

*İNCİL BİLİM SERİSİ*



# Yorum Bilimi

*Prof. Dr. R.C. Sproul*

# Yorum Bilimi

[R. C. Sproul](#)

Telif Hakkı/Copyright R. C. Sproul, 1997

E-Kitap [Hristiyan Kitaplar](#) tarafından yapıldı. Daha fazla ücretsiz kitap indirmek için [sitemize ziyaret edin](#).

[Türkiye'de Kilise Adresleri](#)



# Önsöz

Eğer ben Şeytan olsaydım (yorum yok lütfen), ilk hedeflerimden biri insanları *Kutsal Kitap*'ı derinden derine incelemelerini durdurmak olurdu. *Kutsal Kitap*'m Tanrı Sözü olduğunu ve insanlara Tanrı'yı tanıyıp, sevip, hizmet etmelerini öğrettiğini bildiğimden insanları korkutup ondan uzaklaştırmak, onu ruhsal çukurlar, dikenli çitler ve tuzaklarla çevirmek için elimden gelen her şeyi yapardım. Bilge bir kişi olan Jonathan Edwards:

“Şeytan, hiçbir zaman insanlarda Tanrı'nın büyük ve kalıcı bir kural olarak verdiği Sözü'ne karşı bir saygı, bir itaat olması için çalışmaz.... Yanlıklık ruhu, insanları kandırmak için, onların yanılmaz kanun hakkında çok yüksek düşünceler beslemelerine neden olup onunla çok iyi bir iletişim içinde olmasını Sağlar mı hiç?.. Şeytan, *Kutsal Kitap*'a karşı her zaman amansız bir km ve nefret sergilemiştir; o ışığı söndürmek için elinden gelen her şeyi yapmıştır... Devamlı *Kutsal Kitapla* mücadele etmekle meşguldür ve onun içindeki her sözcükten nefret eder”

dediğinde, şüphesiz kendini beğenmiş bir kibirle sanki bir iltifat işitiyormuşum gibi bana tam olarak notumu verdiğini kabul etmem gerekir. Edwards'ın sözlerinin gerçek olduğunu kanıtlamak için her gün çalışıp durmam gerekirdi.

Nasıl mı? Bir kere, bütün din adamlarının ilgisini *Kutsal Kitap*'tan vaaz verip onu öğretmekten başka bir yere çekmeye çalışırdım. Başka kitaplara başvurmadan bu antik kitabı direkt olarak etüt etmenin çağdaş Hıristiyanlar'ın etüd etmekten yazgeçmekle, hiçbir şey kaybetmeyecekleri fazladan bir yük olduğu inancını yayardım. *Kutsal Kitap*'in gerçekliği, günümüze uygunluğu, mantıklılığı ve doğruluğu hakkında şüpheleri uyandırır yayardım; ve eğer binleri hala *Kutsal Kitap*'ı okumakta ısrar ediyorsa o kişiyi, bunu yapmanın yararının *Kutsal Kitap*'ın gerçekte ne dediğine aklını vermektense onu okumanın uyandırdığı asil ve dingin duygularda yattığım varsaymaya kandırmaya çalışırdım. Ne pahasına olursa olsun, *Kutsal Kitap*'ın mesajını tümüyle anlamak için kafalarını disiplinli bir şekilde kullanmaktan alıkoymak isterdim.

Eğer ben Şeytan olsaydım ve durum değerlendirmesi yapaydım sanırım kaydettiğim ilerlemeden ötürü hoşnut olurudum. Ama arkadaşım—pardon, J. I. Packer'ın arkadaşı “R. C.”—tarafından yazılmış olan bu kitabı görmek beni hiç hoşnut etmezdi.

Protestan tanrıbilimciler bir yüzyıldan fazla bir zamandır *Kutsal Kitap* hakkında çatışma içindedir.' Fırtınanın ilk merkezi *Kutsal Kitap*'ın esinlenmişliği, ve buna bağlı olarak yanılmazlığıydı. Elli yıl önce bu konular bırakılıp *Kutsal Kitap*'ın vahyediliş biçimi, sözde hatalı bulunan ayetler ele alınarak Tanrı'nın iletişim yöntemi ve mesajın içeriği tartışılmaya başlandı. Şimdi en çok ilgilenilen konu yorumdur; geçmişte *Kutsal Kitap*'ın doğru ve güvenilir olmadığı sonucuna varan sübjektivizm, bugünlerde onun mesajını ne tutarlı, ne de açık şekilde yorumlar. Böyle şeyler yapmanın sonuçları sık sık karışıklık ve karmaşıklılıktır. Bu zemin üzerinde Dr. Sproul'un teoloji öğrenimi görmemiş

kişilere yorum konusunda yol göstermek için böyle bir kitap yazması çok iyi olmuştur ve böyle bir şeye çok gereksinim vardı.

Kitabın özel nitelikleri nelerdir? Açıkça anlaşılır olması, sağduyu taşıması, konusundaki uzmanlığı ve kaynayan heyecanı yazarı iyi bir iletişimciden harikulade bir iletişimciye dönüştürmektedir. *Kutsal Kitap* onu heyecanlandırmaktadır ve bu da bulaşıcı bir heyecandır. Ah, tadın ve görün! Sproul'un *Kutsal Kitap* etüdü hakkındaki bu kitabı size *Kutsal Kitap*'ı okumayı arzulatacak ve bunu yapmanıza yardımcı olacaktır. Hangi kitabın bunu yapabilmekten daha büyük bir erdemi olabilir? Yorum ilminde bu kitabın değinmeyeceği teknik sorunlar vardır ama temeller kitaptadır; Tanrı'nın *Kutsal Kitap*'taki öğretileri hakkındaki objektiflik ve yorum ve uygulama yöntemlerinin mantıklılığı önemle vurgulanmıştır. Böylesine iyi şeyler başarması planlanan bir kitabı Mesih İnanlısı okurlara önermek benim için bir zevk ve ayrıcalıktır.

**J. I. Packer**

Trinity College

Bristol, İngiltere

*(Yayıncının açıklaması) Ne yazık ki, Tanrı bilimciler dahil olmak üzere "Hristiyan etiketi" altında olan herkes gerçek Mesih İnanlısı olmadığı için, bazen yaşam tarzları ve bazen öğretiler ve din anlayışlarında her zaman Mesih'e layık davranmazlar. Yani Hristiyan dünyasında Mesih'e bağlı olanlar var ve Mesih'e bağlı olmayan insanlar var. Bunları ayırt etmek bazen zor olabilir ama bu bir gerçektir.*

# Giriş

1950'lerden beri *Kutsal Kitap*'a yeniden ilgi duyulmaya başlanmıştır. Neo-ortodoks<sup>2</sup> tanrıbilim akım, İnanlılar topluluğunu *Kutsal Kitap*'in içeriğini yeniden ciddi bir şekilde etüt etmeye çağırdığından beri, onu anlayıp mesajını günümüzde uygulamak için İnanlılar'da daha büyük bir ilgi uyanmıştır. Ancak ilgiyle birlikte karmaşa da gelmiştir; Mesih İnanlı bilginler arasında *Kutsal Kitap* yorumunun temel ilkeleri konusunda fazla bir görüş birliği olmamıştır. Bilginler dünyasındaki bu karışıklık, İnanlılar topluluğunun bütününe etkilemiştir.

Öyle görünmektedir ki günümüz “din adamı eğitimi görmemiş İnanlılar için bir canlanma, yenilenme” çağıdır. Bu yenilenmenin büyük bir çoğunluğu, evde yapılan *Kutsal Kitap* etütleri ve küçük grup toplantılarıyla bağlantılıdır. Şimdilerde birçok insan *Kutsal Kitap*'i kendileri etüt etmek ve üzerinde konuşup tartışmak için toplanmaktadır. Sık sık da *Kutsal Kitap*'in ne söylemek istediği ya da nasıl uygulanması gerektiği konularında farklı görüşlerde olduklarını görürler. Bunun da talihsiz sonuçları olmuştur.

Birçokları için *Kutsal Kitap* çok farklı biçimlerde yorumlanabilen bir muamma olmaya devam etmektedir. Bazıları ondan hiçbir anlam çıkaramamaları yüzünden ümitsizliğe bile düşmüşlerdir. Diğerleri içinse *Kutsal Kitap*, okurun menfaatine göre şekil verilebilen bir oyun hamuru gibidir. Fazlasıyla sık bir biçimde, “*Kutsal Kitap*'i istediğiniz herhangi bir şeyi kanıtlamak için kullanabilirsiniz,” sonucuna varıldığı görülür.

Bu karışıklıktan bir çıkış yolu var mıdır? Ciddi okurlar, bütün değişik yönlerden işittikleri ve birbirleriyle çelişki içinde olan görüşler arasından kendilerine yol gösterebilecek bazı ilkeler bulabilirler mi? Bunlar elinizdeki kitabın ele almayı tasarladığı sorulardan bazılarıdır.

Bu konuların birçoğunun sadece bilginler içinmiş gibi görünen bir boyutu olduğu halde, ben bu kitabı yazarken yorum bilimi hakkında ilmi bir tartışmaya girme isteği taşııyordum. Amacım, ciddi okurların *Kutsal Kitap*'i kendilerine yararlı olacak bir biçimde etüt etmelerine yardımcı olmak için temel, “sağduyu” lu ilkeler sunmaktır. Kitap, *Kutsal Kitap*'in kendisi hakkındaki görüşüyle aynı çizgide olarak *Kutsal Kitap*'in Tanrı tarafından esinlendirilmişliğini ve otoritesini vurgulamayı arzulamaktadır. Bundan ötürü hepimizin *Kutsal Kitap*'i kendi önyargılarımıza göre yorumlama yatkınlığımızı denetleme işini görmesi için kurallar sunmaya çalıştım.

Her şeyden çok bu kitabın her İnanlı'ya yardımcı olacak pratik bir kitap olmasını istiyorum. Gerçekten de Mesih İnanlıları'nın *Kutsal Kitap* etütlerini ve İnanlılar topluluğuna yaptıkları katkıları sürdürmeleri ümidini taşıyorum. Umarım bu kitap okunan bu yolda anlayışla olduğu kadar, sevinç ve azimle de devam etmeleri için teşvik eder.

**R.C. Sproul**

**The Ligonier Valley**

<sup>2</sup>Bu Neo-Ortodoks tanrıbilim akımının bizim tanıdığımız **Ortodoks Kilisesi** ile ilgisi yoktur.

# 1. Neden Kutsal Kitap'ı Etüt Etmeli?

Kutsal Kitap'ı neden etüt etmeli? Bu sorunun sorulması size tuhaf ya da anlamsız gelebilir, çünkü eğer Kutsal Kitap'ı etüt etmenin gerekli olduğuna inanmasaydınız bu kitabı okuyor olmayacaktınız. Ancak sık sık bir şeye en iyi niyetlerle başladığımız halde ruh hallerimiz ve kaprislerimiz yüzünden bazen sonunu getiremediğimiz zamanlar olur; Kutsal Kitap etüdünü devam ettiremeyiz. Bu yüzden, Kutsal Kitap etüdü konusundaki pratik ilkeleri incelemeden önce, bizi Kutsal Kitap etüdü yapmaya iten nedenlerin bazılarını gözden geçirelim.

## İki Mit

Önce, insanların Kutsal Kitap'ı etüt etmemek için gösterdikleri nedenlerden bazılarını bakacağız. Bu “nedenler” genelde, çok fazla tekrarlandıkları için herkesçe bilinen gerçeklermiş gibi aktarılan mitleri içerir. “Bahaneler salonumuzda” ilk sırayı alan mit, Kutsal Kitap'ın sıradan kişiler tarafından anlaşılması çok güç bir kitap olduğudur.

### **Mit 1: Kutsal Kitap'ı anlamak o kadar zordur ki, sadece bu konuda teknik öğrenimi olan çok yetenekli tanrıbilimciler Kutsal Kitap'ı anlayabilirler**

Bu mit sık sık içten insanlar tarafından tekrarlanmıştır. “Kutsal Kitap'ı etüt edemeyeceğimi biliyorum çünkü ne zaman onu okumaya çalışsam anlamıyorum,” derler. Ve bazıları bunu söylediklerinde, “Üzülme. Anlıyorum. Gerçekten zor bir kitaptır. Ve teoloji öğrenimi yapmadan böyle bir işe girişmeye çalışmasan iyi olur” gibi sözler duymak isterler. Belki de şöyle bir yanıt bekliyorlardır: “Evet, onun çok ağır ve çok derin bir kitap olduğunu biliyorum. Tanrı sözünün gizemli bulmacalarını çözmeye uğraşırken yorulmadan gösterdiğin çabalar ve gayretli çalışmaların için seni takdir ediyorum. Tanı'nın bizlerle sadece bilginlerin anlayabileceği çapraşık ve anlaşılmaz bir dille konuşmayı seçmiş olması çok üzücü bir şey.” Korkarım çoğumuzun duymak istediği yanıt budur. Kendimizi suçlu hissederiz ve Mesih İnanlı görevimizi ihmal ettiğimiz için vicdanlarımızı rahatlatmaya çalışırız.

Bu miti hayret verici bir kolaylıkla dile getiririz. O kadar sık tekrarlanmıştır ki, kimsenin buna karşı çıkmasını beklemeyiz. Buna karşın çağdaş bir ülkede yaşayan, en az lise ya da daha yüksek bir okul mezunu olgun yetişkinler olarak Kutsal Kitap'ın temel mesajını anlayabileceğimizi biliriz.

Eğer gazete okuyabiliyorsak Kutsal Kitap'ı da okuyabiliriz. Hatta bazı gazetelerin ilk sayfasında Kutsal Kitap'ın sayfalarının çoğunda bulabileceğinizden daha çok sayıda anlaşılması güç sözcük ve kavramın yer aldığını bile söyleyebilirim.

### **Mit 2: Kutsal Kitap sıkıcıdır.**

İlk miti dile getiren insanları bu konuyu açıklamaları için sıkıştırırsak, çoğunlukla “Pekala, sanırım anlayabilirim ama doğrusu bana çok sıkıcı geliyor,” diye yanıtlarlar. Bu cümle, okunanı anlayamamak yerine, bir zevk ve yeğleme meselesi olarak kişinin neyi ilginç ve heyecan verici bulduğunu gösteriyor.

Yıllar önce özel bir Mesih İnanlı üniversitede, Kutsal Kitap'tan okunması zorunlu olan dersleri öğretmek için işe alındığımda insanların **Kutsal Kitap'tan** neden sıkıldıklarını anladım. Üniversitenin rektörü bana telefon edip, “Genç, heyecan dolu ve **Kutsal Kitap'ı** canlandırarak bir öğretim biçimine sahip birine ihtiyacımız var,” dedi. Dilimin ucuna kadar gelen sözcükleri söylememek için kendimi zor tuttum. Aslında, “**Kutsal Kitap'ı** benim mi daha canlı bir hale sokmamı istiyorsunuz? **Kutsal Kitap'ın** öldüğünü bilmiyordum. Hasta



olduğunu bile duymamıştım. **Kutsal Kitap** öldüğünde hangi doktorun bakımı altındaydı?” demek istiyordum. Hayır, ben **Kutsal Kitap’ı** kimse için daha canlı bir hale sokamam. **Kutsal Kitap** zaten canlıdır ve beni de canlı bir hale sokan odur.

İnsanlar **Kutsal Kitap’ın** sıkıcı olduğunu söylediklerinde neden bu şekilde konuştuklarını merak ederim. **Kutsal Kitap’ta** öyküleri anlatılan kişiler yaşam doludur. Hepsi ateşli, tutku dolu kişilerdir. Yaşamları çarpıcıdır, merhamet, sempati, güçlü duygular, tutku, suç, bağlılık ve insan varlığının akla gelen her yönüyle bezenmiştirler. İçinde azarlama., derin pişmanlıklar, teselli, pratik bilgelik, felsefi düşünceler ve en önemlisi gerçek vardır. Belki, bazılarının onu sıkıcı bulmasının nedeni, içeriğinin çok eski olmasından

ötürü bazı şeylerin kendilerine yabancı gelmesidir. Çok uzun yıllar önce ve çok uzaklarda yaşamış olan İbrahim’in yaşamının bizimle ne ilgisi vardır? Ama **Kutsal Kitap** tarihindeki kişiler gerçek kişilerdir. Yaşamış oldukları zaman ve mekanlar bizimkilerden farklı olsa da, mücadele ve endişeleri bizimkilere çok benzer.

## **Kutsal Kitap’ın Açıklığı**

On altıncı yüzyılda Reform hareketinin öncüleri olan Martin Luther ve John Calvin, **Kutsal Kitap** ayetlerinin açıklık ve anlaşılabilirliğine tam olarak güven duyduklarını ilan ettiler. **Kutsal Kitap’ın** temelinde açık ve kolay anlaşılır olduğunu savundular. Okuma yazma bilen biri için **Kutsal Kitap’ın** temel mesajını anlamak yeterince basittir. Bunun anlamı **Kutsal Kitap’ın** bütün bölümlerinin aynı derecede anlaşılır olduğu ve içinde anlaşılması güç olan bazı parçalar ya da bölümlerin olmadığı değildir. **Kutsal Kitap’ın** yazılmış olduğu eski İbranice ve Grekçe dillerini ve yorum sanatının inceliklerini özel eğitim alarak yeterince öğrenmemiş olan biri, bazı bölümleri anlamakta güçlük çekebilir; ama ana içerik anlaşılabilir biçimde açıktır. Örneğin Luther, **Kutsal Kitap’ın** bir bölümünde güç ve anlaşılmaz olan şeylerin diğer bölümlerinde daha açık ve basit bir şekilde dile getirildiği konusunda tamamen ikna olmuştu.

**Kutsal Kitap’ın** bazı bölümleri o kadar açık ve basittir ki, mağrur entelektüellik hastalığına tutulmuş olan kişileri rahatsız eder. Birkaç yıl önce Mesih’in çarmıhtaki ölümünün Tevrat’ taki lanet motifini uygulayışı hakkında bir konuşma yapıyordum.

Konuşmamın tam ortasında dinleyicilerden biri ayağa kalkıp “Anlattıklarınız çok ilkel ve itici,” diye bağırdı. Şikayetinin ne olduğunu herkesin duyabilmesi için söylediği şeyi tekrarlamasını istedim. Tekrarlayınca da, “Tamamiyle haklısınız. Özellikle de ilkel ve itici sözcüklerini seçmenizi çok beğendim,” dedim. Kurtuluşun öyküsü, Adem’le Havva’nın yılanla karşılaşma olayından, İsrailoğulları Mısır’dan çıkarılarken arkalarından gelen Mısırlıların savaş arabalarını Tanrı’nın korkunç bir şekilde yok etmesine ve Nasıralı İsa’nın kaba ve vahşi bir şekilde öldürüşüne kadar ilkel sözcüklerle anlatılmıştır. **Kutsal Kitap**, köylüden düşünöre, fazla akıllı olmayan insanlardan sofistike bilginlere kadar bütün halkının inlemelerini işiten bir Tanrı’yı açıklar. Mesajı, günaha

düşmüş yaratıklarının en basitinin bile anlayabileceği kadar basittir. Tanrı, sadece seçkin bir profesyonel bilginler sınıfının anlayabileceği teknik terimler ve derin kavramlarla insanlara olan sevgisi ve kurtuluşunu açıklayan bir Tanrı olsaydı, nasıl bir Tanrı olurdu? Tanrı ilkel deyimlerle konuşur, çünkü ilkel kişilere hitap etmektedir. Öte yandan Kutsal Kitap'ta yine de, en zeki bilginler ve en geniş bilgi sahibi alimleri yaşamları boyunca teolojik sorulara cevap aramakla meşgul tutmaya yetecek kadar derinlik vardır.

Eğer Kutsal Kitap'ın içeriğini açıklamak için ilkel sözcüğü uygunsuzsa itici sözcüğü daha da uygundur. Günahın bütün iğrençlikleri Kutsal Kitap'ta açık ve samimi bir biçimde kayıtlıdır. Ve çarmıhtan daha iğrenç ne olabilir? Çarmıhta iğrençliği evrensel bir düzeyde görüyoruz. İsa Mesih insanları kurtarmak için onların bütün iğrençliklerini çarmıhta Kendi üzerine aldı.

Eğer siz de sıkıcılık ve zorluk mitlerine sarılmış kişilerden biriyseniz, bunun nedeni belki de Kutsal Kitap'ın bazı parçalarını böyle bulduğunuz için bütününü böyle görmeyişinizdir. Belki bazı parçalar size özellikle zor ve anlaşılmaz gelmiştir. Diğer bölümlerse sizi şaşkınlık ve hayret içinde bırakmıştır. Belki de bunları çözümlenemeyen işi bilginlere bırakılmalıdır. Kutsal Kitap'ın bazı bölümlerini zor ve karmaşık bulduğunuz için, hepsinin sıkıcı ve donuk olduğunda ısrar etmeniz gerekli midir?

Kutsal Kitap'a göre Mesih İnancı, belirli bir gruba hitap eden ve anlaşılması zor bir din değildir. İçeriği, anlaşılmasını özel bir "anlayış yeteneğini" gerektiren belirsiz sembollerde saklı da değildir. Kutsal Kitap'ın temel mesajını anlamak için özel bir entelektüel hüner ya da ruhsal bir yetenek gerekli değildir. Böyle bir şeyi, anlayış yeteneğine sadece Himalaya Dağları'nın yükseklerinde bir kulübede yaşayan bir gurunun sahip olduğu, doğu dinlerinde bulabilirsiniz. Belki de tanrılar guruya bir yıldırım çarptırıp ona evrenin çok derin bir gerçeğini bildirmişlerdir. Bunun ne olduğunu öğrenebilmek için ta oralara giderseniz ve o size çok yavaş bir fısıltıyla, yaşamın anlamının "tek elle el çırpma" olduğunu söyler. İşte anlaşılması zor olan şey de budur. Anlaşılması o kadar zordur ki onu gürü bile anlamaz. Anlayamaz, çünkü anlamsız bir şeydir. Anlamsız şeyler, anlaşılamadıklarından sık sık çok derin ve gizemli şeylermiş gibi gelirler. Anlamadığımız şeyleri işittiğimizde, bazen bunların bizim kavrayabilmemiz için fazla derin ya da ağır olduklarını düşünürüz. Halbuki söylenenler aslında "tek elle el çırpma" gibi anlaşılmaz şeylerdir. Kutsal Kitap'ın dili böyle değildir. Kutsal Kitap anlamlı konuşma tarzları kullanarak Tanrı'dan söz eder. Bu tarzlardan bazıları diğerlerinden daha güç anlaşılır olabilirler, ama sadece bir gurunun anlayabileceği türden anlamsız cümleler değildirler.

## **İstek Sorunu**

Bu kitabın konusunun Kutsal Kitap'ı okumak değil, Kutsal Kitap'ı etüt etmek olduğuna dikkat etmek önemlidir. Okumakla etüt etmek arasında büyük bir fark vardır. Okumayı daha rahat, rasgele ve serbest bir biçimde sırf eğlence için de yapabiliriz. Ama etüt sözcüğü, çalışmayı, ciddi, dikkatli ve gayretli bir çalışmayı çağırır.

Öyleyse ihmalimizin asıl sorunu budur. Tanrı sözünü etüt etme görevimizi ihmal etmemizin nedeni, Tanrı sözünün zor anlaşılır ya da donuk ve sıkıcı olması değil, üzerinde iyice çalışmayı gerektirir. Sorunumuz yeteri kadar akıllı olmayışımız ya da istemememiz değil, tembel oluşumuzdur.

Ünlü İsviçreli tanrıbilimci Karl Barth, bir keresinde bütün günahlarının kökünün üç temel insansal sorunda olduğunu yazmıştı. Temel günahlar listesinde, gurur (kibir), dürüst olmamak ve tembellik de vardır. Kişi İsa Mesih'e iman ettiğinde bu temel kötülüklerden hiçbiri hemen yok olmaz. Mesih İnanlıları

olarak bu dünyadaki uzun ve çetin yolculuğumuzun tamamı boyunca bu sorunlarla mücadele etmeliyiz. Hiçbirimiz günaha bağımsızlık kazanmış değiliz. Eğer Kutsal Kitap'ı etüt etmek gibi bir disiplinle uğraşacaksak, işin en başından bunu azimle sürdürebilmek için Tanrı'nın lütfuna ihtiyacımız olduğunun bilincine varmalıyız.

Tembellik sorunu, Adem'le Havva'nın günahının sonucu olan lanetten beri bizimdir. Artık çalışmalarımız terle birleşmiştir. Zararlı otlar çimlerden daha kolay yetişirler. Gazetelerin okunması Kutsal Kitap'ın etüt edilmesinden daha kolaydır. Sırf Kutsal Kitap'ı etüt ettiğimiz için çalışmanın zorluğu sihirli bir şekilde ortadan kaldırılmamıştır.

Sık sık gruplara Kutsal Kitap etüdü konusunda konuşmalar yaparım. Genelde gruba, aralarında kaç kişinin bir yıl ya da daha uzun bir süreden ben Mesih İnanlısı olduğunu sorarım. Sonra aralarından kaç kişinin Kutsal Kitap'ın tümünü okuduğunu sorarım. Her seferinde, çok büyük bir çoğunluk bu soruya olumsuz yanıt verir. Bir yıl ya da daha uzun bir süredir Mesih İnanlısı olan kişilerin en az yüzde sekseninin Kutsal Kitap'ın tümünü hiçbir zaman okumadıklarını tahmin etme cüretini gösterebilirim. Böyle bir şey nasıl olabilir? Bu sorunun yanıtını ancak insanlığın radikal bir şekilde günaha düşüşünü (Adem'le Havva'nın Tanrı'ya itaatsizlik etmelerinin sonucu olarak) anımsayarak vermeye başlayabiliriz..

Kutsal Kitap'ın tümünü okumuşsanız, Mesih İnanlıları arasında azınlıktasınızdır Kutsal Kitap'ı etüt ettinizse daha da küçük bir azınlıktasınız. Hemen hemen herkesin Kutsal Kitap hakkında yürütecek bir fikri olduğu halde pek azının onu gerçekten etüt etmiş olması komiktir, değil mi? Bazen, onu etüt etmek için zaman harcayanlar sadece karşıt düşünceli önyargılarla eleştirici ya da çarpıtıcı yaklaşımda bulunanlarmış gibidir. Birçok kişi de Kutsal Kitap'ı onun otoritesinin ağırlığının altından kaçabilme olasılığı bulmak için etüt eder.

Kutsal Kitap konusunda bilgisiz olmak sadece din adamı olmayan sıradan kişilerle sınırlı değildir. İnanlılar topluluğuna hizmet etmeye hazırlananları yetiştirip sınamakla sorumlu kilise heyetlerinde üye idim. Bu öğrencilerin bazılarının Kutsal Kitap konusundaki bilgisizliği dehşete düşürücüydü. İlahiyatın ders programı da bu sorunu ortadan kaldırmak için fazla bir katkıda bulunmamıştır. Her yıl birçok kilise, Kutsal Kitap'ın içeriği konusunda resmen cahil kişileri din adamı olarak atamaktadır.

Mezun olduğum İlahiyat Fakültesi'nin giriş sınavlarında Kutsal Kitap bilgisi

testini yaparken şaşkına dönmüştüm. Sınav kağıtlarımı doldurduktan sonra o denli utanmıştım ki utancımın sınav kağıdını bile veremeyecektim. Üniversitedeyken beni bu teste hazırlayacağım sandığım birkaç kursa katılmıştım, ama o sınava hazır değildim. Birçok soruyu boş bırakmıştım ve başarısız olduğumdan emindim. Sonuçlar asıldığında sınava giren yetmiş beş kişi içinden en yüksek notları alanlardan biri olduğumu keşfettim. 100 üzerinden 10'dan az olan birçok öğrenci vardı. Benim notum zayıftı ama zayıfların en iyilerinden biriydi.

Din adamları arasında Kutsal Kitap konusunda bilgisizlik o kadar yaygınlaştı ki, kendilerine Kutsal Kitap'ın öğretilmesini isteyen cemaatlerden rahatsız olan ve onlara kızan din adamlarına artık sık sık rastlıyoruz. Bazı durumlarda, din adamı Kutsal Kitap'ı öğretmesinin beklendiği bir duruma itilip cahilliği ortaya çıkması korkusuyla yaşıyor.

### **Kutsal Kitap Etüdü Hakkında Kutsal Kitap'ın Kendisinin Söyledikleri**

Kutsal Kitap'ın kendisi Kutsal Kitap'ı etüt etmenin önemine ilişkin çok şey söyler. Bu emirler hakkında azıcık da olsa bir fikir sahibi olmak için biri Tevrat, biri de İncil'den alınan iki bölümü inceleyelim.

Tevrat. Tesniye 6'da Eski Antlaşma zamanlarında her Yahudi'nin bildiği bir bölüm vardır. Bu bölümdeki sözcükler halkı birlikte tapınmaya çağırmak için kullanılırdı: 'Kulak ver ey İsrail! Yahve Tanrımız'dır; 0 tektir. Tanrınız Yave 'yi bütün yüreğiniz/e, bütün canımızla, bütün gücünüz/e seveceksiniz" (4 ve 5' ci ayetler). Çoğumuz bu sözleri biliriz. Ama bu sözlerin hemen arkasından ne gelir? Okumaya devam edin:

"Bugün size verdiğim bu buyrukları aklınızda tutun. Onları çocuklarınıza benimsetin. Evinizde otururken, yolda yürürken, varken, kalkarken onlardan söz edin. Bir belirti olarak onları ellerinize bağlayın, alnınıza takın. Evlerinizin kapı pervazlarına, kentlerinizin kapılarına yazın." (6-9 ayetler).

Burada Tanrı, sözünün kişinin kalbinin içine işleyene dek gayretle öğretilmesini mutlak bir şekilde emretmektedir. Tanrı sözünün içeriğinden rasgele ve ara sıra söz edilmemelidir. Tanrı sözü hakkındaki konuşmalar günün akışının, her günün bir parçası olmalıdır. Tanrı sözünün ele, alna, kapı pervazlarının üzerine ve kent kapılarına yazılması çağrısı, Tanrı'nın hangi yöntemle olursa olsun bu işin yapılmasının gerektiğini söylediğini açık bir biçimde gösterir.

İncil'e baktığımızda Pavlus'un Timoteyus'a şu uyarıyı yaptığını okuyoruz:

Sen ise öğrendiğin ve güvendiğin ilkelere bağlı kal. Çünkü bunları kimlerden öğrendiğini biliyorsun. Mesih İsa'ya olan iman aracılığıyla seni bilge kılıp kurtuluşa kavuşturacak güçte olan Kutsal Yazıları da çocukluğundan beri biliyorsun. Kutsal Yazıların tümü Tanrı esinidir ve öğretmek, azarlamak, yola getirmek ve doğruluk konusunda eğitmek için yararlıdır. Bunlar sayesinde Tanrı

adamı her iyi iş için donatılmış olarak yetkin olur.(İncil:2. Timoteyus 3:14-17).

Bu, Kutsal Kitap'ı etüt etmenin önemini anlamamız için o kadar temel bir öğüttür ki, dikkatli bir incelemeyi gerektirir.

Öğrendiğin ilkelere bağlı kal. Ayet başka dillerdeki çevirilerinde “Öğrendiğin ilkelere devam et” diye tercüme edilmiştir. Bize verilen öğüt sürekliliği vurgular. Ayetleri etüt etmemiz bir kere yapıp bitireceğimiz sonra da artık sürdürmeyeceğimiz bir iş değildir. Bir kerede baştan savma yapıp bitirilecek bir iş ise hiç değildir. Kutsal Kitap etütlerinin sağlam bir temeli olması için süreklilik gereklidir.

Seni bilge kılıp kurtuluşa kavuşturacak güçte olan Kutsal Yazılar... Pavlus Kutsal Kitap'ın kişiyi bilge kılma gücünden söz eder. Kutsal Kitapta “bilgelikten” söz edildiğinde anlatılmak istenen özel bir bilgeliktir. Dünyasal açıkgozlülük ya da “Nasıl Köşe Dönülür” gibi bir kitap yazacak akıllılıkla ilgili bir şey değildir. Kutsal Kitap'a göre bilgelik, Tanrı'yı hoşnut edici bir biçimde yaşamayı öğrenmenin pratik bilgisidir. Eski Antlaşma'daki (Tevrat ve Zebur) Bilgelik Edebiyatına bir göz gezdirmek bu vurguyu yeterince açık bir şekilde göstermemize yeter. Örneğin, Zebur.Süleyman'ın Meselleri bize bilgeliğin “RAB korkusu” ile başladığını söyler (Zebur:Süleyman 'ın Meselleri 1:7; 9:10). Bu bir kölenin efendisinden korkması gibi bir korku değil, gerçek Tanrı saygısı için gerekli olan bir huşu ve hürmettir. Eski Antlaşma (Tevrat ve Zebur) bilgelikle bilgi arasında bir ayrım yapar. Bize bilgi edinmemiz, ama daha da önemlisi bilge olmamız emredilmiştir. Kişi bilgelik kazanacaksa bilgi gereklidir ama bilgi ile bilgelik aynı şey değildir. Kişi bilge olmadan da bilgi sahibi olabilir ama kimse bilgi sahibi olmadan bilge olamaz. Bilgisiz insan cahildir. Bilge olmayan insan akılsız sayılır. Kutsal Kitap'a göre akılsızlık ahlaksal bir sorundur ve Tanrı'nın yargısını neden olur. En yüksek bilgelik İsa Mesih'in vasıtasıyla kurtuluş konusundaki bilgelik olduğu için, bilgelik teolojik bir konudur. Pavlus, Kutsal Kitap aracılığıyla, nihai doyunluğumuzu ve geleceğimizi ilgilendiren bir bilgeliğe sahip olabileceğimizi söyler.

Bunları kimden öğrendiğini biliyorsun. Pavlus'un “kimden” diye söz ettiği bu kişi kimdir? Pavlus, kendisinden mi, yoksa Timoteyus'un büyükannesinden mi söz etmektedir? Bu seçeneklerin geçerli olduğu şüphelidir Burada sözü edilen “kim,” Timoteyus'un öğrendiği bilgilerin nihai kaynağı olan Tanrı'dır. “Kutsal Yazıların tümü Tanrı esinidir” cümlesinde bunu açık bir şekilde görebiliriz.

Kutsal Yazıların tümü Tanrı tarafından esinlendirilmiştir. Bu ayet, Kutsal Kitap'ın esini teorisini anlatan ve ayrıntılarıyla inceleyen yüzlerce teolojik kitabın odak noktası olmuştur. Bölümdeki en önemli sözcük, sık sık “Tanrı tarafından esinlendirilmiş” olarak tercüme edilen, Yunanca “theopneust” sözcüğüdür. Bu terim tam olarak “Tanrı nefesi” anlamına gelir ki, bu da nefes “alınmasından” çok “verilmesi” anlamındadır. Sözcüğün Yunancası'nı dilimize “Esinleme” yerine “nefes verme” olarak çevirmek daha yerinde olur. Bu durumda ayetin önemi, bize esinleme teorisini—Tanrı'nın sözünü kimi yazarlar aracılığıyla sunmasından ötürü değil, Kutsal Kitap'ın yazarının kim olduğunu bildiren bir bildiri olmasında yatmaktadır.

Pavlus'un burada Timoteyus'a söylemek istediği şey, Kutsal Kitap'ın Tanrı'dan geldiğidir. Kitabın nihai yazar Tanrı'dır. Kutsal Kitap O'nun Sözü'dür, O'ndan gelir ve O'nun yetkisini tam olarak taşır. Bundan ötürü kendisine (bunları) "kimden öğrendiğini hatırlaması" emri verilmiştir.

Kutsal Yazı/arın tümü öğretmek için yararlıdır. Pavlus'un sözünü ettiği en önemli önceliklerin biri de, Kutsal Kitap'ın bize sağladığı üstün yararlardır. Bu yararların ilki ve en önemlisi Kutsal Kitap'ın bize öğretip eğitmesidir. Kutsal Kitap'ı okuyup "esinlenebilir," göz yaşlarına boğulabilir ya da diğer kuvvetli duygulara kapılabiliriz. Ama edindiğimiz en büyük yarar öğrenmektir. Bizlere bir evin nasıl yapılacağını, çarpmayı bölmeyi ya da farklı denklemleri değil, Tanrı'ya ait şeyleri öğretir. Bu öğretilere "yararlı" denilmesinin nedeni, Tanrı'nın Kendisinin buna çok yüksek bir değer vermiş olmasıdır. Bu öğreti değerli ve anlamlıdır.

Bazı Mesih İnanlıları'nın "Bütün bilmem gereken İsa'nın Kendisiyken doktrin ve teoloji öğrenmeye ne gerek var?" dediklerini sayısız kere duymuşumdur. Onlara verdiğim ilk yanıt, "İsa kimdir?" sorusudur. Bu soruyu yanıtlamaya başlar başlamaz doktrin ve teolojiye giriyoruz. Hiçbir Mesih İnanlısı teolojiden uzak duramaz. Her Mesih İnanlısı bir tanrıbilimcidir. Belki teknik ya da profesyonel anlamda bir tanrıbilimci olmayabilir ama yine de bir tanrıbilimcidir. Mesih İnanlıları için söz konusu olan şey, tanrıbilimci olup olmayacağımız değil, iyi bir tanrıbilimci mi, yoksa kötü bir tanrıbilimci mi olacağımızdır. İyi bir tanrıbilimci, Tanrı'nın Kendisi tarafından eğitilmiş bir tanrıbilimcidir.

Kutsal Yazılar azarlamak, yola getirmek ve doğruluk konusunda eğitmek için yararlıdır. Bu sözlerle Pavlus, Kutsal Kitap etüdünün pratik değerini ortaya koymaktadır. Günaha düşmüş yaratıklar olarak günah işleriz, hata yaparız ve doğruluk söz konusu olduğunda doğal olarak formsuzuzdur. Günah işlediğimizde azarlanmamız, yanlış yaptığımızda düzeltilmemiz ("yola getirilmemiz") ve formdan çıktığımızda da kampa girmemiz ("eğitilmemiz") gerekir. Kutsal Kitap bizi azarlayan, düzelten ve eğiten en önemli kaynaktır. Bu dünyadaki kitapçı dükkanları, spor dallarının her birinde eğitilip yükselme, kilo verme, vücudumuzu forma sokma ve her konuda bilgi ve yetenek kazanma üzerine yazılmış kitaplarla doludurlar. Kütüphanelerde paramızı harcama ve akılcı yatırım politikalarının incelikleri üzerine yığınla kitap vardır. Kayıplarımızı nasıl kazançlar, ve zayıf yanlarımızı kuvvetli yanlarımız olmaya nasıl dönüştürebileceğimizi bize öğretebilecek birçok kitap bulabiliriz. Ama bizi doğrulukta eğitecek kitaplar nerede bulunur? İsa'nın sorduğu, "İnsan bütün dünyayı kazanıp da kendi canından olursa, bunu,, kendisine ne yararı olur?" (İncil.Matta 16:26) sorusu hala geçerlidir.

Bunlar sayesinde Tanrı adamı her iyi iş için, donatılmış olarak yetkin olur. Kutsal Kitap'ı ciddi bir şekilde etüt etmekte olmayan Mesih İnanlısı Mesih'in bir izleyicisi (öğrencisi) olarak yetersiz biridir. Yetkin bir Mesih İnanlısı olup Tanrı'ya ait şeylerde etkin ve yetenekli olabilmek için, "konuşup dertleşme toplantıları" ve "beni kutsal partilerine" gitmek yeterli değildir. Etkinlik ve yetkinliği dinlemek ve okumakla, öğrendiklerimizi uygulamaya uğraşmadan

pasif bir şekilde öğrenemeyiz. Kutsal Kitap konusunda bilgisiz olan bir Mesih İnanlısı sadece yetersiz olmakla kalmaz, aynı zamanda donatılmış da değildir. Hatta yetersiz olmasının nedeni donanımsız olmasıdır. Profesyonel bir futbolcu bir reklam programında Coca Cola şişesindeki şekli topa oynayabilir ama gerçek maçta böyle bir şey yapmayı aklından bile geçirmez.

# Tanrı'nın Gerçeğinin Açıklanışı olarak Kutsal Kitap

Kutsal Kitap'ın bize sağladığı en büyük avantajlardan biri de bize başka hiçbir yerde bulunmayan bilgileri vermesidir. Üniversitelerimizde bize insanların doğal dünyayı inceleyip araştırarak edindikleri bilgiler sağlanır. Bizler gözlem, analiz ve soyut olarak fikir yürütme aracılığıyla öğreniriz. Ünlü bilginlerin değişik düşüncelerini karşılaştırırız. Ama bu dünyada bizim için var olan bütün bilgilere karşın, bizimle insan aklından üstün ve insanlığın dışındaki bir görüş açısından iletişim kurabilecek birisi yoktur.

Sadece Tanrı, bize sonsuzlukla ilgili görüş açısını verip bizimle mutlak ve kesin bir otoriteye sahip olarak konuşabilir. Kutsal Kitap'ın bize sağladığı avantaj, bize başka hiçbir kaynaktan öğrenilemeyecek türde bilgileri sunmasıdır. Tabii ki, Kutsal Kitap başka yollardan öğrenilebilecek bilgileri de içerir. Sezar Avgustos'un kim olduğunu ya da Kudüs'ün Beytanya'dan ne kadar uzak olduğunu öğrenmek için tamamen İncil'e bağlı değiliz. Ama dünyanın en iyi coğrafyacısı bize Tanrı'ya giden yolu gösteremez ve dünyanın en iyi psikiyatrisi suçluluk duygusu sorunumuza kesin çare bulamaz. Kutsal Kitap insanların doğal yöntemlerle inceleme ve araştırmalarına açık olmayan şeyleri içerir ve onların üzerindeki "tülü" çekip çıkarır ve açıklar.

Doğanın incelenmesiyle Tanrı hakkında birçok şey öğrenebilecek olsak da, bizim için en eksiksiz ve en değerli olan husus Tanrı'nın Kutsal Kitap'ta Kendini açıklamasıdır. Bu dünyada insanları tanımalda Tanrı'yı tanımak arasında bir benzerlik vardır. Bir insan hakkında, söz gelimi Bill Clinton hakkında bir şeyler öğrenmek istediğinizde, bunu yapabilmenin birçok yolu vardır. F.B.I. ya da C.I.A'ye ya da Emniyet Müdürlüğüne yazıp onun hakkında bir dosyaları olup olmadığını öğrenebiliriz. Okuduğu lise ve üniversiteye yazıp, orada okurken aldığı notları sorabiliriz. Bu tür kayıtlar aracılığıyla biyografisini, geçirdiği hastalıkları, eğitim ve spor alanlarındaki başarı kayıtlarını öğrenebiliriz. Sonra daha kişisel bir değerlendirme elde edebilmek için arkadaşlarıyla bir röportaj yapabiliriz. Ama bütün bu yöntemler dolaylıdır ve ince araştırmalarımıza karşın Bill'in manevi niteliklerinin bazıları bizler için karanlıkta kalmaya devam edecektir. Bunlar ikinci el bilgilerdir.

Bill Clinton, ya da hakkında bilgi toplamayı arzuladığımız kişi hakkında daha kesin bilgiler edinmek istiyorsak, onunla şahsen tanışmalı, dış görünüşünü gözlemlemeli, nasıl davrandığını ve tavırlarını görmeliyiz. Hatta belki neler hissettiğini, neler düşündüğünü, nelere değer verdiğini, nelerden hoşlanmadığını bile tahmin edebiliriz. Ama onu yakından tanımak istiyorsak onunla bir tür sözlü iletişim içine girmeliyiz. Başka birinin neye inandığını, neler düşünüp hissettiğini kendisinden daha açık ve doğru bir biçimde dile getiremez. Bill, bu şeyleri sözlü olarak dışa vurmayı seçmezse, onun hakkındaki bilgilerimiz tahmin ve kurgudan

öteye gidemez. Bizi sadece sözcükler aydınlatabilir.

Aynı şekilde esinleme kavramından söz ederken kendini bildirmenin temel ilkesinden söz ediyoruz. Kutsal Kitap, Tanrı'nın Kendisini bize bildirmesidir. Burada birçok konuda Tanrı'nın ne düşündüğü ortaya konulmuştur. Kutsal Kitap'ı iyice bilirse Tanrı'nın kim olduğu ve neye değer verdiği konularında ikinci el bilgilere ve tahminlere bağımlı olmamız gerekmez. Tanrı Kutsal Kitap'ta Kendisini açıklar.

## Teori ve Pratik



Tarıbilimden uzak duran Mesih İnanlıları olduğu gibi, Tann hakkında herhangi bir teorik bilgi araştırmayı hor görenler de vardır. Bu kişiler teorik bilgiler yerine “pratik”te ısrar ederler. Amerikan ruhunun tarifi, pragmatizm ruhudur<sup>3</sup> Bu ruh en çok ABD’de John Dewey tarafından konulmuş eğitim ilkeleri ve yöntemleriyle yönetilen devlet okulları sistemi ve politika alanında belirgindir.

“Pragmatizmin” basit bir tanımını yapmak gerekirse, gerçeği “işe yarayan” olarak tanımlama olduğunu söyleyebiliriz. Pragmatik kişi sonuçlarla ilgilenir ve onun için sonuçlar gerçeği belirler.

<sup>3</sup>Doğruluğu ve gerçekliği tek yanlı olarak yalnızca hareketlerin sonuçları ve başarıları ile değerlendiren öğretti

Bu tür düşünce biçiminin sakıncası, kişi eğer sonsuzluğu unutursa sonuçların kısa vadeli hedeflere göre yargılanmaya yatkınlığıdır.

Ben bu ikilemi, kızım bir devlet okulunun anaokulu bölümüne kaydolduğunda yaşadım. Boston’un dışında çok ilerici bir okula başlamıştı. Birkaç hafta sonra okuldan, müdürün velilerle bir toplantı yapıp anaokulu kullanılacak program ve eğitim usullerini açıklayacağını bildiren bir kağıt geldi. Toplantıda müdür günlük programı dikkatle açıkladı. Dedi ki: “Eğer çocuğunuz eve döndüğünde size okulda yapbozlar ve oyun hamuru ile oynadığını söylerse telaşlanmayın. Günlük programdaki her şeyin belirli bir amacı olduğu konusunda size güvence verebilirim. Sabah saat 9’dan 9.17’ye kadar çocuklar, ortopedik uzmanlar tarafından sol elin son üç parmağının motor koordinasyonunu geliştirmek amacıyla titizlikle planlanmış yapbozlarla oynarlar.” Ve çocuğun gününün her dakikasının yetenekli kişiler tarafından dikkatle planlandığını ve yapılan her şeyin bir amacı olduğunu söyledi. Tek kelimeyle hayran olmuşum.

Konuşmasının sonunda müdür soru sormak isteyenler olup olmadığını sordu. Elimi kaldırıp, “Programınızın içeriğindeki dikkatli planlama beni hayran bıraktı. Her şeyin bir amaca göre planlandığını görüyorum. Benim sorum şu: Hangi amacı kullanacağınıza nasıl karar veriyorsunuz? Şimdi ne yapacağınızı belirlemek için amaçladığınız sonuçlar neler? Yani farklı sözcüklerle ifade edersek ne tür bir çocuk yaratmaya çalışıyorsunuz?” dedim.

Adam önce bembeyaz sonra kıpkırmızı olup kekeleyerek, “Bilmiyorum, kimse bana daha önce bu soruyu sormamıştı,” dedi. Adamın dürüstlüğü ve gösterdiği gerçek alçakgönüllülüğü takdir ettim ama aynı zamanda yanıtı beni dehşete düşürdü. Nasıl olur da amaçsız amaçlarımız olabilir? “Pragmatizmin” nihai sınavını keşfetmek için nereye gidebiliriz? İşte en çok bu noktada insan aklından üstün olan esinleme yaşamlarımız için çok önemlidir. İşte burada, Kutsal Kitap’ın içeriği uygulamamız için çok önemlidir. Yaptığımız şeylerin bilgelik ve değerinin nihai değerlendirmesini ancak Tanrı yapabilir.

Teoriyi küçümseyerek kendisinin pratik olduğunu söyleyen kişi bilge değildir. Sadece kısa vadeli amaçlarla ilgilenen biri, sonsuzluğun çok uzun vadesinde büyük sorunlarla karşı karşıya kalabilir. Teoriden yoksun bir pratik olmadığı gerçeği de buna eklenmelidir. Bir şeyi, onu yapmamızın değeri hakkında bir teorimiz olduğu için yaparız. En derin teorilerimizi ele veren şey de yaptıklarımızdır. Teorilerimiz üzerinde ciddi ciddi düşünmemiş ya da onları eleştirip analiz etmemiş olabiliriz ama hepimizin teorileri vardır. Mesih’i isteyip de tarıbilimi istemeyen Mesih İnanlısı gibi, teori olmadan uygulamayı isteyen kişi de, genellikle sonunda kötü uygulamalara yol açan kötü teoriler sahibi olur.

İçindeki teoriler Tann’ dan çıktığı için Kutsal Kitap çok yararlı bir kitaptır Hiçbir şey Tanrı’nın sözünden daha pratik ve yararlı olamaz, çünkü o sonsuz perspektiften çıkan bir teoridir. Pragmatizmin zayıflığı,

Tanrı'nın Kendi gerçeğini Kutsal Kitap'ta açıklamasıyla yenilmiştir.

## Duyumcu Mesih İnanlısı

Duyumcu Mesih İnanlısı adlı bir kitap yazma isteğini sık sık duymuşumdur. Duyumcu Kadın ve Duyumcu Erkek adında ve bu türde bir sürü kitap çıkmıştır ve bunların hepsi de en çok satan kitaplar arasına girmişlerdir. Öyleyse neden Duyumcu Mesih İnanlısı adlı bir kitap yazılamasın?

Duyumcu Mesih İnanlısı nedir? Bir sözlük duyumcunun tanımını şöyle yapıyor: "Duyulara ve hislere hitap eden, duyular yoluyla uyarılma olasılığı çok yüksek olan." Duyumcu Mesih İnanlısı, Kutsal Kitap'ı anlayışıyla değil hisleriyle yaşayan biridir. Duyumcu Mesih İnanlısı "içinden gelmedikçe" Tanrı'ya hizmet, dua ya da Kutsal Kitap etüdü gibi şeyler yapmaz. Onun Mesih İnanlı yaşamı sadece o anki duygularının şiddetinin etkisi altındadır. Ruhsal bakımdan kendini çok zinde ve iyi hissettiğinde Tanrı için bir fırtına gibi çalışır; morali bozulduğunda ruhsal yetersizlik baş gösterir. Sürekli yeni ve taze deneyimler arayışındadır ve bunları Tanrı'nın gerçekten ne dediğine karar vermekte kullanır. "İçsel hisleri" gerçeğin nihai ölçütü haline gelir.

Duyumcu Mesih İnanlısı'nın Kutsal Kitap'ı etüt etmeye gereksinimi yoktur, çünkü hisleri aracılığıyla Tanrı'nın isteğinin ne olduğunu zaten bilir. Tanrı'yı tanımak değil, hissetmek ister. Duyumcu Mesih İnanlısı "çocuksu iman"ı bilgisizlikle eş sayar. Kutsal Kitap bizleri Babası'na güvenen bir çocuk gibi Tanrı'ya güvenmeye çağırdığında o bunun içeriksiz ve anlayışsız bir iman anlamına geldiğini düşünür. Kutsal Kitap'ın, "Kötülük konusunda çocuklar gibi, ama düşüncelerinizde yetişkinler gibi olun," (İncil:1.Korintliler 14:20) dediğini bilmez. Pavlus'un tekrar tekrar, "Sevgili kardeşlerim, bilgisiz ve cahil kalmanızı istemem," dediğinin farkında değildir (Bkz. örneğin, İncil:Romalılar 11:25).

Duyumcu Mesih İnanlısı, yaşamın o çok keyifli olmayan acılarıyla karşı karşıya gelince pes eder. Genellikle sonunda, kişisel ilişkiler ve deneyimlerin Kutsal Kitap'tan daha önemli sayıldığı çağdaş Mesih İnanlı'nın en kötü taraflarından biri olan "ilişkisel tanrıbilimi"ni kabul eder. Buna göre eğer Kutsal Kitap bizden kişisel bir ilişkiyi tehlikeye atabilecek bir şey yapmamızı istiyorsa, o zaman Kutsal Kitap'tan taviz verilmelidir. Duyumcu Mesih İnanlısı'nın en yüksek yasası, insana kendini kötü hissettiren şeylerden her ne pahasına olursa olsun uzak durmak gerektiğidir.

Kutsal Kitap, sadece olmasa da öncelikle anlayışımıza yani kafamıza hitap eder. Bunu günümüz Mesih İnanlılarına anlatabilmek zordur. Çünkü günümüzde iman ve akli iki ayrı şey gibi görme yatkınlığı yaygındır. Ama anti-akademik, anti-teknolojik ya da anti-bilimsel değillerdir. Anti-entelektüel dedim. Mesih İnanlı yaşamda aldın çalışması konusuna karşı büyük bir antipati akımı vardır.

Aslında bu tür bir tepkinin tarihsel nedenleri vardır. Bir tanrıbilimcinin "akılcılığa ihanet" diye tanımladığı şeyin sonucunu birçok Mesih İnanlısı hissetmiştir. Tanrıbilimcilerin entelektüel dünyasından o kadar çok şüphecilik, istihza ve olumsuz eleştiri kusulmuştur ki, sıradan insanlar entelektüel atılımlara olan inançlarını yitirmişlerdir. Birçok durumda imanın akıl kullanılarak yapılan incelemeler karşısında duramayacağı korkusu olduğundan, savunma insan aklının inkarı haline gelmektedir. İmanımızı sağlam tutup korumak için kafamıza değil, duygularımıza döneriz. Bu, yirminci yüzyıldaki İnanlılar topluluğunda karşımıza çıkan çok ciddi bir sorundur.

Mesih İnanıcı, sadece kafasal bir hareket olmadığı halde son derece akla hitap eder. Yani Kutsal Kitap akla hitap eder ama bunun yanı sıra entelektüellik ruhunu benimsemez. Mesih İnanlı yaşam, varsayımlarla dolu soğuk bir akılcılık (rasyonalizm) değil, ateş dolu bir tutku olmalıdır. Kutsal Kitap'ın sayfaları sık sık, sevinç, sevgi ve yüceltme dolu kuvvetli duygular uyandırır. Ama bu ateşli duygular, doğru olduğunu kafamızla anladığımız şeylere bir yanıtır. Kutsal Kitap'ta İsa'nın bize, "Cesur olun, ben dünyayı yendim," dediğini okuduğumuzda (İncil. Yuhanna 16:33) buna verilecek uygun tepki aldırılmazlık değildir. Cesur olabiliriz, çünkü Mesih' in dünyayı gerçekten yendiğini anlıyoruz. Bu bizim ruhlarımızı heyecanla titretip, ayaklarımızı dans ettiriyor. Mesih' in yanımızdaki varlığının tatlılığını ya da Kutsal Ruh'un yakınlığını hissetmekten daha değerli ne olabilir?

Tanrı bizleri, İsa'ya olan tutkumuzu kaybedip bu dünyadaki Mesih İnanlı yolculuğumuzu Mesih'i hiç tadıp yaşamadan sona erdirmekten esirgesin. Ama Tanrı'nın söylediği şeyle benim hissettiğim şey arasında bir çatışma olduğunda ne olacaktır? Hoşumuza gitse de gitmese de Tanrı'nın söylediğini yapmalıyız. Gerçek Mesih İnanıcı budur.

Bir an durup düşünün. Tanrı'nın yapmanız gerektiğini söylediğini bilip anladığınız şeyi yapmayı içinizden geldiği gibi hareket ettiğinizde, kendi yaşamınızda neler olur? Burada, mutlulukla zevk arasındaki farkın acımasız gerçeğiyle karşı karşıya geliriz.

İkisini birbiriyle karıştırmak ne kadar kolaydır! Mutluluk arayışı "vazgeçilmez hakkımız" olarak görülür. Ama mutluluk ve zevk aynı şeyler değildir. İkisi de hoşumuza gider ama sadece bir tanesi kalıcıdır. Günah zevk verebilir ama asla mutluluk veremez. Günah bu kadar zevkli olmasaydı hiç de insanı ayartan bir şey olmazdı. Buna karşın günah çoğu zaman "zevk verdiği" halde, mutluluk getirmez. Eğer aradaki farkı bilmiyorsak, ya da daha kötüsü aradaki farka aldırmiyorsak "en büyük" duyumsal Mesih İnanlısı olma yolunda büyük adımlar atmışız demektir.

Kutsal Kitap bilgisi, işte tam bu zevk ile mutluluk arasındaki farkı anlama aşamasında çok önemlidir. Tanrı'nın isteği ile insan mutluluğu arasında büyük bir bağlantı vardır Şeytan'ın en büyük aldatmacası, itaatin asla mutluluk getiremeyeceği yalanıdır. Adem'le Havva' nın ilk ayartılmasından dün geceki şeytansı ayartılmaya dek, bu yalan hep aynı olmuştur. "Eğer Tanrı'nın söylediği şeyi yaparsınız, mutlu olursunuz. Eğer benim söylediklerimi yaparsanız 'özgür' kılınacak ve mutluluğun ne olduğunu bileceksiniz.

Şeytan'ın sözlerinin doğru olabilmesi için neyin doğru olması lazımdır? Şeytan'ın sözlerinin doğru olabilmesi için Tanrı'nın şu üç şeyden biri olması gerekir: cahil, kötü niyetli bir hain ya da aldatıcı. Tanrı'nın sözleri, O'nun ulu gaflarından çıktıklarından bizim işimize yaramayacak olabilirler. Tanrı, mutluluğa erişmek için ne yapmamız gerektiğini yeterince bilmiyor ki bize söylesin. Belki iyiliğimizi istiyor ama bizi bu yolda aydınlayabilecek kadar yeterli bilgi sahibi değil. Bize yardım etmek istiyor, ama insan yaşamı ve insanların karşı karşıya geldikleri durumların güçlükleri ürküp paniğe kapılmasına yol açıyor.

Belki Tanrı sonsuz bir bilgeliğe sahiptir ve bizim için neyin iyi olduğunu bizden daha iyi bilir. Belki, insanın karmaşıklığını felsefeciler, ahlakçılar, politikacılar, öğretmenler, din adamları ve psikologlardan daha iyi anlar, ama bizden nefret eder. Evrendeki tek mutlu varlık olarak kalabilmek için, gerçeği bildiği halde bizi yanlış yola yöneltir. Belki yasası, çektiğimiz acılardan zevk alma isteğinin bir dışavurumudur. Böylece bize karşı kötü niyetli hainliği O'nu Büyük Yalancı'yı oynamaya iter. Bu kadar saçmalık yeter! Eğer bütün bunlar doğru olsaydı varabileceğimiz tek sonuç, Tanrı'nın Şeytan, Şeytan'ın Tanrı ve Kutsal Kitap'ın da aslında Şeytan'ın elkitabı olduğu olurdu.

Bunlar ne kadar saçma ve düşünülemez düşünceler, öyle değil mi? Keşke öyle olsaydılar.

Binlerce din adamı, karşısındakinin mutlu olmasını istediği için onlara Kutsal Kitap'a aykırı davranmalarını öğütlüyor. "Evet, Bayan Jones, Kutsal Kitap size bunu yapma yetkisi vermediği halde, kocanızdan boşanabilirsiniz, çünkü böyle bir adamla evli olduğunuz sürece mutluluğu asla elde edemeyeceğinizden eminim.

Eğer insan mutluluğu hakkında bir sır, çok iyi korunmuş bir sır varsa, o da on yedinci yüzyılda yazılmış bir inanç bildirisinde dile getirilmiştir: "İnsanın en büyük amacı Tanrı'yı yüceltmek ve sonsuza dek O'ndan zevk almaktır." Mutluluğun sırrı Tanrı'ya itaattir. İtaatkar değilsek nasıl mutlu olabiliriz? İtaat edeceğimiz şeyin ne olduğunu bilmezsek nasıl itaat edebiliriz? Böylece işin aslı şudur ki, Tanrı'nın Sözü hakkında bilgisiz kalmaya devam ettikçe mutluluğun ne olduğu tamamen keşfedilemez.

Tabii ki, Kutsal Kitap'ı bilmek, O'nun söylediklerini yapacağımızı garantilemez ama hiç olmazsa insancıl doyum arayışımızda neler yapmamız gerektiğini bilmiş oluruz. İman konusundaki en önemli nokta, Tanrı ya inanıp inanmadığımız değil, inandığımız' ız Tanrı'ya güvenip güvenmediğimizdir

## Görev Konusu

Neden Kutsal Kitap'ı etüt etmeliyiz? Bunu yapmanın yararını, ahlaksal önemi ve mutluluk yolu olduğunu daha önce kısaca belirtmiştik. İnsanların neden Kutsal Kitap'ı etüt etmedikleri konusuyla ilgili bazı mitlere bakmıştık. Günümüzün "pragmatiklik" ruhu ve anti-entelektüel havasını biraz incelemiştik. Sorunun birçok yönü vardır ve neden Kutsal Kitap'ı etüt etmemiz gerektiğinin sayılamayacak kadar çok nedeni vardır. Kişisel olarak gelişmeniz için Kutsal Kitap'ı etüt etmeniz konusunda size yalvarabilirim; mutluluk arayışınızı canlandırmak için ikna etme sanatını kullanmaya çalışabilirim. Kutsal Kitap etüdünün yaşamınızdaki belki de en tatmin edici ve ödüllendirici eğitsel deneyim olacağını söyleyebilirim. Ciddi bir Kutsal Kitap etüdünün getireceği yararların bir sürü nedenini sayabilirim. Ama nihai olarak Kutsal Kitap'ı etüt etmemiz gerekli oluşu bunun bizim görevimiz oluşudur.

Eğer Kutsal Kitap dünyanın en sıkıcı, donuk, ilginç olmayan ve yaşamımızla en ilgisiz görünen kitabı bile olsaydı, onu etüt etmek yine de bizim görevimiz olurdu. Yazılış tarzı garip ve kafa karıştırıcı olsaydı bile onu etüt etmek bizim görevimiz olmaya yine de devam ederdi. İnsanlar olarak Tanrı Sözü'nü büyük bir gayret ve çalışkanlıla etüt etmemiz için bize verilen Tanrısal bir emrin altındayız. Tanrı Kralımız'dır, Kutsal Kitap O'nun Sözü'dür ve O bize onu etüt etmeyi emretmiştir. Görev bir seçenek değildir. Eğer bu görevi yapmaya henüz başlamadıysanız. Tanrı' dan sizi başışlamasını dilemeli ve bundan sonra görevinizi yapmaya karar vermelisiniz.

## 2. Kişisel Kutsal Kitap Etüdü ve Kişisel Yorum

Amerika'daki her evde bir Kutsal Kitap olduğu varsayılır. Kutsal Kitap dünyada her zaman en çok satan kitap olmaya devam etmiştir. Belki bu Kutsal Kitap'ların çoğu sadece bir dekorasyon, fotoğraf saklama ve çiçek kurutma yeri işlevini görüp rahip evinizi ziyaret ettiğinde görünebilecek bir yerde olmaya yarar. Kutsal Kitap bu kadar kolay alınabildiği için, kendi dilimiz de yazılmış ve kendi kendimize yorumlayabileceğimiz bir Kutsal Kitap'a sahip olmanın ayrıcalığı için ödenen bedelin büyüklüğünü unutmak kolaydır.

### Martin Luther ve Kişisel Yorum

Reform'un en büyük miraslarından ikisi, kişisel yorum ilkesi ve Kutsal Kitap'ın günlük dile çevrilişiydi. Bu iki ilke el eledir ve büyük çekişmeler yaşanıp büyük zulümlere göğüs gerildikten sonra başarılmışlardır. Özellikle İngiltere'de, çok sayıda insan Kutsal Kitap'ı çağdaş dile çevirmeye cüret ettiklerinden ötürü kazığa bağlanıp yakılmıştır. Luther'in en büyük başarılarından biri, okuma yazma bilen herkesin Kutsal Kitap'ı kendi kendine okuyabilmesi için onu Almanca'ya çevirmesiydi.

On altıncı yüzyılda Kutsal Kitap'ı kişisel yorumlama konusuna dikkatleri toplayan Martin Luther'in kendisiydi. Reformcu'nun Worms Kurultayı'ndaki kilise ve kraliyet yetkililerine verdiği ünlü cevabın altında kişisel yorum ilkesinin iması yatıyordu.

Luther'den yazdıklarının doğru olmadığını söylemesi istendiğinde, 'Kutsal Kitap tarafından ya da çok mantıklı bir neden aracılığıyla ikna edilmezsem, bunu yapamam. Çünkü vicdanım Tanrı Sözü'nün elinde esirdir ve vicdana aykırı hareket etmek de ne doğru, ne de güvenlidir. Bu gerçeğin üzerinde duruyor ve onda ayak diriyorum, başka bir şey yapamam, Tanrı bana yardım etsin!' dedi. Luther'in "ikna edilmedikçe" dediğine dikkat edin. Leipzig ve Augsburg'daki daha önceki tartışmalarda Luther, Kutsal Kitap'ı hem papalar ve hem de kilise konseyleri tarafından yorumlanan biçimine aykırı olarak yorumlama cüretini gösterdi. Bu kadar cüretkar olması yüzünden kilise yetkilileri tarafından defalarca kibirli olmakla suçlandı. Luther bu suçlamaları hafife almadı, bunların doğru olup olmadığı konusunda kendisiyle mücadele etti. Kendisinin hatalı olabileceğini ama papa ve kilise konseylerinin de yanılabilmesine inandığını bildirmeye devam etti. Ona göre, içinde yanlış olmayan sadece bir tek gerçek kaynağı vardı. "Kutsal Kitap hata yapmaz," dedi. Böylece, kilise önderleri kendisini hatalı olduğu konusunda ikna etmedikçe, vicdanın Kutsal Kitap'ın öğrettiğine inandığı şeyleri izlemeyi göreve bağlılık saydı. Bu çekişmeyle birlikte kişisel yorum ilkesi doğdu.

Luther'in cesur bildirisi ve ardından Wartburg'da Kutsal Kitap'ı Almanca'ya çevirme işinden sonra Katolik Kilisesi de boş durmadı. Kilise, güçlerini Karşı Reform diye bilinen üç kanatlı bir karşıt saldırı için seferber etti. Karşıt saldırının en keskin silahlarından biri de, Trento Konseyi tarafından gerçekleştirilen Protestanlık karşıtı tertiplerdi. Trento Konseyi, Luther ve diğer Reformcular'ın dile getirdikleri konuların bir çoğunu ele aldı. Bu konular arasında kişisel yorum konusu da vardı.

Trento Bildirisi şöyle diyordu:

Konsey Kutsal Kitap yorumuyla ilgili sınır tanımayan ruhları kontrol altında tutmak için, kimsenin Mesih'in öğretisinin gelişmesiyle ilişkili iman ve ahlak hakkında kendi yargısını kullanamayacağını, Kutsal Yazıları kendi algılayışına göre, Roma Katolik Kilisesi'ne ait olan gerçek anlam ve yorumlardan, hatta (bu yorumlar asla yayınlanmamış olsalar bile) başlangıçtan Tanrıbilim konusunda uzman olan oybirliği içinde aynı görüşte oldukları fikirlere aykırı bir şekilde yorumlayamayacağını ve onları çarpıtamayacağını ilan eder.

Bu bildirin ardındaki kokuyu aldınız mı? Bu bildiri söylediği diğer şeylerin yanı sıra, Kutsal Kitap'ı yorumlama ve anlamlarını açığa çıkartma sorumluluğunun Roma Katolik Kilisesi'nin öğretimi kürsüsüne ait olduğunu söylemektedir. Kutsal Kitap yorumları bir kişisel yargı ve görüş meselesi değildir. Trento Bildirisi'nin, Reform'un kişisel yorum ilkesine karşıt olduğu açıktı.

Ancak, bildiriye yakından incelersek içeriğinden Reform ilkesi çok ciddi bir şekilde yanlış anlaşıldığını görebiliriz. Reformcular sınır tanımayan yorum ruhlarını mı destekliyorlardı? Kişisel yorum, bireyin Kutsal Kitap'ı kendi işine gelen bir biçimde yorumlama hakkı olduğu mu demektir? Kişi, Kutsal Kitap'ı hiçbir sınırlama olmadan keyfine ve kaprislerine uygun bir biçimde yorumlayabilir mi? Kişi, Kutsal Kitap'ı öğretme işinde uzman olanların yorumlarını da ciddiye almalı mıydı? Bu soruların yanıtları bellidir. Reformcular da sınır tanımayan yorum ruhları kontrol altında tutmanın yollarını ve önlemlerine ilgi duyuyorlardı. (Gerçeklerden uzak yorumları denetleyip sınırlama alanında Kutsal Kitap yorumunun sağlam ilkelerini belirlemek için bu kadar çok çalışmalarının nedeni de buydu.) Ama onlar için yorumların kontrol altında tutulması, kiliselerdeki din adamlarının asla yanılmayacağını bildirmek anlamına gelmiyordu.

Trento Bildirisi'nde yer alan belki de en can alıcı sözcük çarpıtma sözcüğüydü. Bildiri kimsenin Kutsal Kitap'ı çarpıtma konusunda kişisel hakkı olmadığını söyler. Reformcular da bu konuda onlara bütün kalpleriyle katılıyorlardı. Kişisel yorum asla, bireylerin Kutsal Kitap'ı çarpıtmaya hakları olduğu anlamına gelmiyordu. Kişisel yorum hakkıyla birlikte doğru yorum yapmanın ciddi sorumluluğu gelir. Kişisel yorum, çarpıtmaya değil yorum yapmaya izin veriyordu.

Reform dönemine bakıp da, Engizisyon'un reformculara karşı vahşi tepkisini ve Kutsal Kitap'ın sokaktaki insanın günlük diline çevirenlere yapılan zulümleri görünce, tüylerimiz diken diken oluyor. Katolik Kilisesi'nin önderlerinin nasıl olup da Kutsal Kitap'ı okudukları için insanlara işkence edebilecek kadar bozulmuş ve kötü olabildiklerine hayret ediyoruz. Bu tür şeyleri okuyunca bunların gerçek oldukları aklımıza hayalimize bile sığmıyor. Ancak bu şekilde tarihte sık sık göz ardı edilen bir şey varsa, o da bu tür olaylara çok iyi niyetli kişilerin de karışmış olmasıdır. Roma Katolik Kilisesi, Kutsal Kitap'ı yorum biliminin yabancı olan sokaktaki bilgisiz adamın ellerine verip Kutsal Kitap'ı yorumlama işi ona bırakılırsa, halkı doğru yoldan çıkaracak ve hatta belki de sonsuza dek cehenneme gitmelerine neden olacak iğrenç çarpıtmaların ortaya çıkacağından emindi. Böylece kilise kurumu, halkı sonunda kendi yıkımlarına neden olacak bir yola çıkmaktan alıkoymak için, ölüm cezasına kadar bile gidebilen bedensel ceza kullanma yoluna gitti.

Luther böylesi bir atılımın ne kadar tehlikeli olduğunun bilincindeydi ama Kutsal Kitap'ın açıklığından emindi. Böylece, çarpıtma tehlikeleri büyük olduğu halde, İncil'in temelde açık olan mesajını halka vermenin nihai olarak onlara yıkım değil, kurtuluş vereceğine inanıyordu. "Kötülükler seline" yol açabilecek vanayı açma riskine girmeye hazırды.

Kişisel yorum, Kutsal Kitap'ı sokaktaki adama açtı ama eğitilmiş din adamları ilkesini sona erdirmeydi. Reformcular, Kutsal Kitap zamanlarında olduğu gibi, Tevrat ve İncil uygulama ve öğretilerinde, hahamlar, din bilginleri ve öğretim hizmetinin önemli bir yeri olduğunu kabul ediyorlardı. Öğretmenlerin İbranice, eski Yunanca ve Aramice, gelenekler, tarih ve edebiyat analizinde eğitim görmelerinin

gerekliliği İnanlılar topluluğunun hala önemli bir özelliğidir. Luther'in "her İnanlı'nın bir rahip olduğu" hakkındaki ünlü öğretisi çoğu kez yanlış anlaşılmiştir. Bu, din adamı olanlar ve olmayanlar arasında bir fark yok anlamına gelmez. Öğreti sadece, her İnanlı'nın İnanlılar topluluğunun hizmetinin bütününde yapılacak bir işi ve etkinliği olduğunu savunmaktadır. Belirli bir anlamda, "Komşumuz için Mesih" olmaya çağırılmışızdır. Ama bu, İnanlılar topluluğunun gözetmenleri ve öğretmenleri olmadığı anlamına gelmez.

Bazı insanlar çağdaş kültürümüzdeki düzenlenmiş kiliseye karşı ilgisini kaybetmiştir. Kimileri işi kilise anaşisine kadar vardırımlardır. 1960'lann kültür devrimi, "İsa Hareketi" ve yeraltı (underground=gizli) İnanlılar topluluğunun ortaya çıkışıyla gençliğin, "Kimseyi rahibim kabul ederek ona gitmem gerekmiyor; bir kilise düzenine ve kimsenin kimse üzerinde söz hakkı olduğuna inanmıyorum" şeklindeki haykırışı duyuldu. Kişisel yorum ilkesi bu tür insanların elinde radikal sübjektivizm<sup>4</sup> için bir ruhsat olabilir.

<sup>4</sup>Bütün bilgilerin özneye ilişkin ve değer vargılarının bireysel, öznel olduğunu ileri süren öğreti, öznelcilik.

## Objektiflik ve Sübjektiflik

Kişisel yorumdaki en büyük tehlikenin Kutsal Kitap yorumundaki sübjektiflik olduğu açık ve belirgindir. Tehlike hemen belli olmayabilir, büyük bir alana yayılmıştır. Tanrıbilimsel konuşma ve tartışmalarda bunun sinsi bir biçimde ortaya çıktığını görürüm.

Geçenlerde Kutsal Kitap bilginleriyle yapılan bir panele katıldım. İncil'de anlam ve uygulaması tartışma konusu olan belirli bir bölümün çeşitli yönlerini ele alıyorduk. İncil bilginlerinden biri giriş cümlesinde, "Bence İncil'e yaklaşımımız konusunda açık ve dürüst olmalıyız. Son analizde, hepimiz ondan istediğimiz anlamı çıkarırız ve bu da yanlış bir şey değildir," dedi. Kulaklarıma inanmıyordum. O kadar çok şaşırılmışım ki, sözlerini delillerle çürütmeye bile kalkışmadım. Şokum, anlamlı bir şekilde fikir alış verışı yapamayacağımız hissiyle karışmıştı. Bir bilginin herkesin içinde önyargılarını bu kadar açık bir şekilde ortaya koyması ender görülen bir olaydır. Hepimiz zaman zaman, Kutsal Kitap'tan onda bulmayı arzuladığımız anlamları çıkartmak gibi günahkar bir eğilimle mücadele edebiliriz ama umarım bunu her zaman yapmıyoruzdur. Bu yatkınlığı kontrol altında tutmamıza yardımcı olacak bazı yolların var olduğuna inanıyorum.

Kutsal Kitap yorumunda sübjektivizm ruhunun kolayca kabulü popüler düzeyde de aynı şekilde yaygındır. Birçok kereler Kutsal Kitap'tan bir bölümün anlamını tartıştıktan sonra insanlar bana sadece; "Tabii bu senin fikrin," diye yanıt vererek sözlerimi reddederler. Böylesi bir söz ne anlama gelebilir? Birincisi, sunduğum yorumun benim düşüncem olduğu, düşüncesini ortaya koyan kişinin ben olduğum orada olan herkes için açık olan bir şeydir. Ama insanların düşündüklerinin bu olduğunu sanmıyorum.

İkinci olası anlam, bu sözlerin benden çıktığı için yanlış olduğunu ima etmesidir. Karşımdaki kişi söz konusu düşüncenin benim düşüncem olduğuna işaret ederek belki de bunun, düşüncemin yanlış olduğunu kanıtlamak için gereken şey olmaya yettiğini: yani herkesin RC. Sproul'un ağzından çıkan her düşüncenin yanlış olduğunu, çünkü onun her zaman hatalı olduğunu ve hiçbir zaman da haklı olamayacağını bildiğini düşünüyordur. İnsanlar düşüncelerime karşı ne denli düşmanca hisler

taşılırsa taşısınlar, “Bu senin düşüncen,” dediklerinde söylemek istediklerinin bu olduğunu da sanmıyorum.

Çoğu kişinin söylemek istediğinin üçüncü alternatif olduğuna inanıyorum: “Bu senin yorumun ve senin için geçerli. Ben bununla aynı görüşte değilim, ama benim yorumum da seninki kadar geçerli. Yorumlarımız birbirlerinin zıttı da olsa her ikisi de doğru olabilir. Senin hoşlandığın şey senin için doğrudur, benim hoşlandığım şey de benim için doğrudur.” Sübjektiflik işte budur.

Sübjektivizm ve sübjektivite aynı şey değildir. Gerçeğin içinde sübjektif bir öge olduğunu söylemekle, onun tamamen sübjektif olduğunu söylemek farklı şeylerdir. Gerçekle yalanın hayatım için bir önemi olabilmesi için her ikisinin de herhangi bir biçimde benimle ilgisi olması gerekir. “Georgia’da yağmur yağıyor” cümlesi objektif olarak doğru olabilir ama benim hayatımla hiçbir ilgisi yoktur. Ama örneğin, yağmurdan söz ettiklerinde daha yeni yatırım yaptığım şeftalileri yok eden şiddetli bir dolunun da yağdığı bildirilebilirse hayatımla bir ilgisi olduğunu görebilirim. O zaman bu cümlenin benimle bir ilgisi olur. Bir sözün gerçeği bana dokunup beni kavradığında, bu sübjektif bir konudur. Kutsal Kitap metninin benim yaşamıma uygulanmasının çok kuvvetli sübjektif imaları olabilir. Ama sübjektivizm derken söylemek istediğimiz bu değildir. Sübjektivizm, sözcüklerin objektif anlamlarını kendi çıkarlarımız için çarpıttığımızda gerçekleşir. “Georgia’da yağmur yağıyor” demenin benim Pennsylvania’daki hayatımla hiçbir ilgisi olmayabilir ama sözcükler hala anlamlıdır. Georgia’daki insanlar, hatta bitkiler ve orada yaşayan hayvanlar için bile bir anlam taşırlar.

Sübjektivizm, bir sözün gerçeği sadece genişletildiğinde ya da sadece konuya uygulandığında değil, tamamiyle konu tarafından belirlendiğinde gerçekleşir. Eğer Kutsal Kitap’ın gerçeklerini çarpıtmaktan kaçınacaksa işin en başından itibaren sübjektivizmden uzak durmalıyız.

Kutsal Kitap’ı objektif bir şekilde anlamaya çalışarak onu soğuk, soyut ve cansız bir şeye indirgemeye çalışmıyoruz. Yaptığımız, yapılması aynı derecede önemli bir görev olan onu kendi yaşamlarımıza uygulamadan önce sözcüklerin metnin çerçevesi içinde ne söylediğini anlamaya çalışmaktır. Belirli bir cümlenin çok sayıda kişisel uygulama biçimi olabilir ama sadece bir tek doğru anlamı vardır. Tann bir öyle, bir böyle konuşmadıkça karşıt anlamlı alternatif yorumların her ikisi de doğru olamaz. Kutsal Kitap’taki çelişkiler ve söylenenlerin bir tek anlamı olması konusunu ilerde daha ayrıntılı bir biçimde ele alacağız. Ancak, şu anda Kutsal Kitap’ın doğru yorumlama amaçlarını ortaya koymakla meşgulüz. Bu amaçlardan birincisi, Kutsal Kitap’ın objektif anlamını bulmak ve sübjektivizm tarafından yönetilen yorumların neden olduğu çarpıtma tehlikelerinden uzak durmaktır.

Kutsal Kitap bilginleri, exegesis (eksecisis) ve eisogesis (aysocisis) dedikleri iki yöntem arasında gerekli olan ayrımı yaparlar. Exegesis, Kutsal Kitap’ın ne söylediğini açıklamaktır. Sözcük, “bir metinden bir şeyler çıkartmak” anlamına gelen eski Yunanca sözcükten kaynaklanır. Exegesis, sözcüğünün anahtarı, “dan” anlamına gelen “ex” önekinde bulunur. Kutsal Kitap ayetlerini “exegete” yapmak demek, sözcüklerden orada bulunan anlamı, ne daha az, ne de daha fazla bir biçimde çıkartmak demektir. Diğer yandan, eisogesis’de aynı kök ama farklı bir önek vardır. Eis öneki de eski Yunanca’dan gelir ve “içine” anlamını taşır. Böylece eisogesis, metne hiç de orada olmayan bir anlamı koymak anlamına gelir. Exegesis objektif bir girişimdir. Eisogesis, sübjektivizmden çıkan bir alıştırmadır.

Hepimizin sübjektivizm sorunuyla mücadele etmemiz gerekir. Kutsal Kitap sık sık duymayı istemediğimiz şeyleri söyler. Kulaklarımıza tıkaçlar, gözlerimize de atlara takılan göz siperlerinden takabiliriz. Kutsal Kitap’ı eleştirmek, onun bizi eleştirmesine izin vermekten çok daha kolay ve çok daha az acı vericidir. İsa’nın konuşmalarını (örneğin, İncil.Luka 8:8; 14:35’te olduğu gibi) sık sık



“Kulakları olan işitsin” sözleriyle sona erdirmesine şaşırılmamalı.

Sübjektivizm sadece hata ve çarpıtmaları değil, aynı zamanda kibri de üretir. Bir şeye sadece ben ona inandığım için inanmak, ya da benim görüşümün sadece benim görüşüm olduğu için doğru olduğuna inanmak kibrin en üst aşamasında olmaktır. Eğer görüşlerim objektif analize dayanıp kanıtlanamazsa, alçakgönüllülük onlardan vazgeçmemi gerektirir. Ama sübjektivist, görüşleri için hiçbir objektif destek olmadığı halde fikrinde ısrar etme kibrine sahiptir. Birisine, “Neye inanmayı istiyorsan man, benim için hava hoş; ben de isteğim şeye inanıyorum,” demek sadece yüzeyde alçakgönüllüce bir davranış gibi görünür.

Kutsal Kitap’ı okurken kendi deneyimlerimiz ve isteklerimiz bizi fazlasıyla etkilediğinden kişisel görüşler harici kanıt ve düşüncelerin ışığında değerlendirilmelidir. Yeryüzünde Kutsal Kitap’ı tamamen saf ve doğru biçimiyle anlayan kimse yoktur. Hepimiz Tanrı’dan olmayan bazı görüşlere sahibiz ve bu tür bazı düşünceleri kafamızda barındırırız. Belki hangi görüşlerimizin kesin olarak Tanrı’dan olmadığı bilseydik onlardan vazgeçerdik. Ama onları birbirlerinden ayırıp sınıflamak çok zordur. Bu yüzden görüşlerimizin diğer insanların araştırma ve uzmanlıkları tarafından sınanmaya ihtiyaçları vardır.

## Öğretmenin Rolü

On altıncı yüzyılın Reformcu İnanlılar topluluklarında, öğreten ve yöneten ihtiyarlar olmak üzere iki tür ihtiyar arasında bir ayırım yapılmıştı. Yöneten ihtiyarlar cemaatle ilgili işleri yürütüp yönetmeye çağırılmışlardı. Öğreten ihtiyarlar, ya da rahipler de öncelikle İnanlılar’a Kutsal Kitap’ı öğretip onları Rab’be hizmete hazırlamaktan sorumluydular.

Son on-yirmi yıl birçok yerlerdeki İnanlılar topluluklarının ruhsal bakımdan uyanıp kendilerini yenilediği bir dönem olmuştur. Ağırlık artık harika konuşmacılarda değil, ihtiyar olmayan İnanlılar’da ve onlar tarafından yapılan harika programlardadır. Artık harika konuşmacılar çağında değil, harika topluluklar çağındayız.

Bu hareketin en önemli gelişmelerinden biri de evlerde küçük gruplar halinde yapılan Kutsal Kitap etütlerinin başlamasıdır. Burada, rahat ve samimi bir hava içinde, Kutsal Kitap’la başka türlü ilgilenmeyecek olan insanlar onu öğrenmede büyük adımlar atmışlardır. Küçük gruplar özellikle rahip olmayan insanlar tarafından oluşturulup yönetilir. Bu Kutsal Kitap etütlerinde ihtiyar olmayan kişiler birbirlerine öğretir ve kendi düşüncelerini ortaya koyarlar. Bu tür gruplar İnanlılar topluluğunu yenilemekte çok başarılı olmuşlardır. İnsanlar Kutsal Kitap’ı anlamak ve yorumlamakta daha iyi yetenekler geliştirdikçe daha da başarılı olacaklardır. İnsanların Kutsal Kitap’ı açıp birlikte etüt etmeye başlamaları harika bir şey olmakla beraber aynı zamanda da çok da tehlikeli bir şeydir. Bilgiyi bir araya koymak İnanlılar topluluğu için yapıcı bir şeydir, ama bilgisizliği bir araya koymak yıkıcıdır ve körün köre yol göstermesi sorununu ortaya çıkarabilir.

Küçük gruplar ve evde yapılan Kutsal Kitap etütleri İnanlılar topluluğunun yenilenmesi ve toplumun değişmesi için çok etkin olabilirlerse, de yolun bir yerinde insanların öğrenimden geçmeleri gerekir. İnanlılar topluluğunun eğitilmiş din adamlarına her zaman olduğu kadar şimdi de ihtiyacı olduğundan eminim. Kişisel etüt ve yorumlar öğretmenlerin ortak bilgeliğiyle dengelenmelidir. Lütfen yanlış anlamayın. İnanlılar topluluğunu Kutsal Kitap’ın din adamları tarafından tutsak edildiği Reform öncesi

duruma dönmeye çağırılmıyorum. İnsanların Kutsal Kitap'ı etüt etmeye başlamalarından ötürü ve Reform'daki Protestan şehitlerin kanı boşa akmadığı için seviniyorum. Söylemek istediğim, Kutsal Kitap etüdü yapan İnanlılar'ın bunu din adamları ve profesörleriyle bağlantılı bir şekilde ve onların otoritesi altında yapmaları bilge bir şeydir. İnanlılar topluluğunda bazı kişilere öğretme armağanını (yeteneğini) veren Mesih'in ta Kendisidir. Mesih, halkı tarafından onurlandırılacaksa Kendisinin bazı kişilere verdiği o armağan ve göreve saygı gösterilmelidir.

Öğretmenlerin gerekli eğitimi görmüş olmaları çok önemlidir. Tabii ki, arada sırada bu konuda yüksek öğrenim görmedikleri ve eğitilmedikleri halde Kutsal Kitap ayetlerini içten gelen bir sezgiyle harikulade bir açıklıkla anlayan bazı öğretmenler çıkar. Ama bu tür insanlar çok enderdir. Daha sık görünen durum, öğretmen niteliği taşımayan insanların kendi kendilerine bu rolü üstlenmeleridir. İyi bir öğretmen, Kutsal Kitap'ın zor kısımlarını çözüp açmak için sağlam bilgilere ve gerekli yeteneklere sahip olmalıdır. Kutsal Kitap'ın dilini, tarihi ve tanrıbilim konularını çok iyi bilmesi büyük önem taşır.

Eski Antlaşma'daki (Tevrat ve Zebur) Yahudi halkının tarihini incelersek, İsrail için en ciddi ve her zaman var olan tehlikelerden birinin sahte peygamber ve yalancı öğretmenler olduğunu görürüz. Yalan söyleyen öğretmenlerin ayartıcı gücü İsrail halkını Filistinliler ve Asurlular'dan daha çok günaha düşürmüştür.

İncil de, ilk Mesih İnanlı toplulukta da aynı sorunun varlığına tanıklık eder. Sahte peygamber, koyunların iyiliğinden çok kendi alacağı parayla ilgilenen ücretli çoban gibiydi. İnsanları yanlış yola sevk etmek, onları hataya ya da kötülüğe yöneltmek sahte peygamberlerin hafife aldıkları önemsiz bir şeydi. Bütün sahte peygamberler kötü niyetlerinden ötürü yalan söylemezler, birçoğu da bunu bilgisizliklerinden ötürü yapar. Kötü niyetli ve bilgisiz öğretmenlerden kaçmalıyız.

Diğer yandan, İsrail'in en büyük bereketlerinden biri, Tanrı onlara Kendi düşüncelerini öğreten peygamberler ve öğretmenler gönderdiğinde gelmişti. Tanrı'nın Yeremya'ya verdiği şu ciddi uyarıya kulak verin:

Benim ismimle yalanlar peygamberlik eden peygamberlerin: Düş gördüm, düş gördüm diye söylediklerim işittim. Ne vakte kadar yalanlar peygamberlik eden peygamberlerin yüreğinde bu şey olacak? Onlar ki, kendi yüreklerinin hilesinin peygamberidirler; onlar ki, her biri komşusuna anlattığı düşleriyle kavmıma ismimi unutturmayı kuruyorlar, nasıl ki, ataları Baal uğruna benim ismimi unutmışlardı. Kendisinde düş olan peygamber düş anlatsın; sözüm kendisinde olan da sözümü sadakatle söylesin. Buğdayın yanında saman nedir? RAB diyor. Benim sözüm ateş gibi ve kayaları parçalayan külünk gibi değil mi? RAB diyor. Bundan dolayı işte, ben peygamberlere karşıyım, RAB diyor. Onlar ki, kendi dillerini kullanıp: O diyor, demekteler. İşte, ben yalancı düşler peygamberlik edenlere karşıyım, RAB diyor ve onları anlatıyorlar ve yalanlarıyla ve boş övünmeleriyle kavmımı saptırıyorlar; ve onları ben göndermedim ve onlara emretmedim ve bu kavma hiç faydaları yok, RAB diyor (Tevrat:Yeremya 23:25-32).

Bu türlü yargı dolu sözler karşısında İncil'in bizleri, "Kardeşlerim, biz öğretmenlerin daha titiz bir yargılamadan geçeceğimizi biliyorsunuz; bu nedenle çoğunuz öğretmen olmayın," diye uyarmasına şaşmamalıdır (İncil. Yakup 3:1). Sağlam bilgileri olan ve yürekleri Tanrı Sözü'ne karşı olmayan öğretmenlere büyük bir gereksinimimiz vardır.

Kişisel Kutsal Kitap etüdü, İnanlı'nın lütf alabilmesinin önemli bir yoludur. Bu hepimiz için bir ayrıcalık ve bir görevdir. Tanrı bize olan lütf ve şefkatinden ötürü, sadece İnanlılar topluluğunda bize yardım edecek yetenekli öğretmenler sağlamakla kalmadı, aynı zamanda Sözü'nü aydınlatmak ve Sözü'nün yaşamlarımıza nasıl uygulanacağını görmemize yardım etmek için Kendi Kutsal Ruhunu da bize yolladı. Tanrı, sağlam öğretme işini ve Kendi Sözü'nün gayretle etüt edilmesini bereketler.

### 3. Hermenütiks: Yorum Bilimi

Kutsal Kitap hakkındaki çağdaş tartışmalar hermeneutics'le ilgili soruların etrafında döner. Hermenütiks bilimi Kutsal Kitap yorumu bilimidir. Yunan mitolojisindeki tanrı Hermes tanrıların mesajcısıydı. Tanrıların isteğinin ne olduğunu yorumlamak onun göreviydi. Böylece hermeneutics anlaşılabilir bir mesajı yansıtmakla ilgilidir.

Yorum biliminin amacı, yorum yapımı konusunda ilkeler ve kurallar koymaktır. Bu teknik ve karmaşık olabilen, iyi geliştirilmiş bir bilim dalıdır. Herhangi bir yazılı belge yanlış anlaşılabilir ve bizler de kendimizi böylesi yanlış anlamalardan korumak için kurallar geliştirdik. Şu anki incelememizi en önemli ve temel kurallar ve anahatlarla sınırlayacağız.

Amerika Birleşik Devletleri'nde teorik yorum bilimi konusunda en üst yetkili olarak işlev gören özel bir heyet vardır. Bu kurum Anayasa Mahkemesi adı verilir. Anayasa Mahkemesi'nin başlıca görevlerinden biri Amerika Birleşik Devletleri Anayasası'nı yorumlamaktır. Anayasa yazılı bir belgedir ve böyle bir yorumu gerektirir. İlk önceleri Anayasa'yı yorumlama işlemi dilbilimsel tarihsel yöntemdi. Yani Anayasa, belgenin sözleri ve bu sözlerin belge yazıldığı zaman hangi anlamda kullanıldıklarının ışığında yorumlanırdı.

Oliver Wendell Holmes'in çalışmalarından beri Anayasa'yı yorumlama yöntemi radikal bir biçimde değişti. Halkın yasalar ve ulusun en yüksek mahkemesine olan güveni konusunda son zamanlarda yaşanan krizler temeldeki sorun olan yorum yöntemiyle direkt olarak bağlantılıdır. Mahkeme Anayasa'yı çağdaş tutumların ışığında yorumladığında aslında onu yeniden yorumlayarak değiştirmektedir. Bunun net sonucu, Anayasa Mahkemesi'nin yavaş yavaş bir şekilde bir yorum organı olmaktan çıkıp bir yasama organı haline gelmesidir.

Aynı tür bir kriz de Kutsal Kitap yorumu konusunda yaşanmıştır. Kutsal Kitap bilginleri, onu yeniden yorumlayarak "Kutsal Kitap'ı çağa uygun bir hale sokmaya" çalışan yorum yöntemini kullandıklarında, Kutsal Kitap'ın esas anlamı bulanır ve mesaj çağdaş görüş akımlarına uygun bir hale getirilir.

### Kutsal Kitap Kendi Kendini Yorumlar

Reformcular Roma Katolik Kilisesi'nden ayrılıp, İmanlılar topluluğunun en yüksek otoritesinin Kutsal Kitap olması gerektiği görüşünü savunduklarında (Sola Scriptura), yorumun temel ilkelerinin neler olduğunu tanımlamakta çok dikkatli davranmışlardı. Yorum-bilimin başlıca kuralına "ayet kıyaslaması" deniliyordu. Ayet kıyaslaması, Kutsal Kitap'ın kendi kendisini yorumlamasıdır: Sacra Scriptura sui interpres (Kutsal Kitap kendi kendini yorumlar). Bunun anlamı çok basitçe açıklamak

gerekirse, Kutsal Kitap'ın hiçbir bölümünün asla Kutsal Kitap' ın başka yerlerinde açıkça öğretilenlerle çelişecek bir şekilde yorumlanamayacağıdır. Örneğin, bir ayet iki değişik şekilde ya da çeşitli şekillerde yorumlanabilirse ve bu yorumlardan biri Kutsal Kitap' in diğer ayetleriyle uyum içinde, diğeri ise onlara aykırıysa o zaman diğeri ayetlerle uyum içindeki yorum kullanılmalıdır.

Bu ilke, Kutsal Kitap'ın Tanrı'nın esinlendirilmiş sözleri olduğuna duyulan güveni temel alır. Bu yüzden tutarlı ve uyum içindedir. Tanrı'nın asla Kendisiyle çelişmeyeceği varsayıldığından Kutsal Kitap'ı gereksiz yere kendi kendisiyle çelişki içine düşüren bir yorumu seçmek Kutsal Ruh'a hakarettir. Günümüzde Kutsal Kitap' in esinini inkar edenler böylesi bir titizliği genelde terk etmişlerdir. Kutsal Kitap ayetlerini diğeri Kutsal Kitap ayetlerine aykırı bir şekilde yorumlamakla kalmayıp bunu yapmaya özellikle özen gösteren çağdaş yorumcular bulmak artık “normal” bir şeydir. Bu kişiler doktrini sağlam bilginlerin zor parçaları uyum içine getirme çabalarıyla alay eder ve onlara önem vermezler.

Esin sorusundan ayrı olarak, Kutsal Kitap'ın kendi kendini yorumlaması yöntemi edebiyat türünü yorumlama konusuna emin bir yaklaşımdır. Sağduyu kuralları, herhangi bir yazarı, haksız yere kendi kendisiyle çelişki içinde olma suçlamalarından korumalıdır. Birisinin sözlerini, biri tutarlı diğeri çelişkili olmak üzere iki şekilde yorumlama seçeneğim varsa, o kişiye güven duyulup tutarlı seçeneğinin seçilmesi gerektiğini düşünürüm.

İnsanların kitaplarımda yazdığım parçalar hakkında, “4'cü bölümde şöyle şöyle söylediğiniz halde 6'cı bölümde nasıl olur da böyle bir şey söyleyebildiniz?” şeklinde sorular sordukları olmuştur. Sonra onlara 6'cı bölümde ne demek istediğimi açıklamışınadır ve karşımdaki kişi iki düşüncenin aslında birbirleriyle çelişki içinde olmadığını anlamıştır. 6'cı bölümdeki bakış açısı 4'cü bölümdeki bakış açısından biraz farklıdır ve ilk bakışta ikisi birbiriyle çelişiyor gibi görünür ama, ikinci bakışta sorun çözülür. Hepimiz bu tür yanlış anlamalar yüzünden acı çekmişizdir ve diğeri insanların bizim sözlerimize karşı duyarlı olmalarını istediğimiz gibi bizler de onlarınkine karşı duyarlı olmalıyız.

Tabii ki benim sözlerimde çelişki olabilir; bu yüzden bu duyarlılık ve “bir insanın suçlu değil de suçsuz Olduğunu varsaymak felsefesi” sadece ortada bir şüphe olduğunda uygulanabilir. Ortada kendimle çelişki içinde olduğum gibi bir şüphe olmadığında, sadece eleştiri olabilir. Yine de, sözcükleri tutarlı bir biçimde yorumlamaya çalışmazsak okuduğumuz sözcükler büyük bir karmaşa haline gelebilirler. Kutsal Kitap yorumunda böyle bir şey olduğunda Kutsal Kitap, yorumu yapan kişilerin isteğine göre derisinin rengini değiştiren bir bukalemun haline gelir.

Böylece Kutsal Kitap'ın niteliği ve kaynağı hakkındaki görüşümüzün onu nasıl yorumladığımızı önemli bir şekilde etkileyeceği bellidir. Kutsal Kitap Tanrı'nın esini ise o zaman Kutsal Kitap'ın kendi kendini yorumlaması bir seçenek değil, yorumda gerekli olan bir şeydir.

## **Kutsal Kitap'ı Harfiyen Yorumlamak**

Bana sık sık sorulan bir soru da, “Kutsal Kitap'ı gerçekten yazıldığı gibi—kelimesi kelimesine—doğru olarak (yani özel çağdaş bir ‘yorum’ katmadan) kabul etmiyorsun değil mi?” sorusudur. Bunu sorarken kullanılan sözcükler ve ses tonu, bunun bir soru değil bir suçlama olduğunu ele verir. İma edilmek istenen, “Yaşadığımız gün ve çağda Kutsal Kitap'ı günümüzde yazılan her hangi ciddi bir kitap gibi yorumlayacak kadar saf değilsin, değil mi?”dir.

Bana böyle sorular sorulduğunda onlara standart bir yanıtla cevap veririm. “Evet,” ya da hatta, “Eh, bazen,” bile demem. Hangi aklı başında insan Kutsal Kitap'ı başka ciddi dokümanlar gibi yorumlamaz ki anlamına gelen bir şekilde, “Tabii ki öyle yorumluyorum,” diye yanıt veririm. Bunu, insanların ilgisini Kutsal Kitap'ın kelimesi kelimesine yorumunun gerçek anlamına çeken bir şok olması için yaparım.

Reform sırasında Kutsal Kitap bilginliği konusundaki en önemli ilerlemelerden biri Luther'in yorum biliminin ikinci kuralını azimli bir şekilde savunmasının sonucu olarak kazanılmıştır. Bu ikinci kural da: Kutsal Kitap kelimesi kelimesine yorumlanmalıdır, kuralıdır. Bu, Luther'in Kutsal Kitap'ı sensus literalis yorumlama ilkesidir. Kelimesi kelimesine anlamın bu kadar vurgulanmasıyla anlatılmak istenen şeyin ne olduğunu anlamak için bunun ne tür bir tarihsel durumdan kaynaklandığını ve sözcüklerin kendilerinin anlamlarını incelememiz gerekir. (Şimdi de Luther'in “dilbilgisel ve tarihsel” yorumunu yapıyorum.)

Kutsal Kitap'ı kelimesi kelimesine veya harfiyen, olduğu gibi yorumlamak, onu bir edebiyat eseri olarak yorumlamaktır. Yani bir parçanın doğal anlamı, dilbilgisi, yazın tarzı, sözdizimi ve çerçevesinin edebiyattaki normal kurallarına göre yorumlanmalıdır

Kutsal Kitap, Kutsal Ruh'un esini olduğundan çok özel bir kitap olabilir ama bu esin sözcüklerin harflerini ya da parçaların cümlelerini sihirli cümleler haline getirmez. Esin altında da olsalar isimler isim ve filler fili olmaya devam eder. Sorular ünleme dönüşmezler ve tarihsel anlatımlar alegoriler haline gelmezler. Luther'in ilkesi sihirli ya da fazlasıyla basit olmaktan çok uzaktı. Kelimesi kelimesine yorum ilkesi, metnin en yakın edebi incelemesini gerektirir. Kutsal Kitap'ı doğru yorumlayanlar olmak için dilbilgisi kurallarını bilmemiz ve hepsinden öte “edebi tür analizi” denilen şeyi dikkatle yapmamız gerekir.

## **Harfiyen Yorum ve Edebi Türün Analizi**

Edebi tür analizi,<sup>5</sup> edebi türler, mecaz ve stil gibi şeyleri incelemeyi içerir. Bunu her tür edebi eser için yaparız. Link şiirle yasal belgeler, gazetelerdeki

haberlerle destanlar arasında bir ayrım yaparız. Tarihsel anlatımlarla vaazler, gerçekçi tasvirler ve gerçeği vurgulamak için ve herkes tarafından böyle olduğu anlaşılan abartmalar (“hiperbole”) arasında bir ayrım yaparız. Kutsal Kitap’ı yorumlarken bu ayrımları yapmamak yorum konusunda bir sürü soruna neden olabilir. Doğru yorum yapabilmek için edebi tür analizi çok önemlidir. Bunun Kutsal Kitap’la ilgili konularda nasıl geçerli olduğunu görmemiz için birkaç örnek vermek yararlı olacaktır.

5 “Edebi tür” olarak çevrilen teknik terim “genre” (janrı)dır ve analizine de “genre analizi” denir.

Tevrat’ın Yunus kısmının tarihsel geçerliliği bir edebiyat türü analizi sorunudur. Kutsal Kitap’ı hatalı olmadığına inanan bilginlerden bazıları Yunus’un bir balina (ya da büyük bir balık) tarafından yutulduğuna inanmazlar.

Tevrat: Yunus kısmının uzun bir bölümünün (ikinci bölümün tamamı) şiirsel olduğundan bazıları kitabın hiçbir zaman bu olayın tarihte gerçekten de gerçekleştiği fikrini vermek için yazılmadığını savunurlar. Bunun yerine Yunus tarihi anlatma amacıyla yazılmamış bir tür destan ya da dramatik şiir olarak görülür. Böylece kitap tarihseli bildirmediği için biz de ona tarih olarak bakmamalıyız. Diğer bilginler Yunus’un tarihselliğini başka nedenlerden ötürü reddederler. Tarihsel anlatım gözüktüğü halde, şiirsel bölümün sadece Yunus’un denizden kurtarılma için ettiği şükran duasını yansıttığını, ama bir doğa mucizesini içerdiği için ciddiye alınmaması gerektiğini söylerler. Bu bilginler mucizelerin gerçekleşebileceğine inanmadıkları için kitabın tarihselliğini reddederler. Böylece ilk grup, Yunus’un tarihsel geçerliğini edebi nedenlerden, ikincisiyse, felsefi-tarımsal nedenlerden ötürü reddeder.

Edebi analiz, Yunus’un bir balık tarafından yutulup yutulmadığı gibi felsefi soruların yanıtını veremez. Bütün yapabileceği birisinin gerçekten de böyle bir olayın gerçekleştiğini iddia edip etmediği konusunda biraz fikir vermektir. Birisi mucizelerin olasılığına inanmıyorsa, başka birisinin bir mucizenin gerçekleştiğini söylemeye hakkı olmadığı gibi bir tartışmaya girmekte hiçbir nedeni yoktur.

Edebi fikir ayrılıkları yüzünden ortaya çıkan sorunlara bir başka örnek de Kutsal Kitap’ta kullanılan abartıda<sup>6</sup> görülebilir. Etimolojik (sözcük kökenleriyle ilgili bilim) olarak abartı, “aşırılığa kaçmak” demektir. Bir sözlük bunu, “daha etkin olması için hayali olarak şişirip, mübalağalı olarak anlatılan bir şey” olarak tanımlar. Abartının kullanımı yaygın bir edebi tarzdır. Örneğin, İncil yazarları, “İsa tüm kent ve köyleri dolaştı. Buralardaki havralarda ders veriyor, Göksel Egemenliğin müjdesini duyuruyor, her hastalığı, her illeti iyileştiriyordu,” derler (İncil.Matta 9:35). Yazar İsa’nın teker teker her bir köye gittiğini mi söylemek istiyordu? Belki de, ama bu biraz şüphelidir.

Dili de aynı şekilde kullanırız. Pittsburgh Steelers, Amerikan Futbol Şampiyonası final maçını ilk kez olarak kazandığında taraftarları zaferlerini kutlamak ve takımlarını karşılamak için sokakları doldurdular. Bazı gazeteciler,

“Bütün şehir onları karşılamaya çıktı,” diye yazdı. Gazeteciler, insanların Pittsburgh’ da oturan her bireyin orada olduğunu anlamalarını mı istiyorlardı? Tabii ki, hayır. Sözlerinde abartı olduğu belliydi.

İsa, hardal tanesinin en küçük tohum olduğunu söylediği için bir hata yaptığını öne sürerek Kutsal Kitap’ta hata olmadığını kabul etmeyen saygın bir Kutsal Kitap bilgini tanıyorum. Hardal tanesinden daha küçük tohumlar olduğunu bildiğimizden İsa’nın ve İncil in hardal tanesinin en küçük tohum olduğunu söyleyerek hata yaptığını görmüş oluyoruz. Ama abartı kullanıldığı çok açıkken İsa’yı ya da Kutsal Kitap’ı hatalı olmakla suçlamak edebi tür analizinde yeterince dikkatli olmamaktır

<sup>6</sup>Batı dillerinde bu sözcük için eski Yunanca’dan gelen “hiperbole” sözcüğü kullanılır.

Edebi tür analizi kişileştirmeden kaynaklanan bazı karmaşıklıkları da çözebilir. Kişileştirme, cansız nesnelere ve hayvanlara insan nitelikleri verilen şiirsel bir icattır. Kişisel olmayan şeyler kişisel bir biçimde tanımlanmıştır. Kutsal Kitap tepelerin dans ettiğini ve ellerini çırdığını söyler. Bu tür sözlerin mecaz olduklarının farkına varmak genelde kolaydır ve yorumlarında bir zorluk çıkmaz. Ancak bazı durumlarda, kişileştirme sorulan ciddi tartışmalara yol açmıştır. Örneğin, Eski Antlaşma (Tevrat) Balam’ın eşeğinin konuştuğunu kaydetmiştir. Bu, şiirsel biçimin birden bire tarihsel bir anlatımın tam ortasında araya girmesi midir? Konuşan hayvan, metinde bir masal olduğunu mu göstermektedir? Yoksa burada bir mucize olduğunu mu ya da tarihte Tanrı’nın etkinliğinin bir kaydı olarak özel bir işaret mi görüyoruz?

Bu sorulan yanıtlamanın sübjektif biçimi, mucizelerin gerçekleştiğine inanan ya da inanmayan bir önyargıyla yargılamaktır. Söylenilenin ne olduğu sorusunu yanıtlamanın objektif yoluysa metine edebi standartları uygulamaktır. Örneğin bu olay Kutsal Kitap’ta ne şiir ne de masal niteliği gösteren bir parçanın ortasında gerçekleşmektedir. Metnin yapısı, tarihsel anlatımın bütün işaretlerini taşımaktadır. Ancak eşeğin konuşması metnin önemli bir yanını oluşturur; bu yüzden bazı sorunlara yol açar. Tekrar ediyorum, bu tartışmanın amacı eşeğin konuşup konuşmadığına karar vermek değil, kişileştirme konusunun nasıl bir tartışmaya yol açabileceğidir.

Tarihsel anlatım özelliklerini taşıyan bir metnin kişileştirme olduğunu söylersek metinden okuduklarımızdan anlam çıkartmak değil metine anlam sokmak suçunu işleriz. Eğer Kutsal Kitap bir şeyin gerçekleştiğini söylüyorsa bunun kişileştirme olduğunu söyleyerek örtbas etmeye hiçbir hakkımız yoktur. Böyle bir şey yapmak, edebi ve düşünsel bakımdan sorumluluktan kaçmaktır. Eğer gerçekleştiği yazılı olan şeye inanmıyorsak bunu dile getirelim ve bunu Eski Antlaşma kayıtlarındaki ilkel inançların metne girmesi olarak görelim.

Şiddetli tartışmalara neden olan bir başka kişileştirme sorunu da Tevrat: Tekvin 3’cü bölümde konuşan yılanıdır. Hollanda’daki Hollanda Reformcu Kilisesi mezhebi, önde gelen bir tanrıbilimci profesörün bu konudaki görüşünün

etrafında ciddi bir krizden geçmiştir. Bu tartışmanın en yüksek noktasında Karl Barth Hollanda'yı ziyaret ettiğinde kendisine, "Yılan konuştu mu?" diye sordular. Barth, "Yılan ne dedi?" diyerek yanıt verdi. Barth'ın akıllıca yanıtı şunu demek istiyordu: "Yılanın konuşup konuşmadığı önemli değil. Önemli olan ne söylediği ve bu sözlerin Günaha Düşüş'ün bu tanımı üzerinde nasıl bir etkisi olduğudur." Günaha Düşüş'ün Kutsal Kitap'taki anlatımı tarihsel ve de tarihseli bildiren durumunda değilse, Barth tabii ki haklıydı. Ancak yanıtı Hollandalılar'ı tatmin etmedi çünkü onları ilgilendiren gerçekten konuşan bir yılan olup olmadığı değil, neden profesörlerinin öykünün tarihselliğini inkar ettiğiydi.

Tevrat: Tekvin'in giriş bölümleri, kullanılan edebi türün tam olarak ne olduğunu göstermek isteyen kişi için gerçek bir zorluk oluşturur. Metnin bir kısmının tarihsel belge olma özelliği vardır, buna karşın bir kısmı da sembolizmde kullanılan betimlemeleri sergiler. Adem gerçek bir coğrafi konuma yerleştirilmişti ve gerçek bir insan olarak tanımlanır. En önemlisi, bir Yahudi için mitolojik bir kişi için uygun olmayan bir biçimde bir aile soyağacı çerçevesine yerleştirilmiş olmasıdır. Kutsal Kitap'ın diğer bölümlerinde Adem, tarihsel gerçeklikleri şüphe götürmeyen diğer kişilerle birlikte gruplanmıştır. Bütün bunlar Adem'i tarihsel bir kişi olarak görme konusunda edebi tür analizi kuralları altında ağırlık taşıyan nedenler olurlardı. (Tabii ki bunu yapmak için ek bazı tanrıbilimsel nedenler vardır, ama bizler burada sadece edebi tür analizi sorusuyla ilgileniyoruz.) Ancak, tarihte yaşamış oldukları açıkça belli olan öykü kahramanlarının yanı sıra Aden Bahçesi'nde İyilik ve Kötülüğü Bilme Ağacı'ndan söz edildiğini görüyoruz. Bu, ne biçim bir ağaçtır? Ne tür yaprak ve meyva veriyordu? Bu imajda, örneğin İncil.Esinleme kitabında olduğu şekilde apokaliptik<sup>7</sup> edebiyat türünde bulunan sembolizmlerin nitelikleri vardır.

Böylece, Kutsal Kitap'ın giriş bölümlerinde içinde tarihsel anlatım öğeleriyle sembolizm öğelerinin özel bir biçimde karışmış oldukları bir edebi türle karşılaşmış oluyoruz. Ancak nasıl bir edebi tür olduğunu belirledikten sonra bize tarihsel olarak neyi iletmediğini anlayabiliriz. Bu belirlendikten sonra güvenilir olup olmadığı sorusuna geçebiliriz. Aynı şeyleri tekrar etme pahasına da olsa, Kutsal Kitap'ın gerçekten ne söylediğiyle, söylediğinin doğru olup olmadığı sorusu arasındaki farkı görmeye dikkat etmemiz gerektiğini bir kez daha vurgulamak istiyorum

<sup>7</sup>Apokaliptik adlı edebi tür, özel sembollerle dolu bir yazın tarzıdır.

## **Mecaz Sorunu**

Mecaz, bir ilgi ya da benzetme sonucu gerçek anlamından başka anlamda kullanılan sözdür. Kutsal Kitap'ta bol miktarda mecaz bulunur ve İsa da mecazı sık sık kullanmıştır. Yine, Çoğu durumda söylenenlerin mecaz olduğunun farkına varmak epey kolaydır. İsa, "Kapı benim 'im. Bir kimse benim aracılığım ile içeri girerse kurtulur," (İncil: Yuhanna 10:9) demişti, bunu nasıl algılamalıyız? Bunun anlamı bizim cildimizin olduğu yerde İsa'da maun verniği, bizim



kollarımızın bulunduğu yerde İsa'da menteşeler, bizim göbeğimizin olduğu yerde İsa'da kapı tokmağı mı olduğuydu? Tabii ki böyle şeyler düşünmek saçmadır. Burada İsa, olmak filmi mecazi anlamda kullanmaktadır.

Ama İsa, Son Akşam Yemeği'nde 'Bu benim bedenimdir' (İncil:Luka 22:19) dediğinde ne demek ister? Ekmek, O'nun bedenini mecazi anlamda mı simgeliyordu? Yoksa gerçekten de O'nun bedeni haline mi geliyordu? Buradaki edebi tür tam olarak belli değildir. Edebi tür analizinde ortaya çıkan farklı görüşler İnanlılar topluluğunda Rab'bin Sofrası'nın (Komünyon) anlamı konusunda ciddi ayrılıklara neden olmuştur. Luther'le Kalvin'in görüş birliğine varamadıkları çok az konudan biri de, İsa'nın bu sözlerinin anlamıydı. Kalvin'in temsilcileriyle Luther arasında bu konuda anlaşmaya varmak için yapılan müzakerelerden birinde Luther, "Hoc est corpus meum; hoc est corpus meum..." (Bu benim bedenimdir) sözlerini defalarca tekrarlamıştır. Hem Luther'in, hem de Kalvin'in Kutsal Kitap'ın otoritesi konusundaki görüşlerini göz önüne alırsak Kutsal Kitap'ın gerçekten ne söylediği hakkında görüş birliğine varabilselerdi her ikisinin de buna boyun eğecek olduklarını biliyoruz.

Böylece, Kutsal Kitap'ın kelimesi kelimesine ne dediğini anlamamanın klasik yöntemi, Kutsal Kitap'ın bölümlerinde kullanılan değişik biçimler ve mecazlar aracılığıyla neler söylendiğini öğrenmeye çalışmak demektir. Bu, Kutsal Kitap'ın söylediklerini yumuşatmak, zayıflatmak ya da görecelileştirmek amacıyla değil, Tanrı'nın halkının imanı ve uygulamasına daha etkin bir kılavuz olarak hizmet edebilmesi için onu doğru bir şekilde anlamak için yapılır.

## **Ortaçağ'daki Yorum Yöntemi:"Quadriga"<sup>8</sup>**

Kutsal Kitap'ın kelimesi kelimesine anlamını aramanın önemini vurgulayan ilk kişi Luther olmadığı halde kendi çağında quadriga denilen yaygın yorum yöntemine en büyük darbeyi indiren odur. Quadriga, kökleri ilk İnanlılar topluluklarının tarihinde olan dört yönlü yorum yöntemi idi. Kutsal Kitap yorumcularının Clement ve Origen'in eserlerinden itibaren yaygın bir şekilde gerçekten uzak sembolikleştirme yöntemleri kullandıklarını görülebilir. Ortaçağ geldiğinde bu dört yönlü yöntem iyice oturmuştu. Bu yöntem her metnin, kelimesi kelimesine, ahlaksal, alegorik ve ardındaki gizli anlam olmak üzere dört anlamını inceliyordu.

<sup>8</sup>"Quadriga" Latince'de dörtlü demektir.

Kutsal Kitap'ın kelimesi kelimesine anlamı açıkça ortada olan anlamı olarak tanımlanmıştı. Ahlaksal anlamı, insanlara nasıl davranmaları gerektiğini söyleyen yanıydı. Alegorik anlam, iman içeriğini, ardındaki gizli anlam ise gelecek için umudu dışa vuruyordu. Böylece örneğin Kudüs'ten söz eden parçaların dört anlamı olabilirdi. Kelimesi kelimesine anlamı, Yahudiye'nin başkenti olan ve ulusun merkezi olan tapınağın bulunduğu yerden söz ediyordu. Kudüs'ün ahlaksal anlamı, insanın ruhuydu (insanın "merkezi tapınağıydı").

Kudüs'ün alegorik anlamı Mesih İnanlı toplumun merkezi olan İnanlılar topluluğu'ydu. Gizli anlamı ise cenneti (Tanrı'nın halkının gelecekte ikamet edecekleri yer hakkındaki nihai umut). Böylece Kudüs'ten bir tek kez söz edilmesi aynı anda dört değişik anlama gelebilirdi. Eğer Kutsal Kitap birisinin Kudüs'e gittiğinden söz ediyorsa bu onların, ya yeryüzünde var olan gerçek Kudüs şehrine gittikleri ya da ruhlarının bir ahlaksal kusursuzluk konumuna "çıktığını" ya da İnanlılar topluluğuna gitmemiz gerektiğini ya da bir gün cennete gideceğimiz anlamına gelebilirdi.

Aklı başında insanların böylesine tuhaf bir yorum yöntemiyle bu kadar ilerilere gitmeleri hayretler vericidir. Tanrıbilimi doğal anlamla sınırlamadan yana olan Augustine ve Aquinas bile dörtlü yöntem aracılığıyla tuhaf tahminlerde bulunmuşlardır. Bunu görmek için Augustine'in "İyi Samiriyeli" benzetmesini alegorik bir şekilde ele almasına bir bakmak yeterlidir. Kutsal Kitap yorumcuları, Kutsal Kitap'ın açık anlamının yüzeyinin altına bakarak bir sürü tuhaf yorumla ortaya çıkmışlardır. Martin Luther, bu ve bunun gibi çarpıklıkları protesto etmiştir.

Luther, Kutsal Kitap parçalarının çok yönlü anlamları Olduğunu reddettiği halde, bununla Kutsal Kitap uygulamasını bir tek anlamla sınırlamadı. Bir Kutsal Kitap parçasının bir tek anlamı olduğu halde yaşamlarımızdaki birçok durum için birçok uygulaması olabilir. Okulun ilk gününde öğrencilerine İncil'den bir tek ayet okuyup bu ayeti okuyarak ondan öğrendikleri elli şeyi yazmaları ödevi veren bir tanrıbilim profesörü tanıyorum. Öğrenciler notlarını birbirlerinininkiyle kıyaslayarak gecenin geç saatlerine kadar çalışıp profesörün istediğini yapmaya çalıştılar. Ertesi gün sınıfa döndüklerinde profesör çalışmalarını takdir etti ve ertesi gün için aynı ayetten öğrendikleri elli başka şeyi yazmalarını istedi. Tabii ki yapmak istediği, Kutsal Kitap'ın bir tek ayetinde bulunabilecek gerçeğin zenginlik ve derinliğini öğrencilerin kafalarına işlemektir. Profesör, Kutsal Kitap'taki ayetlerin bir tek bir anlamı olduğu halde uygulama alanlarının zengin ve çeşitli olduğunu öğrencilerine çarpıcı bir şekilde gösteriyordu.

Hem Kutsal Kitap'ın kendi kendini yorumlama ilkesi, hem de doğal anlamı (sensus literalis) arama, sınırlandırılmamış tahminler ve sübjektivist yoruma karşı gerekli koruyucu önlemlerdir. Doğal anlam Kutsal Kitap'ın tümünü kaba ve katı bir şekilde tarihsel anlatım kalıbına sokmaya çalışmak anlamına gelmez. Doğal anlam, böyle bir şeyin olmasını engellemek ve mecaz olmayan parçalara mecaz anlamlar koyarak Kutsal Kitap'ı yeniden tanımlamaya karşı alınan koruyucu bir önlemdir. Kutsal Kitap'ı her iki yana da çarpıtabiliriz. Yöntemlerden biri öbüründen daha gelişmiş olabilir ama bu onun daha az çarpıtıcı olduğu anlamına gelmez.

## **Dilbilimsel-Tarihsel Yöntem**

Dilbilimsel-Tarihsel yorum yöntemi, Kutsal Kitap'ın kendi kendinin yorumcusu

olduğu ilkesi ve Kutsal Kitap'ın doğal anlamıyla yakından bağlantılıdır. İsmi de çağrıştırdığı gibi bu yöntem, ilgiyi sadece edebi türlerde yoğunlaştırmakla kalmaz, Kutsal Kitap'ın yazıldığı gramer yapısını ve tarihsel çerçeveleri de ele alır. Yazılı belgeler bize belirli bir gramer yapısı içinde ulaşır. Şiirde olduğu gibi iş mektuplarında da belirli yapı kuralları vardır. Kutsal Kitap'ı etüt ederken, nesneyle yüklem, isimle sıfat arasındaki farkı bilmek önemlidir. Kendi dilimizin dilbilgisini bilmek önemli olmakla birlikte bu konuda bizim için yeterli olmaz; İbranice ve Grekçe dilbilgisinin de özelliklerini bilmek bize yardımcı olacaktır. Örneğin, eğer değişik ülkelerde halk, eski Grekçe'nin gramerini iyice bilseydi, Yehova'nın Şahitleri kendi çarpık yorumlarıyla İsa Mesih'in Tanrılığını inkar etmek için kullandıkları İncil:Yuhanna kısmının ilk bölümünü satmakta çok daha fazla zorluk çekerlerdi.

Gramer yapısı, sözlerin soru mu, emir mi yoksa bir bildiri mi olduğunu belirler. Örneğin İsa, "Benim tanıklarım olacaksınız," dediğinde (İncil:Elçilerin işleri 1:8) gelecekte gerçekleşecek bir şeyi mi bildiriyor yoksa büyük bir emir mi veriyor? Türkçe'deki yapı belirli değildir. Ancak sözlerinin eski Grekçe yapısı İsa'nın gelecekte gerçekleşecek bir şeyi bildirmediğini, bir emir verdiğini ima ediyor.

Diğer belirsizlikler, grameri iyice öğrenince ortadan kalkar ve açıklığa kavuşur. Örneğin Pavlus, Romalılara yazdığı mektubun başlangıcında, "Tanrı'nın müjdesini yaymak için seçilip bir elçi olmaya çağrıldığını" yazdığından, ne anlama geliyor? Müjde'nin içeriğinden mi, yoksa kaynağından mı söz ediyor? Ni gerçekten "hakkında" mı, demek yoksa sahip olma eki mi? Dilbilgisi açısından yanıt, Pavlus'un Tanrı hakkındaki müjdeyi mi, yoksa Tanrı'dan gelen müjdeyi mi yayacağı sorusunun cevabını belirleyecektir. Her ikisi arasında sadece gramer analizinin çözümleyebileceği büyük bir fark vardır. Yukarıdaki ayette eski Grekçe yapı, bunun sahip olma eki olduğunu gösterir, bu da bizim sorumuzu yanıtlar.<sup>9</sup>

Tarihsel analiz, Kutsal Kitap'ın kısımlarının yazıldığı zaman, mekan ve durumları öğrenmeyi içerir. Kutsal Kitap'ın tarihsel çerçeve içinde ne demek istediğini anlamak için bu elzendir. Bu tarihsel inceleme konusu gerekli olduğu kadar da tehlikelidir. Tehlikelerin ne olduğu daha sonra 5'ci bölümde ayrıntılarıyla anlatılacaktır. Gerekli olması, söyleneni doğru bir şekilde anlamamız içindir. Kutsal Kitap'ın herhangi bir kısmının iyice anlaşılmasında yazarın kim olduğu, yazıldığı tarih ve kime hitaben yazıldığı soruları önemlidir. Eğer kısmı kimin, kime, hangi şartlar altında ve tarihin hangi döneminde yazıldığını bilirsek bu bilgi anlamakta çektiğimiz zorlukları büyük ölçüde yokedecektir.

Örneğin, İncil:İbranilere Mektup'ta birçok zor ve sorun oluşturan parça vardır. İncil'in bu bölümünü kimin yazdığından, kendilerine "İbraniler" diye hitap eden kişilerin kimler olduğundan ve en önemlisi hitap edilen toplulukta kilerin yaşamlarını

<sup>9</sup>Türkçe'de bu örnek pek çarpıcı değildir çünkü İncil'i çağdaş çevirenler eski

Grekçe metinlere dikkat ederek bazı dillerdeki belirsizliği, çok başarılı tercüme yaparak, ortadan kaldırmışlardı.

hangi tür bir yoldan sapmanın tehdit ettiğinden emin olmadığımız için zorluklar daha da artar. Eğer bu sorulardan biri ya da daha fazlası kesinlikle yanıtlanabilseydi bu kısımdaki özel sorunları çözmekte büyük bir yol kat edebilirdik.

## Kaynak Eleştirisi

Kaynak eleştirisi veya “yeniden yazmak” konusunun eleştirisi denilen yöntem Kutsal Kitap’ın üzerine ışık tutmakta bazı bakımlardan yararlı olmuştur. İlk yazılan müjdenin<sup>10</sup> Markos olduğu ve Matta ve Luka yazarlarken önlerinde Markos’un müjdesinin var olduğu tasımını izleyerek müjdelerin birbirleriyle ilişkisi konusundaki birçok soru açıklanabilir. Ayrıca, hem Luka hem de Matta’nın Markos’ta bulunmayan bazı bilgileri belgelerine eklediklerini görüyoruz. Böylece, Matta’yla Luka’nın Markos’un sahip olmadığı ya da kullanmamayı seçmiş olduğu bir bilgi kaynağına sahip olduklarını görebiliriz. Daha da incelersek, Matta’da ne Markos, ne de Luka’da bulunan bazı bilgiler olduğunu ve Luka’da da sadece Luka’da bulunan bazı bilgiler olduğunu görürüz. Sadece Matta’da ve sadece Luka’da bulunan bilgileri bir kenara ayırarak bu kişilerin belgelerini yazarken öncelikle önem verdikleri ve ilgilendikleri şeylerin neler olduklarını anlayabiliriz. Herhangi bir yazarın yazdığı şeyi neden yazdığını bilmek, onun yazdıklarını anlamamıza yardımcı olur. Çağdaş kitaplarda yazarın önsözünü kullanılan bazı yöntemler tanrıbilimsel tartışmaların ana etkenleri olmuşlardır.

<sup>10</sup> İncil’in ilk dört kısmının her birine “müjde” denir çünkü ana konulan İsa’nın hayatı ve O’nun getirdiği “müjdesi”dir.

# Yazarın Kim Olduğu ve Belgenin Ne Zaman Yazıldığı

Belgenin ne zaman yazıldığı sorusuna Tanrı tanımaz bir açıdan yaklaşıldığında gelecekte gerekleŖecek olayları bildirdiğini iddia eden kısımlar olayların gerekleŖtiđi zamanda ya da olaydan daha sonra yazılmıŖ gibi grnrlenir. Burada edebiyat dıŖı ve tarihsel lttn doğru olmayan bir biçimde kitaplara yüklendiğini görüyoruz.

Yazarın kim olduğu ve belgenin ne zaman yazıldığı konuları birbirleriyle yakından bağlantılıdır. Bir kitabı kimin yazdığını ve o kiŖinin ne zaman yaŖadıđını bilirsek tabii ki kitabın yazılmıŖ olduğu dönemi de biliriz. Bilginlerin Tevrat: YeŖaya ya da İncil: 2. Timoteyus'u kimin yazdığı hakkında bu kadar tartıŖmalarının nedeni budur. Eğer YeŖaya'yı YeŖaya peygamber yazmıŖsa o zaman elimizde harikulade bir Ŗekilde esinlendirilmif bir peygamberlik kitabı var demektir. Eğer YeŖaya kendi ismini taŖıyan kısmın tümünü yazmamıŖsa o zaman Kutsal Kitap'ı o kadar yüksek bir kitap olarak görmememiz haklı sayılabilir.

Çağımızda tarih ve yazarlık gibi konular üzerinde duran eleŖtirmenlerin Pavlus'un mektuplarına bakıŖ biçimleri neredeyse eğlendiricidir. Zavallı Pavlus'un neredeyse her mektubu teker teker elinden alındı sonra da kendisine iade edildi. Yazarın kim olduğunu eleŖtirmek için kullanılan en az bilimsel olan yöntemlerden biri de hapax legomena denilen olayı incelemedir. Hapax legomena sözü belirli bir kısımda yer alan sözcüklerin yazarın bütün diğer eserlerinin hiçbirinde yer almamasından söz eder. Örneğin, İncil:Efesliler' de Pavlus'un mektuplarının baŖka hiçbir yerinde bulunmayan 36 sözcük bulursak Pavlus'un Efesliler'i yazmamıŖ ya da yazamamıŖ olabileceği sonucunu da çıkarabiliriz.

Hollanda'da ihtisas yapmak için Hollanda dilini çok çabuk öğrenmem gerektiğinde hapax legomena'ya çok fazla bel bağlamanın ne kadar akılsızca bir Ŗey olduğunu anladım. Hollanda dilini, "tümevarımsal yöntem'le öğrendim. Bana G.C.Berkouwer tarafından yazılmıŖ birkaç ciltlik teolojik kitabını okuma devi verilmiŖti. alıŖmama, Hollanda dilinde yazılmıŖ olan The Person of Christ (Mesih'in KiŖiliđi) adlı cildiyle baŖladım. İŖe ilk sayfadaki ilk sözcükle baŖladım ve onu sözlükte aradım. Hollandaca sözcüğü bir kartın bir yüzüne. İngilizce' sini de diğer yüzüne yazdım ve Berkouwer'in kullandığı sözcükleri öğrenme iŖine baŖladım. Bu iŖi The Person of Christ'in her sayfası için yaptıktan sonra kartlar üzerine yazılmıŖ 6000'den fazla sözcük đrenmiŖtim. Bundan sonra üzerinde alıŖtıđım ikinci Berkouwer cildi, The Work of Christ (Mesih'in İŖi) idi. Bu kitapta ilk kitapta bulmadığım 3000'den fazla sözcük buldum. Bu da The Work of Christ'in Berkouwer tarafından yazılmadığı hakkında önemli bir kanıttı! Berkouwer'in The Work of Christ'i, The Person of Christ'ı yazdıktan sadece bir yıl sonra yazmıŖ olduğuna dikkatinizi çekerim. Aynı genel konuyu (Mesiholoji=İsa ğretisi) iŖliyor ve aynı genel kitleye hitap ediyordu; buna karŖın ikinci ciltte birinci ciltte var olmayan binlerce sözcük vardı.

Berkouwer'in ilk cildinde yazdıklarının miktarının Elçi Pavlus' un kaleminden

çıkıp da bize ulaşanların toplam miktarından çok daha fazla olduğuna da dikkat edin. Pavlus'un mektupları çok daha kısaydı. Çok geniş ve farklı kitlelere hitap ediyorlar, birçok farklı konuyu ele alıyorlardı ve uzun bir zaman dilimini kapsayan bir süre içinde yazılmışlardı. Buna karşın insanlar Pavlus'un mektuplarından birinde, diğer mektuplarında var olmayan birkaç sözcük bulduklarında hemen heyecanlanırlar. Pavlus altı yaşındaki bir çocuğun sözcük dağarcığına sahip ve hiçbir edebi yeteneği olmayan biri olmadığı için böylesine sınırlandırılmamış tahminlere fazla ilgi göstermemeliyiz.

Özet olarak, doğru yorum için bir yazının gramerini ve tarihsel çerçevesini dikkatle analiz etmek gerekir. Bu iş mutlaka yapılmalıdır. Eleştirmenler Kutsal Kitap'ın dilbilimi, dilbilgisi ve tarihsel zemini hakkındaki bilgilerimizi arttırmak için çok şey yapmışlardır. Bazen kimileri kullandığı natüralizm ekolüne (olağanüstüne karşıt) ait varsayımları eserlerinin bir kısmı üzerine bir gölge düşürür, ama analiz gereklidir. Ancak bu tür analizler aracılığıyla, bu bilim adamlarının sorumsuzca yorumlarını sınırlamamız mümkün olabilir.

## **Gramer Hataları**

Yorumun temel pratik ilkelerine geçmeden önce gramer konusundaki bir sorundan daha söz edeyim. İncil'de kullanılan gramer yapısının dikkatli bir analizi, Kutsal Kitap'ın esini konusunda birçok şüpheler uyandırmıştır. İncil: Esin/eme kısmına baktığımızda gramer yapısı bakımından kaba ve incelikten yoksun bir yazı stili görüyoruz. Birçok gramer "hatası" yapıldığını görüyoruz. Bu, Kutsal Kitap'ın hatasızlığı ve esini konularına bazı saldırıların yapılmasına yol açmıştır. Ama hem esin, hem de hatasızlık ilkeleri geliştirilirken gramatik hataları olabileceği göz önünde bulundurulmuştur. Kutsal Kitap, "Kutsal Ruh'un konuştuğu Grekçe" ile yazılmamıştı. Protestan inancında esin, hiçbir zaman Kutsal Ruh'un insan yazarlara sözcükleri ve "stili" "dikte ettirdiği" anlamına gelmez. Yazarlara da hiçbir zaman Kutsal Ruh'un işine karşı tamamen pasif olan makineler gözüyle bakılamaz. Hatasızlık da hiçbir zaman gramer hatalarına engel olmak demek değildir. "Hatasızlık" sözcüğü, Kutsal Kitap'ın "tamamen gerçeği söylediği"ni göstermek için kullanılır. Luther, Kutsal Kitap'ta hiçbir hata olmadığını söylediğinde söylemek istediği, bildirdikleri gerçekte hiçbir hata olmadığıdır. Bizler bunu mahkemede yalan yere yemin etmek suçuyla bağlantılı olarak görürüz. Masum bir insan sanık olarak sorgulanırken, "Ben hiç kimseyi öldürmemişem" diye yanıt verirse durumunu anlatırken gramer hatası yaptı diye yalancılıkla suçlanamaz.

Yorumun üç ana ilkesi kişisel gelişmemize yardımcı olur. Kutsal Kitap'ın kendi kendini yorumlaması Kutsal Kitap'ın bir kısmını abartıp diğer kısımlarını görmezlikten gelmeyelim diye Kutsal Kitap'ın bütününe göz önünde tutmamıza yarar. Kelimelerin doğal anlamı ile yorum Kutsal Kitap'ı değerlendirirken, hayal gücünü on plana çıkarıp yanlış yorumlar yapmamızı sınırlar ve bizi Kutsal Kitap'ın edebi türlerini yakından incelemeye davet eder. Gramatik-tarihsel yöntem, dikkatimizi metnin özgün anlamında yoğunlaştırır. Aksi halde kendi fikirlerimizi yanlış olarak Kutsal Kitap'a mal ederiz. Şimdi bu ilkelerin gerçek

hayatta nasıl uygulanabileceğine bakacağız.



# 4. Kutsal Kitap Yorumunun Pratik Kuralları

Bu bölümde Kutsal Kitap yorumunda en temel ve gerekli pratik kuralları ortaya koymaya çalışacağız. Bu kurallar bir önceki bölümde verilen ilkeleri temel alırlar.

## Kural 1. Kutsal Kitap'ın Herhangi Başka Bir Kitap

### Gibi Okunması Gerekir

Bu kural en başa konur çünkü çok önemlidir. Aynı zamanda da yanlış anlaşılması kolay olan bir kuraldır. Kutsal Kitap'ı herhangi başka bir kitap gibi okumalıyız derken Kutsal Kitap'ın her bakımdan diğer kitaplar gibi olduğunu söylemek istemiyorum. Kutsal Kitap'ın eşsiz bir şekilde esinlendirildiğini ve hatasız olduğunu ve bu gerçeklerin de onu kendi başına bir sınıfa soktuğuna inanıyorum. Ama yorum konularında Kutsal Kitap, yorumun temel edebi tarzlarını değiştiren özel bir sihir taşımaz. Bu kural, sensus litera/is (doğal yorum veya anlayış) ilkesinin uygulamasıdır. Diğer bütün kitaplarda olduğu gibi, Kutsal Kitap'ta da fiil fiildir ve isim isimdir.

Ama Kutsal Kitap bütün diğer kitaplar gibi yorumlanacaksa, ya dua? Kutsal Kitap'ı yorumlarken Tanrı'nın Kutsal Ruh'unun yardımını istememeli miyiz? Bu kitapta vaat edilen ilahi aydınlatılma diğer kitaplardakinden hiçbir şekilde farklı değil midir?

Dua ve ilahi aydınlanma konularında sorular sorduğumuzda Kutsal Kitap'ın diğer kitaplardan gerçekten de farklı olduğu alanlara giriyoruz. Kutsal Kitap'ı yaşamlarımıza uygulamanın ruhsal yararı konusunda duanın yardımı çok büyüktür. Bir metnin ruhsal anlamını aydınlatmak için Kutsal Ruh çok önemlidir. Ama tarihsel anlatımla mecaz arasındaki farkı anlamak konusunda, kalbimizde ve kafamızda yorumu engelleyecek ve önyargılarımızı yenebilmemiz için kalplerimizi temizlemesi konusunda içten bir yakarmayı içermedikçe duanın dalgınlık ve önyargıları temizlemek dışında büyük bir yardımı olmaz. Tanrı'nın sözünün ne söylediğini duyabilmek amacıyla kafalarımızın özgür olabilmesi için kalplerimizin temizlenmesi çok önemlidir. Tanrı'nın tembelleğe olan eğilimimizi yenmemizde ve Kutsal Kitap'ın çalışkan öğrencileri olmakta bize yardımcı olması için de dua etmemiz gerekir. Ama temel yorum işinde mistik esin flaşları fazla yararlı değildir. Daha da kötüsü sözde ruhsal bir yöntem olan "piyango yöntemi".

"Piyango yöntemi" kişinin Tanrı'nın kendisine yol göstermesini isteyip Kutsal Kitap'ın herhangi bir yerini açmasıdır. Sonra gözlerini kapatarak parmağını

sayfanın herhangi bir yerine koyar ve parmağı sayfanın neresine gelirse orada yazılı olan şeyler de kendisi için Tanrı'nın yanıtı olur. Üniversitenin son sınıfında olan bir genç kızın büyük bir heyecan içinde bana geldiğini hatırlıyorum. Mezuniyet günü yaklaştıkça ufukta kendisi için evlilik gözükmemesinden “son yıl paniğinin acılarını yaşıyordu. Uzun zamandan beri bir koca için dua ediyordu ve sonunda Tanrı'dan bu konuda bir yanıt alabilmek için “piyango yöntemine” başvurdu. Bu yöntemle parmağının üzerinde durduğu ayet Tevrat:Zekeriya 9:9'du:

Ey Siyon kızı, sevinçle coş! Bağır ey Yerusalemlerin kızı! İşte kralın sana geliyor. O adaletlidir, kurtarıcıdır, yumuşak huyludur, eşeğin sırtında, eşeğin yavrusu sıpanın sırtında.

Tanrı'dan gelen bu direkt sözle evleneceğinden ve prensinin yolda olduğundan emin oldu. Belki büyük bir beyaz atın sırtında gelmiyordu ama eşek de idare ederdi.

Bu, Kutsal Kitap'ı kullanmanın doğru bir yolu değildir. Bu sözler kaleme alınırken ne Zekeriya, ne de Kutsal Ruh'un böyle bir şeyi düşündüklerini sanmıyorum. Ancak, utanarak söylemek istiyorum ki bu olaydan bir hafta sonra bu genç kız bir gençle çıkmaya başladı ve birkaç ay içinde de evlendiler! Ancak bunun Tanrı'nın ilahi bir vaatle onun gereksinimini sağlamasından çok, Kutsal Kitap'ın yanlış kullanımıyla kendisinin birisiyle çıkmak konusunda kendine yeni bir güven kazanmasının sonucu olduğuna inanıyorum.

## **Kural 2: Kutsal Kitap'ı Yaşarcasına Okuyun**

Bu kuraldan korkarak ve titreyerek söz ediyorum. Bu kural çok kötü çarpıtılabilir ve yararından çok zararı dokunabilir. Bunu söylerken ne demek istediğimi söylemeden önce ne demek istemediğimi belirtmek istiyorum.

Kutsal Kitap'ın sözlerinin tarihsel çerçevelerinden alınıp sübjektif bir şekilde yorumlandığı “kişisel” yorum yöntemini kullanalım demek istemiyorum. Örneğin Rudolf Bultmann, “kişisel” veya eksistensiyel (varoluşçu) bir tür yorumu savunur. Burada ilham, tarih düzeyinde değil benim kişisel olarak karar verdiğim anda gerçekleşir. Tanrı benimle “hic et munc” (şimdi ve burada) konuşur. Bu yaklaşımla en önemli şey tarihte gerçekleşen şey değildir~ Önemli olan “zaman ve mekandan bağımsızlık teolojisidir” Sık sık, İsa'nın tarihte yaşamış olup olmadığının gerçekten de önemi olmadığını söyleyen bu ekolden bilginlerin konuşmalarını duyarız. Önemli olan şimdi bizim için var olan mesajdır. İsa, tarihteki bir insan değil bir “özgürlük” sembolü “anlamına” gelebilir.

Bu yaklaşımın sakat yanı, İsa'nın tarihte gerçekten yaşayıp, ölüp ve ölümden dirilmiş olmasının gerçekten önemli oluşudur. Pavlus'un İncil:1.Korintliler 15'de de savunduğu gibi, Mesih dirilmemişse, “imanımız da boştur.” İsa Mesih

tarihte gerçekten dirilmemiş olsaydı bizler ölü bir kurtarıcı ve güçsüz bir müjdeyle baş başa bırakılmış olurduk. Müjde yaşamla değil ölümle bitmiş olurdu. Böylece bu yöntemden söz etmekle Bultman gibi modem göreceli, sübjektivist ve tarih karşıtı yorum yöntemlerini hiçbir şekilde onaylıyor değilim. Ben “varoluşçu” veya “kişisel” terimlerini başka bir şekilde kullanıyorum.

Söylemek istediğim Kutsal Kitap’ı okurken okuduklarımızla bir hevesle ve kişisel bir biçimde tamamen ilgilenmeliyiz. Bunu sadece metnin kişisel olarak uygulanması amacıyla değil ama iyice anlaşılması amacıyla da savunuyorum. Kutsal Kitap okurlarını, okuduğumuz kişilerin yaşadıklarını yaşarcasına etüt etmeye çağırıyorum.

Kutsal Kitap’ta tahrih bilgileri bütün ayrıntılarıyla verilmiştir. Orneğin aşağıdaki anlatıma bir bakalım:

Harun’un oğulları Nadav’la Avihu buhurdanlarını alıp içlerine ateş, ateşin üstüne de buhur koydular. RAB’bin buyruklarına aykırı bir ateş sundular. RAB bir ateş gönderdi. Ateş onları yakıp yok etti. RAB’bin huzurunda öldüler. Musa Harun’a şöyle dedi: “RAB demişti ki: ‘Bana hizmet edenler kutsallığıma saygı duyacak. Ve halkın tümü beni yüceltecek.’” Harun hiçbir şey söylemedi (Tevrat:Levililer 10:1-3).

Burada neler olup bitiyor? Uç kısa ayette günah ve günahlarının sonucu olarak Harun’un oğullarının ölmelerinin dramı kısaca kaydedilmiştir. Harun’un buna tepkisi hakkında fazla bir şey söylenmemiştir. Bütün okuduğumuz, Musa’nın Tanrı’nın yargısının nedenini yorumlaması ve Harun’un da bu yüzden sessiz kalmasıdır. Harun oğullarının öldüğünü gördüğünde ne düşünmüştü? Birazcık satırların arasını okumak dedikleri şeyi yani spekülasyon yapabilir miyiz? Eğer Harun benim gibi biriyse, “Aman Allahım, neler oluyor? Tanrım, ben bu kadar uzun bir süredir senin için çalışıyorum, hayatımı senin için feda ediyorum, sen ise çocukça bir oyundan ötürü oğullarımı öldürüyorsun. Bu hiç de adil bir şey değil,” diye düşünürdü. Ben olsam böyle düşünürdüm. Ama ben böyle bir tepki gösterseydim ve İsrail’in Kutsal Tanrısı bana, “Bana hizmet edenler kutsallığıma saygı duyacak Ve halkın tümü beni yüceltecek” diyerek sunağın kutsallığını ve rahibin işinin ciddiliğini sert bir şekilde hatırlatsaydı ben de çabucak çenemi kapatırdım.

Kendimizi Kutsal Kitap’taki insanların yaşadıkları durumlara koymaya çalışarak okuduğumuz şeyi çok daha iyi bir şekilde anlayabiliriz. Bu, başkalarının hislerini anlamak, kendileri hakkında okuduğumuz insanların duygularını hissetmeye çalışmaktır. Bu şekilde “satırlar arası okuma” Kutsal Kitap’ın kendisinin metni olarak kabul edilemez ama olup bitenleri anlamamızda bize yardımcı olacaktır.

Sören Kierkegaard, Fear and Trembling adlı kitabında İbrahim’in İshak’ı kurban etmesinin anlatımını hakkında fikir yürütür. Kendi kendine, “İbrahim oğlunu kurban etmek için neden sabah erken kalktı?” diye sorar. Metni, bu soruya verilebilecek bir dizi olası yanıt açısından ele alır. Sözlerini bitirdiğinde, okur kendini sanki Moriya Dağına çıkmış ve şimdi de İbrahim’le birlikte oradan iniyormuş gibi hisseder. Burada anlatımın duygusallığı yakalanmıştır. Böylesi

fikir yürütmelerin metnin gerçekten anlattığı şeyin ne olduğu konusundaki yetki sahibi yorumlara hiçbir şey ekmediğini tekrar ediyorum. Ama metni anlamamıza yardımcı olurlar. Bu yüzdendir ki, vaaz ederken “satırların arasını okumak” geçerli bir girişimdir.

Kierkegaard’ın İbrahim’in öyküsünü böylesine çarpıcı bir şekilde ele alışı, “İbrahim neden böyle yaptı?” sorusuyla uyarılmıştır. Kutsal Kitap’ı okurken özellikle Tanrı’nın insanlara uyguladığı ciddi yargıları okurken sık sık kafamız karışır, hatta okuduklarımız bizi çok kızdırır. Zaman zaman Tanrı halkına zalimce ve alışılmadık cezalar veriyormuş gibi görünebilir. Durup sakince, “Tanrı neden bunu yapıyor?” ya da “Kutsal Kitap neden böyle söylüyor?” diye sorarsak bu tür sorunların çoğu ortadan kalkar. Bunu yaptığımızda Tanrı’ya karşı doğal olarak sahip olduğumuz önyargıyı aşmakta kendimize yardımcı olmuş oluruz.

Birisi canımı sıktığında, ne söylediğine dikkat etmek ya da ne yaptığını anlamak benim için zor olur. Kızdığımda, öfkemin hedefi olan kişiyi en kötü ışığın altında yorumlamaya yatkın olurum. Bizim de bunu Kutsal Kitap’ı okurken çok sık olarak yaptığımızı dikkat edin. Tanrı’nın bazı insanlara seçip özel lütf vermesi hakkında bir konuşma yaptığım her seferinde muhakkak birisi çıkıp, “Tanrı’nın bize rasgele kuklalar gibi davrandığını mı söylemek istiyorsunuz?” diye sorar. İnsanların Tanrı hakkında böyle bir düşüncem olduğu sonucuna varmalarına alınıırım. Ben bunu söylememişimdir, sözlerimin böyle bir şey ima etmesini bile istememişimdir, buna karşın herhangi bir tür Tanrısal egemenlik düşüncesi insanlara öylesine aykırı gelir ki onu mümkün olan en kötü ışığa koyarlar.

Ortak bir insansal yatkınlıkla karşı karşıyayız ve hepimiz de bunu yapmaktan suçluyuz: Hoşlanmadığımız kişilerin sözleri ve hareketlerini en kötü şekilde, kendi hatalarımızı ise en iyi şekilde algılarız. Birisi bana karşı bir günah işlediğinde o kişinin niyetini tamamen kötü olarak görürüm; ben ona karşı bir günah işlediğimdeyse, “Bir değerlendirme hatası yapmışımdır.” Eğer doğamız itibarıyla Tanrı’ya düşmansak, Tanrı’nın sözünü yorumlarken bu yatkınlığa karşı dikkatli olmalıyız.

Kadının İnanlılar topluluğundaki yeri hakkında son yıllarda yapılmakta olan tartışmaların ışığında elçi Pavlus’ a epey saldırılarda bulunulmuştur. Pavlus’u şovenist, kadın düşmanı ve feminizm karşıtı gösteren bir sürü yazı okumuşumdur. Bazı insanlar bu konuda Pavlus’a karşı o kadar büyük bir düşmanlık duyarlar ki, kalemlerinden zehir damlar ve Pavlus’un söylediği hiçbir şeyi duyamazlar. Kendimizi onun yerine koyan kişisel yorumu yöntemini kullanarak bir insan olan Pavlus’u daha iyi anlayabiliriz ama daha da önemlisi gerçekten ne söylemek istediğini anlayabilmemize yardım etmesidir.

Adela Rogers St. John, İncil’deki Mektuplar’ı ilk kez okumak isteyen bir roman kahramanı hakkında yazar. Mektuplara tafarsız bir tepki gösterebilmek için sekreterine her bir Mektup’u ve mektubun üzerine de kendisine bir hitabe yazdırmış ve onu evinin adresine posta yoluyla göndertmiş. Ancak bundan sonradır ki her mektubu kendisi için yazılmış gibi okuyabilmiş. Anlatılan bu

örnek, kendimizi bu mektubu alan kişinin yerine koyma, yani Kutsal Kitap'ı "kişisel" ya da "yaşarcasına" okuma yöntemidir.

### **Kural 3: Tarihsel Anlatımların Öğretisel Yönlerine Göre Yorumlanması Gerekir**

Tarihsel anlatım üsluplarındaki temel niteliklere bakmıştık. Bu kuralı anlayabilmek için önce öğretisel biçimin tanımını yapmalıyız. Öğretisel eserler bir şeyi öğreten ya da açıklayan eserlerdir. Pavlus'un yazılarından çoğu öğretiseldir. İncil'in "Müjdeleri" ile İncil'in "Mektuplar"ı arasındaki ilişki sık sık "Müjdeler" in İsa'nın yaptıklarını kaydettiğini ve "Mektuplar" ın da İsa'nın yaptığı işin anlam ve önemini yorumladığını söyleyerek basit bir şekilde tanımlanır. Böylesi bir tanım, işi fazlasıyla basite indirgemektir çünkü "Müjdeler" anlatımı yaparken sık sık da öğretide bulunur ve yorum yaparlar. Ama "Müjdeler" de vurgulanan şeyin olayların kaydı Olduğu ve "Mektuplar" ın da bu olayları öğreti, öğüt ve uygulamasının ışığında yorumlamayla daha çok ilgilendiği doğrudur.

Mektuplar genelde yorum yaptıklarından ve Kutsal Kitap'a yerleştirilme sıraları Müjdeler'den sonra geldiğinden Reformcular Müjdeler'in Mektupları yorumlaması yerine Mektuplar'ın Müjdeleri yorumlaması gerektiği ilkesini savunmuşlardır. Bu mutlak bir kural değildir ama yararlı bir pratik kuraldır. Müjdeler İsa'nın sadece yaptıklarını değil, aynı zamanda öğretilerini de içerdiği için bu yorum kuralı bazılarının kafasını karıştırır. Bunun anlamı, İsa'nın sözleri ve öğretilerine havarilerinkinden daha az otorite verildiği demek değil midir? İlkenin amacının bu olmadığı kesindir. Reformcular ne Mektuplar'a ne de Müjdeler'e birbirinin üzerinde olan üstün bir otorite vermişlerdir. Yorum sırasında bir fark olsa da Müjdeler'le Mektuplar'ın otoritesi eşittir.

Günümüzde insanlar Kutsal Kitap'ı tek otorite olarak kabul etmemeye başladığından beri İsa'nın otoritesini Mektuplar'ın, özellikle de Pavlus'un Mektupları'nın otoritesinin karşısına dikmek moda olmuştur. İnsanlar, İsa'yı Pavlus'un karşısına değil bunun yerine Matta ya da Yuhanna gibi havarileri Pavlus'un karşısına diktiklerinin farkında değildirler. İsa'nın İncil'in hiçbir bölümünü yazmadığını ve İsa'nın yaptığı ve söylediği şeyleri öğrenmek için havarilerin tanıklığına bağımlı olduğumuzu hatırlamalıyız.

Kısa bir süre önce üniversiteden çok yakın bir arkadaşımın bir araya geldik. Birbirimizi hemen hemen yirmi yıldır görmemiştik ve bu zaman zarfında olup bitenleri anlatabilmek için konuşup durduk. Konuşması sırasında birçok konuda fikrini değiştirdiğini söyledi. Kutsal Kitap'ın doğası ve otoritesi hakkındaki görüşlerinin değiştiğini özellikle belirtti. Artık Kutsal Kitap'ın esinlendirilmiş olduğuna inanmadığını ve onun öğretilerinden bazılarının özellikle de Pavlus'un öğretilerinin kendisini gücendirdiğini söyledi.

Hala değişmediğine inandığı nelerin kaldığını sordum.

“Hala İsa’nın benim Rabbim ve Kurtarıcım olduğuna inanıyorum,” dedi.

Yumuşakça, “İsa, senin hayatının Efendisi olduğunu nasıl gösteriyor?” diye sordum. Soruyu biraz açıklayana dek ne demek istediğimi anlamadı. Hayatını yönetmesinin içeriğinin bir parçası olan bilgileri İsa’nın kendisine nasıl ilettiğini sordum: İsa, “Kim buyruklarımı bilir ve yerine getirirse, işte beni seven odur,” dedi (İncil. li4hanna 14:21). O’nu hala sevdiğini ve O’na itaat etmek istediğini görüyorum, ama O’nun buyruklarını nerede buluyorsun? Eğer Pavlus Mesih’in isteğini doğru bir biçimde yansıtmıyor ve diğer havariler de ayrıl derecede hatalıysa Rabbin’in isteğinin ne olduğunu nasıl keşfediyorsun?” dedim.

Bir an tereddüt etti ve, “İnanlılar topluluğu kurulu toplantı yapıp karar aldığında,” dedi.

Çoğu aynı görüşte olmadığı için, hangi İnanlılar topluluğu ve hangi kurul diye sormadım. Belki de Worms Kurultayı’na” yeniden bir göz atma zamanının gelmiş olabileceğini söyledim. Protestanların bazıları neyi “protesto” ettiklerini unutmışlardır ve günümüz İnanlılar topluluğunun aldığı kararları havarilerin

“Worms Kurultayın’da Protestanlar Roma Katolik kilisesinden ayrılmıştı.

otoritesinin üstüne çıkarma noktasına geri gelmişlerdir. Bu olduğunda altüst olmuş bir Mesih İnancı’na sahip oluruz. İncil’in yazarlarına güvenebilirsek, İsa’nın peygamberler ve havarileri İnanlılar topluluğunun temeli olmaya çağırdığını söylediklerinde de doğru olduklarına güvenebiliriz. Arkadaşımın kafasında o temel yok olmuş ve yerine bir yenisi geçmişti, o da İnanlılar topluluğundaki din adamlarının çağdaş görüşleriydi.

Eğer Pavlus ve Petrus ve diğer İncil yazarları elçi olarak otoritelerini İsa’nın Kendisinden almışlarsa, nasıl onların öğretilerini eleştirebilir ve hâlâ da İsa’yı izlediğimizi iddia edebiliriz? İsa aynı konuyu Ferisiler’le de tartıştı. Tanrı’nın yolladığı ve Kendisi hakkında tanıklık ettiği kişiyi reddederken Tanrı’yı onurlandırdıklarını iddia ediyorlardı. İbrahim’i sevince boğan kişiyi küçümserken İbrahim’in çocukları olduklarını iddia ediyorlardı. Musa’nın Kendisi hakkında yazdığı kişiyi reddederken Musa’nın otoritesine onaylıyorlardı.

Irenaeus<sup>12</sup> da aynı şeyi havarilerin otoritesine saldıran ilk İnanlılar topluluğundaki gnostiklere<sup>13</sup> söylemişti. “Eğer havarilere itaat etmezseniz Tanrı’ya karşı itaatkâr olamazsınız. Çünkü eğer havarileri reddederseniz onları göndereni (İsa’yı) reddetmiş olursunuz ve eğer havarileri göndereni reddederseniz İsa’yı göndereni (Baba Tanrı’yı) reddetmiş olursunuz” dedi. Böylelikle Irenaeus gnostiklere karşı İsa’nın Ferisilerle olan tartışmasını bir adım daha ileri götürmüş oldu.

<sup>12</sup> Irenaeus 2. yüzyılda yaşamış Mesih İnancısı önderlerden biri.

132. yüzyılda ruhsal suları bilmek iddiasında olan Ve sahte öğretilerde bulunan bir tarikat

Böylece, anlatımı öğretiye göre yorumlama ilkesi, havarileri birbirlerine karşı ya da havarileri Mesih'in aleyhine çevirmek için konulmamıştır. Sadece bir havarinin en önemli görevlerinden birinin Mesih'in düşüncesini halkına öğretmek ve yorumlamak olduğunu kabul etmektir.

Bu kuralın önemli olmasının başlıca nedenlerinden biri insanların yaptıklarının kayıtlarından çok fazla anlamlar çıkartma konusunda uyarmasıdır. Örneğin gerçekten de, sadece İsa'nın yaptıklarını inceleyerek Mesih İnanlıları'nın nasıl davranması gerektiği konusunda bir kılavuz yazabilir miyiz? Bir Mesih İnanlı sık sık sorunlu bir durumla karşı karşıya kaldığında kendi kendisine, "İsa olsaydı bu durumda ne yapardı?" sorusunu sorması istenir. Bu sorulması her zaman bilgece olan bir soru değildir. Kişinin kendisine soracağı daha iyi bir soru, "İsa bu durumda ne yapmamı ister?" sorusudur.

Yaşamlarımızı İsa'nın yaptıklarını örnek alarak yaşamaya çalışmanın tehlikeli yanı nedir? Yaşamlarımızı aynen İsa'nın örneğini model alarak yaşamaya çalışırsak birçok yönden başımız derde girebilir. İlk olarak bizim Tanrı'nın itaatkâr çocukları olarak görevimiz İsa'nın misyonu ile tam olarak aynı değildir. Ben, insanları günahlarından kurtarmak için dünyaya gönderilmedim. Hiçbir konuda İsa gibi mutlak bir otoriteyle konuşamam. Elimde bir kırbaça kiliseye gidip iki yüzlü din adamlarını dışarıya atamam. Ben İnanlılar topluluğunun Rabbi ve Efendisi değilim.

İkinci ve belki de çok açık olmayan bir neden şudur: Pek o kadar açık olmamakla birlikte ikinci bir neden de İsa'nın, benim yaşadığımdan oldukça farklı bir tarihsel dönemde yaşamış olmasıdır. İsa'nın, yiyecek içecek ve törenlere ilişkin yasalar da dahil, Eski Antlaşma'nın bütün yasalarını yerine getirmesi gerekiyordu. İsa sünnet edildiğinde Baba'ya tamamen itaat ediyordu. Eğer ben, sağlık ve temizlik veya geleneksel nedenlerinden ötürü değil de sevap ve bir şart olarak sünnet olursam Mesih'in tamamlanmış işini reddetmiş ve kendimi yeniden Eski Antlaşma hükümlerinin laneti altına koymuş olurum. Yani, İsa'yı tam olarak taklit etmeye çalışsaydık ciddi günahlardan suçlu olurduk. İsa bizi bazı zorunluluktan kurtarmak için Kendini feda etti. Mektuplar'ın bu denli önemli olmasının nedeni budur. Mektuplar bizleri birçok bakımdan Mesih'i taklit etmeye çağırırlar. Ama bunların neler olup neler olmadığını belirlemede bize yardım ederler. İsa'nın yaşamını taklit etmek konusunda üçüncü bir sorun da, serbest olandan zorunlu olana ince bir geçiş yapmaktır. Örneğin, Sept Günü'nde hastaları ve kötü durumda olanları ziyaret etmenin Mesih İnanlıları'nın görevi olduğunu savunan kişiler tanıyorum. Görüşlerini savunmak için bunu Sept gününde İsa'nın yaptığını bu yüzden bizim de yapmamız gerektiğini söylerler.

Şimdi ince fark şundadır: İsa'nın bunları Sept Günü'nde yapmış olması böylesi faaliyetlerin Sept Günü'nü bozmadığını ve iyi olduklarını gösterir. Ama İsa

hiçbir yerde bize bunları Sept gününde yapmamızı emretmez. Bize bırakmış olduğu örnek bunların yapılabileceğini gösterir ama yapılmasının gerekli olduğunu göstermez. Bizlere hastaları ziyaret etmemizi emreder ama bu ziyaretin ne zaman yapılması gerektiği hakkında bir şart koşmaz. İsa'nın evlenmemesi bekarlığın iyi bir şey olduğunu gösterir ama Mektuplar'ın da açıkça belirttiği gibi O'nun evlenmemesi evliliğin reddedilmesini talep etmez.

Anlatımlardan çok fazla anlamlar çıkartmak bir başka ciddi sorun oluşturur. Kutsal Kitap, inanlıların sadece erdemlerini değil aynı zamanda kusurlarını ve yaptıkları kötü şeyleri de kaydeder. Azizler de oldukları gibi, güzel olmayan yanlarını da saklanmadan anlatılırlar. Güzel olmayan yanları taklit etmemeye dikkat etmeliyiz. Elbette, Davut ve Pavlus'un yaptıklarını okuduğumuzda çok şey öğrenebiliriz çünkü bunlar yüksek bir kutsallık derecesine erişmiş olan insanlardır. Ama Davut'un zinasını ve Yakup'un sahtekarlığını da taklit etmeli miyiz? Kesinlikle hayır!

Anlatımlardan karakterler hakkında ve ahlaksal anlam çıkartmaktan ayrı olarak doktrin çıkartma sorunu da vardır. Örneğin, İbrahim'in Moriya Dağında sunakta İshak'ı sunmasının anlatımında İbrahim son anda, "İbrahim, İbrahim! Çocuğa dokunma. Ona hiçbir şey yapma. Şimdi Tanrı 'dan korktuğunu anladım, biricik oğlunu benden esirgemedin," diyen Tanrı'dan gelen bir melek tarafından durdurulur (Tevrat Tekvin 22:11-12). "Şimdi biliyorum" sözlerine dikkat edin. Tanrı, İbrahim'in ne yapacağını daha önceden bilmiyor muydu? Cennette oturmuş büyük bir endişe içinde İbrahim'in sınavının nasıl sonuçlanacağını mı bekliyordu? Cennetsel yerlerde beş aşağı beş yukarı volta atıp meleklerden dramdaki son gelişmeler hakkında bilgiler mi istiyordu? Tabii ki hayır! Kutsal Kitap'ın öğretisel bölümleri bu tür yanlış anlam çıkartmalara engel olur. Buna karşın, Tanrı hakkındaki doktrinlerimizi sadece bunun gibi anlatımlardan edinirsek Tanrımız'ın, "her zaman öğrenen ama gerçeğin bilgisine bir türlü erişemeyen," biri olduğuna karar vermemiz lazımdır.

Sadece anlatımları temel alarak doktrinler geliştirmek tehlikeli bir iştir. Günümüzde popüler olan teolojide buna kuvvetli bir yatkınlık gözüktüğünü söylemekten üzgünüm. Böyle bir yatkınlığa karşı durma konusunda dikkatli olmalıyız.

Tarihsel Anlatımda Doğal Olayların Dilini Açıklama Sorunu. Kutsal Kitap insan dilinde yazılmıştır. Bu bizim anlayabileceğimiz tek dildir, çünkü bizler insanız. İnsan dilinin sınırlılığı Kutsal Kitap boyunca görülebilir. Hatta son yıllarda bu sorun hakkında çok şey yazılmıştır. Karamsar olan bazı kişiler bütün insan dillerini Tanrı'nın gerçeğini dile getirmekte yetersiz kaldığını iddia ediyorlar. Böylesi bir şüphecilik hem gereksiz, hem de alaycıdır. Dilimiz kusursuz olmayabilir ama yeterlidir.

Yine de, doğa ile ilgili olaylar anlatılan dille özellikle bunun tarihsel anlatımlarda geçtiği biçimde uğraştığımızda bu sınırlılıklar çok belirginleşir. Bu dil, olayları çıplak gözle gördükleri gibi tanımlayan dildir. Kutsal Kitap yazarları etraflarındaki evreni tanımladıklarında bunu bilimsel ve teknik kesinlikte olmak amacıyla değil, görünüşleri temel alarak yapmışlardır.



Kaç tartışma en sonunda Kutsal Kitap'ın güneş sisteminin merkezini güneş mi, dünya mı olduğunu öğretip öğretmediğine indirgenmiştir? Galile'nin kilisenin onayladığı öğretisi olan güneş sisteminin merkezini dünya olduğu öğretisine karşıt olarak güneş sisteminin merkezini güneş olduğunu öğretmesinden ötürü afaroz edildiğini hatırlıyor musunuz? Bu da Kutsal Kitap'ın doğru olarak kabul edilebilirliği konusunda çok ciddi bir krize neden oldu. Buna karşın Kutsal Kitap'ın hiçbir yerinde güneş sisteminin merkezini dünya olduğunu öğreten öğretisel bir parça bulmuyoruz. Güneşin gökyüzünde hareket ettiği elbette tanımlanmıştır. Bu hem eski zamanlarda yaşamış insanlara böyle gözüküyordu ve şimdi yaşayan insanlara da aynı şekilde görünür. Ve böyle dilimizde anlatılıyor.

Modern bilim dünyasında kullanılan teknik ve doğal olayların dili karışımı bazen beni eğlendirir. Her akşam haberlerden sonra verilen hava durumunu ele alalım. A.B.D.'de bizim oturduğumuz yerde artık bu hava raporu olmaktan çıkıp derinliğine meteorolojik bir araştırın haline gelmiştir. Bu raporda hava durumunu sunan kişi tarafından kullanılan çizelgeler ve teknik terminoloji karşısında başım döner. Yüksek ve alçak basınç alanları gibi sözler duyarım. Rüzgarın hızını ve barometrik basıncın ne olduğunu öğrenirim. Ertesi günün tahmini yağış ölçüğüne göre verilir. Ve hava durumunun sonunda adam, "Yarın güneş 6.45'de doğacak," der. Ben de şaşkın şaşkın seyredirim. Televizyon istasyonuna telefon edip güneş sisteminin merkezini dünya Olduğu teorisini açıkça yeniden kurmaya çalışma tertibini protesto edeyim mi?

Hava durumunu sunan kişi güneşin doğuşundan söz ettiği için rapordaki hilekârlığı ve hataları protesto edeyim mi? Ne oluyor? Hâlâ güneşin doğuşu ve batışından söz ettiğimizde görünüşe göre konuşuyoruz ve kimse bize yalancı demiyor. Tevrat:2. Tarihler'in harici dünyayı tanımlayan anlatım bölümlerinde barometrik basınç ve yağış ölçümleri gibi terimlere aklınız eriyor mu? Kutsal Kitap'taki anlatımları bilimsel ders kitaplarıymış gibi okursak başımız büyük bir derde girer.

Tabii ki bunun anlamı, Kutsal Kitap'ta bilim konularına ağırlıklı eğilen öğretisel parçaların olmadığı değildir. Bunlar gerçekten de vardır ve bunlarda insanın doğası ve başlangıcı konularının psikoloji alanında ve biyolojik teorilerinde gerçek çatışmalar bazen görüyoruz. Ama eğer anlatımlardaki doğal olayların dilinin farkına varırsak birçok başka çatışma hiçbir zaman ortaya çıkmaz.

#### **Kural 4: Açık Olmayan Şeyler Açık Olan Şeylerle Yorumlanmalıdır**

Dil işinde açık olmayan ve açıkça belli olan arasında bir ayrım yapıyoruz. Fark bazen bir derece farkı konusudur ve ayrım bazen karmaşık olabilir. Ama genelde söylenilenle ima edildiği halde söylenmeden bırakılan arasında bir ayrım yapabiliriz. Eğer sadece bir tek bu kural Mesih İnanlı toplulukları tarafından

tutarlı bir biçimde izlenseydi bizleri birbirimizden ayıran öğretisel farklılıkların çoğunun çözümlenecek olduğuna inanıyorum. Açık olmayanla açık olanı birbirine karıştırma noktasında dikkatsiz olmak kolaydır.

Meleklerin cinsiyeti olmadığı hakkında birçok şey okudum. Kutsal Kitap meleklerin cinsiyetsiz olduğunu nerede yazar? Böylesine bir iddiayı desteklemek için her zaman kullanılan bir parça İncil:Markos 12:25' dir. İsa burada cennette evlenme ve evlenmeye verilme olmayacağını, bunun yerine bizlerin melekler gibi olacağımızı söyler. Bu sözler meleklerin evlenmediğini ima eder ama onların cinsiyetsiz olduğunu da ima eder mi? Cennete gittiğimizde cinsiyetsiz olacağımızı ima eder mi? Melekler gerçekten de cinsiyetsiz olabilirler ve bu yüzden evlenmiyor olabilirler ama Kutsal Kitap böyle bir şey söylemez. Meleklerin cinsiyetsiz olmalarından başka nedenlerden ötürü bekar kalmaları mümkün değil midir? Meleklerin cinsiyetsiz olduğu anlamı metinden çıkarılabilecek olası bir anlamdır ama gerekli bir anlam değildir Kutsal Kitap'm öğretisinde, cinselliğimizin son bulacağını değil kurtulacağını kuvvetle desteleyen çok şey vardır.

Açıkça belirtilmeyen şeyleri dikkatle ele almamanın bir başka örneği de İsa'nın dirilmiş vücudunun doğası sorusunda görülebilir. Yine, İsa'nın yüceltilmiş bedeninin katı nesnelere içinden engellenmeden geçme kapasitesine sahip olduğu tanımlarını görmüşümdür. Böyle bir iddiayı destekleyen Kutsal Kitap ayeti İncil. Yuhanna 20:19 'dur: "Haftanın o ilk günü akşam olunca, öğrencilerin Yahudilerden korkusu nedeniyle buldukları yerin kapıları kapalıyken İsa geldi, ortalarında durup onlara, 'Size esenlik olsun!' dedi." Metnin sözlerine dikkat edin. İsa'nın maddesel varlığını terkedip kapıdan bir ruh gibi geçtiğini söyleyen bir şey var mı? Hayır, ayet sadece kapıların kapalı olduğunu ve İsa'nın gelip ortalarında durduğunu söylüyor. Yazar neden kapıların kapalı olduğunu belirtiyor? Belki İsa'nın yanlarına olağanüstü bir biçimde geldiğini ima etmek için. Ya da belki de sadece gerçekte söylemekte olduğu şeyi, yani havarilerin Yahudiler'den korktuğunu vurgulamak için bunu belirtiyor. İsa'nın kapalı kapıların ardında birbirlerine sokulmuş havarilerinin yanına gelip, kapıyı açıp, içeri girip onlarla konuşmaya başlamış olması mümkün müdür? Yine, belki de İsa kapıdan süzülerek geçti ama metin böyle bir şey söylemiyor. Bu metni temel alarak İsa'nın dirilmiş vücudu hakkında bir görüş geliştirmek gereksiz bir spekülasyon ve dikkatsiz bir yorumdur.

Açık olmayan şeylerden çok fazla anlamlar çıkartılabileceği açıktır. Bunu yapmak o kadar kolaydır ki en dikkatli bilginler bile bu hataya düşebilirler. Şimdiye kadar en dikkatle yazılmış iman bildirilerinden biri de Westminster İman Bildirisi'dir. Westminsterli ilahiyatçıların belgeyi hazırlarken gösterdikleri dikkat ve tedbirler olağanüstüydü. Buna karşın orijinal belgede bir imadan çok fazla anlam çıkartmanın çarpıcı bir örneği vardır. Bildiri, İncil.1.

Yuhanna 5: 16'yı aktararak ölümcül günahı işleyen kişiler için dua etmememiz gerektiğini söyler. Metin şöyle der,

“Bir kimse kardeşinin ölümcül olmayan bir günah işlediğini görürse, onun için dua etsin. Duasıyla kardeşine yaşam verecektir. Bu, ölümcül olmayan günah işleyenler için geçerlidir. Ölümcül günah vardır, bunun için dua etsin demiyorum.”

Bu metinde Yuhanna, okurlarının günahları ölümcül olmayan kardeşler için dua etmelerini öğütlemektedir. Ölümcül günah olanlar için dua etmelerini yasaklamamaktadır. “Bunun için dua etsin demiyorum,” der. Bu, “Bunun için dua etmesin diyorum,” demekten farklı bir şeydir. İlk cümlede bir emir yoktur; ikincisi ise resmen bir emirdir. Öyleyse eğer eğitilmiş bilginler ciddi bir toplantıda yorum çabalarını birleştirmişken böylesine ince bir noktayı kaçırabilirlerse bizler de metni tek başına ele aldığımızda çok daha fazla dikkatli olmalıyız.

Kutsal Kitap'ın imalarından çok fazla anlamlar çıkarttığımızda sadece sorunlar oluşmakla kalmaz aynı zamanda imaları, açıkça öğretilenlerle bağdaştırmak sorunuyla da karşı karşıya kalırız. Eğer Kutsal Kitap'tan açıkça bildirilmiş olan şeylere aykırı bir ima çıkartılırsa o zaman ima reddedilmelidir.

Kalvin ve Arminyus taraftarları arasında birçok konu hala tartışılmaktadır. Bu konular ele alan büyük bir tartışmaya girmeye çalışmadan açık olmayanla açıkça bildirilen sorununu devamlı ortaya çıkan bir sorunla örnekleyeyim. Günaha düşmüş insanın kendini Kutsal Ruh'un yardımı olmadan Mesih'e döndürme konusundaki ahlaksal yeteneği sorusunu ele alırsak birçokları insanın Mesih'e dönmesinin kendi doğal gücünün sınırları içinde olan bir şey olduğunu ileri sürer. Bu tartışmada, “Öyle ki, O'na iman eden herkes sonsuz yaşama kavuşsun,” gibi birçok ayet kullanılır (İncil: Yuhanna 3:15). Eğer Kutsal Kitap “her kim iman ederse” diyorsa bunun anlamı herkesin kendi kendine Mesih'e inanıp O'na karşılık verebileceği değil midir? “Herkes” ya da “her kim” evrensel ahlaksal yeteneği ima etmez mi?

Bunun gibi ayetler evrensel bir yeteneği ima edebilirler ama bu imalar eğer Kutsal Kitap'ın açık öğretileriyle çelişirse reddedilmelidir.

Net olarak ve açıkça söylenen şeylerin dışına çıkmamaya özen göstererek bu tür parçaların analizine başlayalım: “Öyle ki, O'na iman eden herkes sonsuz yaşama kavuşsun.” Bu ayet, İnanlı sınıfında olanların (A) sonsuz yaşama kavuşanlar sınıfında (B) olacaklarını açıkça öğretir. Bütün A'lar B olacaklardır. Ama inanacak olanlar yani A sınıfına girecek olanlar hakkında ne söylemektedir? Hiçbir şey. İnanmak için ne gerektiği, kimin inanacağı ve kimin inanmayacağı hakkında hiçbir şey söylenmemektedir. Kutsal Kitap'ın başka bir yerinde, “Baba'nın bana yöneltmediği hiç kimse bana gelemez” der (İncil: Yuhanna 6:65). Bu ayet, insanın Mesih'e gelebilme yeteneği hakkında çok açık bir şey söyler. Bu cümle, içine bir şart cümlecisi eklenmiş olan olumsuz bir evrensel cümledir.

Yani bu ayet kimsenin bu kendisine Baba Tanrı tarafından verilmedikçe Mesih'e gelemeyeceğini (gelme gücü olmadığını) çok açık bir şekilde söyler. Bu ayet, birisinin Mesih'e gelebilmesinden önceden gerekli bir şeyin gerçekleşmesi gerektiğini açıkça öğretir. Bu önceden gerekli, bunun "kendisine Baba tarafından verilmesidir." Yine, burada yapmak istediğimiz Kalvinistler'le Arminyılıs taraftarları arasındaki tanışmada kimin haklı olduğunu bulmak değil çünkü bu teoloji tartışmasının benim gösterdiğim kadar basit ve

16 yüzyılda gerçek Mesih İnancısı olan her iki Tanrı bilimci de farklı iki teolojik yorum sistemi izlemişti. Bugün de bir çok Protestan mezhebi de, bunlardan ya birini ya da diğerini takip etmektedir.

kolay çözülebilecek bir şey olmadığı bellidir; ama amacım bu imaların, açık öğretileri geçersiz kılamayacağını göstermektir

Kıyas cümlelerinden çıkartılan imalar da sorunludur. İncil 1.Korintliler'den birçok insanın tökezlemesine neden olan ünlü bir parçaya bakalım. Pavlus, evlilik ve bekarlığın erdemleri hakkında, "Kısacası, kızını evlendiren iyi eder evlendirmeyen ise daha iyi eder," der (İncil: 1. Korintliler 7:3 8). Pavlus'un evliliğe karşı olduğunu ya da evliliğin kötü olduğuna inandığının söylendiğini kaç kez duymuşsunuzdur. Pavlus'un söylemek istediği gerçekten de bu muydu? Tabii ki hayır. İyiyle kötü arasında değil, iyiyle daha iyi arasında bir kıyas yapmaktadır. Bir şeyin bir şeyden daha iyi olduğu söylenirse, bu birisinin iyi diğerininse kötü olduğu anlamına gelmez. İyiğin çeşitli dereceleri vardır.

Aynı değer kıyaslamaları 60'lı yıllarda dillerde konuşma konusunda ortaya çıkmıştı. Pavlus, "Bilmediği dilde konuşan kişi kendi kendini geliştirir. Ama peygamberlikte bulunan, inanlılar topluluğunu geliştirir. Hepinizin bilmediğiniz dillerde konuşmanızı isterim, ama öncelikle peygamberlikte bulunmanızı yeğlerim. Bu diller inanlılar topluluğunun gelişmesi için çevrilmedikçe peygamberlikte bulunan, bu dillerde konuşandan üstündür" der (İncil: 1.Korintliler 14:4-5).

Diller tartışmasında her iki tarafın da bu parçayı çarpıttığını duydum. Dillerde konuşmaya karşı olanlar Pavlus'un burada peygamberliğin iyi, dillerin ise kötü olduğunu söylediğini düşünmektedirler. Yine, iyiyle daha iyi arasındaki kıyası görmemişlerdir. Dillerde konuşma taraftarı olanlarınsa diller peygamberlikten daha önemliymişcesine konuştuğunu duymuşumdur.

Açık olmayanı açıkça ortada olana göre yorumlama kuralıyla yakından ilgili olarak, anlaşılması güç olanı açıkça ortada olanın ışığında yorumlama kuralı vardır. Açıkça ortada olanı, anlamı çok iyi anlaşılmayanın ışığında yorumlarsak kaçınılmaz bir biçimde belirli bir grup tarafından anlaşılan, tarikatsal bir tür yoruma sürükleniriz. Temel kural dikkat kuralıdır: Metnin gerçekte ne söylediğini dikkatle okumak bizleri fazla karmaşa ve çarpıtmadan kurtaracaktır. Bunun için mantık hakkında büyük bir bilginiz olması gerekmez, sadece sağduyunuzu kullanmanız yeter. Bazen tartışmanın harareti sağduyumuzu kaybetmemize neden olur.

## **Kural 5: Sözcüklerin Anlamlarının Tam Olarak Ne Olduğunu Bulun**

Kutsal Kitap, bilgileri sözcüklerle ileten bir kitaptır. Bunun anlamı sözcüklerle dolu olduğudur. Düşünceler bu sözcüklerin birbirleriyle olan ilişkileriyle dışavurulur. Her bir söz, dışavurulan içeriğin bütününe bir katkıda bulunur. Kutsal Kitap'ta kullanılan her sözcüğü ne kadar iyi anlarsak Kutsal Kitap'ın mesajının bütününe daha iyi anlayacağız.

Sözcükler tam ve doğru olmayan ya da iki anlamlı bir şekilde kullanıldıklarında doğru iletişim ve iyi anlama zor olur. Kelimelerin yanlış kullanılmasıyla yanlış anlaşılmalara el ele gider. Hepimiz birisine bir şeyi anlatmaya çalışırken söylediklerimizi iyice açıklayabilmek için doğru sözleri bulamamanın sıkıntısını yaşamışızdır. Sözcükleri doğru olarak kullandığımız halde bizi işiten kişiler bu sözleri yanlış anladıklarından ötürü yanlış anlaşılmanın sıkıntısını da yaşamışızdır.

Tarıbilimci olmayan İnanlılar sık sık tarıbilimcilerin anlaşılması güç olan sözcükler kullandıklarından şikayet ederler. Teknik sözcükler genelde insanları bocalatır ve sinirlendirir. Teknik terimler söylemek istediklerimizi daha doğru bir şekilde dile getirmek için değil, sözlerimizi çok kolayca anlaşılaktan korumak ve insanları bilgimizin çokluğuyla etkilemek için kullanılabilir. Diğer yandan bilginler kendi alanlarında insanların kafalarını karıştırmak için değil, tam ve net olarak neden söz ettiklerini bildirmek için teknik bir dil geliştirirler. Günlük dilimiz öylesine geniş bir şekilde kullanılır ki sözcüklerimiz kesin iletişimde yararlı olabilmek için fazlasıyla lastikli bir hale gelirler.

Bazen bu bizi sıkıp kızdırsa da tıp alanında teknik bir dilin avantajlarını görebiliriz. Eğer hastalanıp doktora, "Kendimi iyi hissetmiyorum," dersem doktor derhal benden daha kesin konuşmamı isteyecektir. Beni iyice muayene edip, "Sorunuzun bir mide rahatsızlığı," derse ben de ondan daha kesin olmasını isteyeceğim. Hafif bir hazımsızlıktan çaresi olmayan bir kansere kadar değişen her türlü mide sorunu vardır. Tıp alanında yaşamları kurtaran da kesin ve teknik olmaktır.

Eğer anlaşılacak istiyorsak, demek istediğimizi söylemeli ve söylediğimizi de gerçekten demek istemiş olmalıyız. Bir keresinde Reform teolojisi hakkında bir konuşma yapan bir tarıbilimciyi dinlemiştim. Konuşmasının ortasında bir öğrenci elini kaldırıp, "Söylediklerinizden Kalvinist olduğunuz sonucunu çıkartmamız mümkün müdür?" dedi. Bilgin, "Evet, öyleyim," dedi ve konuşmasına devam etti. Birkaç dakika sonra bir cümlenin tam ortasında gözlerinde birden bire beliren bir anlayışla durdu ve ilgisini soruyu soran öğrenciye döndürüp, "Kalvinist denilince ne anlıyorsun?" diye sordu. Öğrenci, "Kalvinist, Tanrı'nın bazı insanları kendi istekleri dışında krallığına bağırıp çağırarak ve tekmeleyerek getirirken ona girmeyi şiddetle arzulayan insanları dışarıda bıraktığına inanan kişidir," diye yanıt verdi. Bunu duyunca

konuşmacının ağız açık kaldı ve, “Öyleyse, lütfen benim bir Kalvinist olduğumu düşünmeyin,” dedi. Eğer profesör öğrenciye bu terimden ne anladığını sormasaydı kullandığı sözcükleri öğrencinin çok yanlış anlamasından ötürü dile getirmeyi arzuladığından radikal bir biçimde farklı bir şey iletmış olacaktı. Kutsal Kitap’ı etüt ettiğimizde böyle şeyler olabilir ve de olur.

Yirminci yüzyılda Kutsal Kitap bilginliğinde gördüğümüz en büyük ilerleme herhalde sözcüklerin anlam ve kullanılışlarından söz eden bilim olan leksikografidir. Başka bir deyişle Kutsal Kitap’ta bulunan sözlerin anlamı hakkındaki anlayışımızın büyük bir şekilde artmıştır. Sanırım günümüzde var olan en değerli yorum kaynağı, Kittel’in Theological Dictionary of the New Testament’idir. Bu, orijinal Almanca’sından İngilizce’ye çevrilmiş sözcük incelemeleri dizisi birkaç kalın ve pahalı ciltten oluşur, ama bir kaynak kitap olarak vereceğiniz paraya değer. İncil’de bulunan anahtar sözcüklerin anlamlarını dikkatle inceler. Örneğin, ciltlerden birinde aklanma sözcüğü incelenebilir. Sözcük geçtiği her metinde çok ince bir şekilde incelenir. Anlamı, eski Yunanistan ve Homeros’un zamanından Eski Antlaşma’nın Grekçe’ye tercümesi olan Septuagint’teki, İncil’in Müjdeler’deki, İncil’in Mektuplar’daki ve İnanlılar topluluğunun tarihindeki kullanılışlarda incelenir. Şimdi bir Kutsal Kitap öğrencisi, bu sözün bir ya da iki cümleyle tanımının ve uygun eşanlamlı sözcüklerin verildiği normal bir sözlükten arayacağına Kittel’in ciltlerini açıp sözcüğün bütün kullanımları ve ince farklılıklarının ayrıntılı açıklamalarını ve niteliklerini bulabilir. Eflatun, Euripides, Luka ve Pavlus’un belirli bir sözcüğü nasıl kullanmış olduklarını öğrenebiliriz. Bu bizim Kutsal Kitap’ın dilini anlayışımızı büyük ölçüde artırır ve Kutsal Kitap’ın modern tercümelerinin doğru bir şekilde yapılmasına yardımcı olur.

“Son yıllarda da **Kutsal Kitap’la** ilgili buna benzeyen başka yararlı ansiklopedik sözlükleri de batı dillerinde piyasaya çıkmıştır.

Sözcüklerin tanımlandığı iki temel yöntem vardır. Bunlardan biri etimolojik ve diğeri de geleneksel kullanımdır. Etimoloji, sözcüklerin nereden geldiklerini inceleyen bilimdir. Hipopotam gibi bir sözcük görür ve bunun ne anlama geldiğini merak ederiz. Eğer Grekçe bilseydik, hippos sözcüğünün “at” ve potamus sözcüğünün de “nehir” anlamına geldiğini bilirdik. Böylece hipopotam ya da “nehir atı” (Türkçe’de suaygırı) sözü bize kadar gelmiş olur. Sözcüklerin köklerini ve orijinal anlamlarını incelemek çok yararlı olabilir. Örneğin, görkem anlamına gelen İbranice sözcük ilk önceleri “ağı?” anlamına geliyordu. Böylece Tanrı’nın görkemi, Tanrı’nın “ağırlığı” ya da “önemi” anlamına geliyordu. Tann’yı “hafife” almayız. Ama sözcükleri sadece özgün anlamlarına göre tanımlamak bir sürü soruna neden olabilir.

Sözcüklerin nereden geldikleri ve köklerine ek olarak dili kullanılış çerçevesi içinde incelememiz çok önemlidir. Bu gereklidir de, çünkü sözcüklerin kullanış biçimlerine bağlı olarak anlamları da değişir. Örneğin, on altıncı yüzyıl İngilizce’sinde “cute” sözcüğü çarpık bacaklı anlamına geliyordu. Bugün ise İngilizce’de “cute” sevimli demektir. “Scan” sözcüğü benim yeni yetiştiğim yıllarda sözlüklerde, dikkatli bir şekilde okumak karşılığı verirdi. Günümüzde aynı sözcük göz atmak veya taramak anlamında kullanılır oldu. Böylece birkaç

yıllık bir süre içinde bu terimin anlamı tamamen değişmiştir. O kadar çok kişi bu sözcüğü yanlış biçimde kullanmıştır ki, sözcüğün yanlış anlaşılması sözcüğün alışılmış anlamı haline gelmiştir.

Birden fazla anlamı olan sözcükler Kutsal Kitap'ta birden fazla anlamı olan birçok sözcük vardır. Bir sözcüğün belirli bir yerde ne anlama geldiğini sadece içinde geçtiği metin belirle yebilir. Örneğin, Kutsal Kitap sık sık Tanrı'nın isteğinden söz eder. Bu sözün kullanıldığı en az altı değişik biçim vardır. Bazen sözcük Tanrı'nın halkına bildirdiği buyruklar anlamına gelir. Bunun anlamı, O'nun isteği, "O'nun halkı için önerdiği düzen"dir. Tanrı 'tim isteği terimi, aynı zamanda "Tanrı'nın istediği şeyleri gerçekleştirecek etkinliğidir." Buna Tanrı'nın etkin isteği deriz. Sonra bir de, Tanrı 'nın "Tanrı'yı hoşnut eden, Tanrı'nın sevdiği şeyler" anlamında isteği vardır.

Kutsal Kitap'ın bir parçasının Tanrı'nın isteği sözünün üç farklı anlamında nasıl yorumlanabileceğine bir bakalım. (Tanrı) "Hiç kimsenin mahvolmasını istemiyor," (İncil: 2.Petrus 3:9). Bunun anlamı, 1) Tanrı hiç kimsenin mahvolmaması için bir buyruk vermiştir: herhangi birimizin mahvolması Tanrı'nın yasasına aykırıdır; 2) Tanrı hiç kimsenin hiçbir zaman mahvolmamasını egemen olarak buyurmuştur ve gerçekleştirecektir; ya da 3) İnsanlar mahvolduğunda Tanrı bundan hoşnut değildir ve bundan ötürü sevinmez. Siz bu üçünden hangisinin doğru olduğunu düşünüyorsunuz? Neden? Bunun içinde bulunduğu metni incelersek ve Kutsal Kitap ayetlerinin birbirlerini yorumlaması ilkesini izlersek bu anlamlardan sadece bir tanesi mantıklıdır, o da üçüncüsüdür.

Birden fazla anlamı olan sözlerin içinden en sevdiğim aklanma sözcüğüdür. İncil:Romalılar 3 :28'de Pavlus, "Çünkü insanın, Yasa 'nın gereklerini yapmakla değil, imanla aklandığı kanısındayız," der. İncil:Yakup 2:24'de şunu okuruz, "Görüyorsunuz, insan yalnız imanla değil, eylemle de aklanır." Eğer aklanma sözcüğü her iki ayette de aynı anlama geliyorsa,, sonsuz geleceğimizi ilgilendiren bir konuda iki İncil yazarı arasında büyük bir çelişki var demektir. Luther, "imanla aklanma'nın İnanlılar topluluğunun ya üzerinde durduğu ya da düştüğü bir madde olduğunu söylemiştir. Aklanmanın anlamı ve nasıl gerçekleştiği önemsiz bir şey değildir. Ama Pavlus, bunun işlerle değil imanla gerçekleştiğini, Yakup ise bunun gerçekleşmesi için sadece iman değil işler de olması gerektiğini söyler. Dahası Pavlus, İncil:Romalılar 4'de İbrahim sünnet bile edilmeden önce Tanrı'nın vaadine iman ettiğinde aklandığını söyler. İbrahim'in Tevrat:Tekvin 1 5'de aklandığını söyler. Yakup ise, "Atamız İbrahim, oğlu İshak'ı sunağın üzerinde Tanrı 'ya adama eylemiyle aklanmadı mı?" der (İncil:Yakup 2:21). Yakup İbrahim'in Tevrat: Tekvin 22'ye dek aklanmadığını söyler.

Aklanmanın olası anlamlarını inceler ve bu anlamları ilgili bölümlerdeki metinlerin içine koyarsak aklanma sorusu kolayca çözülebilir. Aklanma sözcüğü, 1) Tanrı'nın yargısı altında olanları Kendisiyle barıştırmak ya da 2) göstermek ya da haklı çıkartmak anlamlarına gelebilir.

Örneğin, İsa, "Ne var ki bilgelik, kendisini benimseyenlerin hepsince

doğrulanır,” demiştir (İncil:Luka 7:35). “Doğrulanmak” fiili Grekçe’de “aklanmak” fiiliyle aynıdır. Bu sözlerle acaba ne demek istemiştir? Bilgeliğin Tanrı’yla yeniden bir birlik ilişkisi içine sokulduğu ve Tanrı’nın gazabından kurtarıldığını mı söylemek istemişti? Tabii ki hayır. Sözlerinin anlamı bilge hareketlerin iyi meyva verdiğidir. Kişinin bilge olmayı iddia etmesi yaptıklarının sonuçlarıyla aklanır. Bir kararın bilgece bir karar olup olmadığı sonuçlarından belli olur. İsa, aklanma sözcüğünü bu şekilde kullandığında burada teolojik bir şekilde değil, uygulamaya dönük bir şekilde konuşuyordu.

Pavlus bu sözcüğü İncil:Romalıları 3’de nasıl kullanmıştır? Burada hiçbir şüphe yoktur. Pavlus, aklanmadan teolojik bir yaklaşımla söz etmektedir.

Peki ya Yakup? Yakup’un sözlerini metnin çerçevesinde incelersek Pavlus’unkinden farklı bir soruyu ele aldığını görürüz. Yakup, İncil: Yakup 2:14’ de, “Kardeşlerim, eğer bir kimse iyi eylemleri yokken iman olduğunu söylerse, bu neye yarar? Öyle bir iman o kimseyi kurtarabilir mi?” der. Yakup, kurtuluş için ne tür bir imanın gerekli olduğunu söylemektedir. Gerçek iman işlere neden olduğunu bildirir. İşlerden yoksun bir imanın ölü bir iman, gerçek olmayan bir iman olduğunu söylemektedir. Söylemek istediği, insanların imanları yokken imanları olduğunu söyleyebilecekleridir. İddia edilen iman, imanın meyvalarıyla yani işlerle ortaya koyulduğunda haklı çıkarılır ya da aklanır. İbrahim bizim gözümüzde ortaya koyduğu iman meyvasıyla aklanmıştır. Bir bakıma, İbrahim’in aklanma iddiası, yaptığı işlerle doğrulanmıştır. Reformcular, “Aklanma sadece imanladır ama yalnız başına imanla değildir” formülünü ortaya koyduklarında bunu anlamışlardı.

Anlamları Doktrinsel Kavramlar Haline Gelmiş Olan Sözcükler. Bir sınıftaki sözcükler bizleri yorum konusunda sıkıntıya sokarlar. İşte bu sözcükler sınıfı, doktrin kavramları olarak kullanılan terimlerdir. Örneğin, bir kurtarmak sözcüğü ve bir de bununla ilgili olan kurtuluş sözcüğü vardır. Kutsal Kitap zamanlarında bir kişi herhangi bir sorun ya da felaketten kurtarıldıysa “kurtulmuş”tu. Askeri yenilgiden, bedensel yaralar ya da hastalıktan, itibarlarının zedelenmesinden ya da iftiralardan kurtarılan insanların hepsi, Kutsal Kitap’ın adına “kurtuluş” dediği şeyi yaşamışlardır. Buna karşın nihai kurtuluş, günahın ve ölümün gücünden kurtarılıp artık Tanrı’nın gazabına hedef olmadığımızda gerçekleşir. Bu özel “kurtarma[” türünden bir kurtuluş doktrini geliştirmişizdir. Sorun, içinden bu doktrini çıkarttığımız İncil’ e dönüp, kurtuluş terimini kullanan her metine kurtuluşun nihai anlamını soktuğumuzda çıkar. Örneğin, Pavlus bir keresinde kadınların, “çocuk doğurmakla kurtulacağını,” söylemiştir (İncil:1. Timoteyus 2:1 5). Bu, kurtuluşun iki yolu olduğu anlamına mı gelmektedir? Erkekler Mesih’i kabul ederek, kadınlar ise sadece çocuk doğurarak mı cennetin krallığına gireceklerdir? Hayır Pavlus, 0 terimi çocuk doğurmayla ilgili olarak kullandığında belli ki değişik bir kurtuluş düzeyinden söz etmektedir.

Aynı şeyi İncil: 1.Korintliler 7: 14’de de okuyoruz, “Çünkü iman etmemiş koca, karısının aracılığıyla, iman etmemiş kadın da imanlı kocasının aracılığıyla kutsanır Aksi halde çocuklarınız kutsanmamış olurdu. Şimdiyse kutsaldırlar.” Bu parçayı kutsanma perspektifinden ele alırsak hangi sonuca varırız? Eğer kutsanma aklanmadan sonra geliyorsa ve Pavlus inanmayan eşin kutsandığını



söylüyorsa bunun tek anlamı inanmayan eşlerin aynı zamanda da aklanmış olduklarıdır. Bu bizi ilginç bir teolojiye sürükleyebilir: Eğer Mesih'e inanmıyorsan ama eğer olur da İsa gerçekten Tanrı'nın Oğlu'ysa Tanrı'nın krallığının dışında bırakılacağından korkuyorsan bir Mesih İnanlısı'yla evlen ve her iki dünyanın da tadını çıkar. Bunun anlamı, biri İsa Mesih'e iman etmekle, diğeri çocuk doğurmakla, bir diğeri de bir Mesih İnanlısı'yla evlenmekle olmak üzere belki de üç tür aklanma olduğudur.

Kutsanma sözcüğünü doktrinsel anlamıyla yorumlasaydık ortaya bu tür teolojik bir karmaşa çıkardı. Ama Kutsal Kitap bu terimi başka şekillerde kullanır. Temel olarak, kutsanma sadece "bir kenara konulmak" ya da "adamak" anlamına gelir. Eğer İsa Mesih'e iman etmeyen iki kişi evlenirse ve sonradan bir tanesi Mesih İnanlısı olursa, inanlı olmayı çocukları uğruna Mesih'in bedeni olan İnanlılar topluluğuyla özel bir ilişki içine konulur. Bunun anlamı bu insanların nihai olarak kurtarılmış oldukları değildir.

Bu örnekler, Kutsal Kitap'ta kullanılan sözcükler hakkında dikkatli bir bilgi edinmenin ne denli önemli olduğunu göstermeye yeterli olmalıdır. İnsanların sözcüklerin birçok farklı anlamı olduğunu görmemelerinden ötürü sayısız tartışmalar ve yanlış öğretiler ortaya çıkmıştır.

## **Kural 6. Kutsal Kitap'taki Paralellikleri ya da Benzerlikleri Dikkate Alın**

İbrani edebiyatının en büyüleyici özelliklerinden biri de paralellik kullanılmasıdır. Antik Yakın Doğu dillerinde paralellik çok yaygındır ve farkına varılması da kolaydır. Paralelliği görünce farkına varabilme yeteneği okurun metni anlamasına büyük ölçüde yardımcı olacaktır.

İbrani şiiri, birçok diğeri şiir türü gibi genellikle belirli bir ritim ile yazılır. Ancak bu ritim tercümede sık sık kaybolur. Paralellik tercümede kolayca kaybolmaz çünkü sözcükler ve seslerin ritmini değil düşüncelerin ritmini içerir. Paralellik, birbirlerine benzerliği olan ya da birbirleriyle bir araya konmuş iki, üç cümle ya da cümlecik arasındaki ilişki olarak tanımlanabilir. Paralellikte, eş anlamlı, karşıt anlamlı ve kademeli olmak üzere üç temel tür vardır.

Eş anlamlı paralellik, bir parçanın değişik satırları ya da bölümlerinin aynı düşünceyi biraz farklı bir biçimde dışavurduklarında olur. Örneğin:

Yalancı şahit suçsuz tutulmaz;

Ve ya/an soluyan yok olur (Zebur:Süleyman 'in Meselleri 19:5).

Ya da:

Gelin, secde ki/alım ve eğilelim,

Bizi yaratan Rabbin önünde diz çökelim (Zebur:Mezmur 95:6).

İki parça birbirine tezat oluşturduğunda karşıt anlamlı paralellik gerçekleşir. Her ikisi de aynı şeyi söylüyor olabilir ama bunu kaşıt ifadelerle yapabilirler.

Erdemli oğul babasının öğrettiğini dinler;

Ama müstehzi adam azarlanmaya kulak vermez

(Zebur: Süleyman 'ın Meselleri 13:1).

Ya da:

Gevşek elle işleyen fakir olur;

Fakat çalışkanların eli zengin eder

(Zebur:Süleymanın'ın Meselleri 10:4).

Kademeli paralellik diğer bütün biçimlerden biraz daha karmaşıktır. Burada parçanın ilk kısmı ikinci kısım tarafından tamamlanan bir beklenti yaratır. Üçüncü bir satırda ilerleyen bir “merdiven” hareketiyle tamamlayabilir.

Çünkü işte senin düşman/arın, ya Rab, Çünkü işte senin düşman/arın yok olacak;

Bütün fesat işleyen/er dağılacaklardır (Zebur:Mezmur 92:9).

İsa'nın sözleri şiir şeklinde değildiye de paralellik biçiminin etkisi sözlerinde görülebilir.

Sizden bir şey dileyene verin, sizden ödünç isteyen den yüz çevirmeyin  
(İncil:Matta 5:42).

Ya da,

Dileyin, size verilecek; arayın, bulacaksınız; kapıyı çalın, size açılacaktır”  
(İncil:Matta 7:7).

Paralellikleri görebilme bir metni anlamakta ortaya çıkabilecek zorlukları yok edebilir. Değişik parçaları anlayışımızı daha da derinleştirip zenginleştirebilir. Kutsal Kitap'ın İngilizce çevirilerinden biri olan King James çevirisinde birçok insanın tökezlenmesine neden olan bir parça vardır. Tevrat: Yeşaya 45:6-7 der ki:

Rab benim ve başkası yoktur.

Işığa şekil veren ve karanlığı yaratan

Barışıklık eden ve kötülük yaratan;

Bütün bunları yapan Rab benim.

Bana birçok kereler bu ayet hakkında sorular sorulmuştur. Bu ayet Tanrı'nın kötülüğü yarattığını açık bir biçimde öğretmekte ve Tanrı'yı günahın yaratıcısı yapmakta değil midir? Bu sorunlu parçada açık bir biçimde var olan karşıt anlamlı paralelizmi görürsek çözüm basittir. İlk bölümde karranlığa tezat olarak ışık gösterilmiştir. İkinci bölümde kötülüğe tezat olarak barışıklık gösterilmiştir. Barışıklığın ve huzurun tam tersi nedir? Burada sözü edilen "kötülük" iyiliğin tam tersi olan kötülük değil, "huzur ve barışıklığın" karşıtı olan kötülüktür. Daha yeni bir çeviri olan New American Standart Bible'da bu ayet şöyle dile getirilmiştir, "İyiliğe neden olan ve felakete neden olan." Burada, karşıt anlamlı paralellikte dile getirilen bu düşünceyi daha iyi bir dışavurma biçimini görüyoruz. Bu parçanın söylemek istediği şey, Tanrı'nın Kendisine itaat eden insanlara nihai olarak bereket ve iyilik ve huzur verdiği ama yargılamada onları felaketle ziyaret ettiğidir. Bu, kötülüğü ilk olarak yaratan olmaktan çok uzak bir düşüncedir. (Türkçe çevrisinde "kötülük" yerine "bela" kullanılır ve o da orijinalin iyi bir uyarlamasıdır.)

Bir tür paralellik sergileyen bir başka sorunlu parça da Rabbin Duası'nda bulunur. İsa havarilerine, "Ayartılmamıza izin verme," diye dua etmeyi öğretir (İncil.Matta 6:13). Yakup bizleri şöyle uyarır, "Ayartılan bir kimse, 'Tanrı beni ayartıyor 'demesin" (İncil:Yakup 1:13). İsa'nın duası Tanrı'nın gerçekten de bizi ayartabileceğini ya da hiç olmazsa bizi ayartılmaya yönetebileceğini önermiyor mu? İsa bizlere Tanrı'nın bizi kandırıp ayartmamasını ya da günaha düşmemize neden olmaması için dua etmemizi mi söylüyor? Kesinlikle hayır!

Paralelliğin diğer parçalarını incelediğimizde sorun kolayca çözülür. Parça şöyle devam eder, "Ayartılmamıza izin verme, kötü olandan bizi kurtar." Bu eş anlamlı paralellikte bir örnektir. Her iki parça da aynı şeyi söylemektedir.

Ayartılmamıza izin verilmesi Kötü Olan'ın saldırısına maruz bırakılmamız demektir. Burada sözü edilen "ayartılma" Yakup'un sözünü ettiği gibi insanın içinde, kendi tutkularının eğilimleriyle başlayan ayartılma değil, dışısal bir "sınanma"dır Tanrı, insanları İbrahim'e yaptığı gibi ve İsa'ya da çölde yaptığı gibi sınar.

Bu metindeki bir başka sorun da kötü sözcüğünün çevirisinden kaynaklanır. İsim eski Grekçe'deki hali masküldür ve kötü sözcüğünün daha doğru bir çevirisi "kötü olan" anlamını verir. "Genel olarak kötülük" cinsizdir. İsa'nın söylemek istediği, "Baba, etrafımıza bir duvar koy, bizleri Şeytan'dan koni. Onun bizi yenmesine izin verme. Bizi onun saldırılarına açık olacağımız yerlere yöneltme"ydi. Yine burada da parçayı anlamakta bize gereken ipucunu paralellik verir.

Ayette paralelliğin geçmesi, Kutsal Kitap'taki kavramları anlayışımızı da zenginleştirebilir. Örneğin bir Yahudi kutsanmışlık fikrini nasıl anlıyordu?

Klasik İbrani kutsamasının sözlerini işitin ve onların bu konuya bakışlarının nasıl olduğunu anlamaya çalışın:

Rab seni kutsasın ve seni korusun, Rab sana yüzünü parlatsın ve sana lütfetsin,  
Rab sana yüzünü kaldırsın ve sana huzur versin

(Tevrat:Saydar 6:24-26).

Bu kutsamanın paralel yapısını inceleyerek kutsanmış olmanın ne anlama geldiğini daha iyi anlamakla kalmaz, aynı zamanda bir Yahudi'nin "huzur" dediğinde tam olarak ne dediğini de anlarız. Huzur, lütuf ve korumak sözcüklerinin eş anlamlı bir şekilde kullanıldığına dikkat edin. Huzur ya da barışın anlamı sadece savaşın olmamasından daha öte bir şeydir. Tanrı tarafından korunarak Tanrı'nın lütfunu yaşamak anlamına gelir. Yaşamları gurbette geçen insanlar için korunmak ne anlama gelir? Yahudilerin tarihi, sürekliliği olmayan bir yaşam biçimiyle karşı karşıya bir sürgünlük tarihidir. Tanrı'nın lütfu tarafından bereketlenmekle huzuru yaşamak birbirleriyle bağlantılı şeylerdir.

Ama kutsanmak nedir? Kutsamanın son iki parçasında kutsanmanın yerine Tanrı'nın yüzünü görmek geçmiştir. "Rab sana yüzünü parlatsın... (ya da) sana yüzünü kaldırsın." Bir Yahudi için nihai kutsanma Tanrı'ya yüzünü görebilecek derecede yakın olmaktan gelir. Eski Antlaşma'da (Tevrat ve Zebur) günaha düşmüş insana yasak olan tek şey Tanrı'nın yüzünü görmektir. Tanrı'ya yaklaşabilirlerdi, Musa Tanrı'nın "sırtını" görebilirdi; Tanrı'yla bir dostluk ilişkisi içinde olabilirlerdi ama yüzü görülemezdi. Ama İsrail'in umudu—en büyük ve en yüksek kutsanma—Tanrı'yı yüz yüze görme umuduydu.

Mesih İnanlısı için nihai görkem konumu, Tanrı'yı yüz yüze görme görüşü olarak nitelendirilir. Bunun tam aksi olarak İbranice kategorilerde Tanrı'nın laneti, Tanrı'nın arkasını dönmesi—başını başka yana döndürmesi, yani kabul etmemesi resmiyle dışavurulur. Tanrı'ya yakınlık berekettir, kutsanmadır; Tanrı'nın yokluğu lanettir.

## Kural 7. Özdeyişler ile Yasa Arasındaki Farkı Dikkate Alın

Kutsal Kitap yorumu ve uygulamasında bir atasözüne ahlaksal bir mutlağa verilen ağırlık ve gücü vermek sık sık yapılan bir yanıştır. Özdeyişler yaşam gerçekleri dile getirmek için tasarlanan ve akılda kolay kalan cümlelerdir. Tanrı'nın hoşuna gidecek bir yaşam için gereken bilgeliğin ilkelerini yansıtırlar. Yaşamda alda gelebilecek her durumda uygulanması gereken ahlaksal yasaları yansıtmazlar.

Bunları mutlaklar haline getirmenin çıkartacağı sorunları göstermek için bir İngiliz özdeyişini örnek olarak vereyim. “Atlamadan önce bak.” Bu söz, davranışlarınızın doğuracağı sonuçları düşünmeniz için söylenmiştir. Aceleci olmamalı ve tam ne yaptığımızı bilmeden bir şeye atılmamalıyız. Peki ya, “Tereddüt eden kaybeder” sözü? Bu sözlerin ikisini de mutlaklar haline getirsek ne olur? Bir yandan tereddüt edersek kaybederiz, ama atlamadan önce bakacaksak tereddüt etmemiz gerekir. Öyleyse sonuç, “Atlamadan önce bakmakta tereddüt eden kaybeder!” gibi bir şey olur.

Kutsal Kitap'taki özdeyişlerinde ve İsa'nın söylediği bazı bilgece sözlerde de aynı şey başımıza gelebilir. İsa, “Benden yana olmayan bana karşıdır. Benimle birlikte toplamayan dağıtıyor demektir” (İncil:Matta 12:30) der. Ama İsa aynı zamanda, “Size karşı olmayan, sizden yanadır,” da demişti. Nasıl olur da her ikisi de doğru olabilir. Hepimiz bazı durumlarda sessizliğin kabul etmek, diğer durumlarda ise düşmanlık anlamına geldiğini biliriz. Bazı durumlarda muhalefet etmemek desteklemek anlamına gelir, diğer durumlarda ise yeterince destek vermemek muhalefet anlamına gelir.

Zebur:Süleymanın Meselleri 26:4-5, özdeyişlerinin hiçbir istisnası olmayan mutlaklar olarak ele alınırlarsa nasıl çelişkili olabileceklerine çok açık bir örnektir. 4' cü ayet, “Akılsıza akılsızlığına göre cevap verme, yoksa sen de ona benzersin,” der. 5'ci ayetse, “Akılsızca akılsızlığına göre cevap ver, yoksa kendi gözünde bilge olur,” der. Yani, akılsız birini akılsızlığına göre yanıtlamanın akılsızlık olduğu ve akılsız birisini akılsız bir cevapla yanıtlamanın bilgece olduğu zamanlar vardır.

Bir özdeyişle bir yasa arasında ayırım yaparken değişik yasalar arasında da ayırım yapmalıyız. Kutsal Kitap'ta bulduğumuz iki temel yasa türü ya da biçimi vardır. Yasalar mutlak ve şartlara bağlı olan buyruklar olarak iki çeşittir. Mutlak buyruklar itiraz kabul etmez ve kesin emirleri dile getirir ve “yapacaksın” ya da “yapmayacaksın” gibi direkt kişisel biçimler kullanır. Bu yasa biçimini On Emir' de çok açık bir biçimde görürüz.

Şartlara bağlı olan yasa, “eğer... o zaman” biçiminde şartlı cümlelerle dile getirilir. Bu, örnekleme hukukunun temelini oluşturur. Şartlara bağlı yasayı yerine getirmek için bir dizi “örnek” verir. Örneğin, Tevrat:Çıkış 23:4 şöyle

öğretir, “Düşmanınızın yolunu şaşırın öküzüne ya da eşeğine rastlarsanız, mutlaka kendisine geri götüreceksiniz.” Cümlelerin ilk kısmının şartlı, ikinci kısmı mutlak olduğuna dikkat edin. Burada düşmanın eşeği ya da öküzünü geri götürmek hakkında çok açık bir talimat verilmiştir. Peki ama ya düşmanımın ineğini ya da devesini başı boş dolaşırken görürsem onları da kendisine götürmek zorunda mıyım? Yasa böyle bir şey söylemiyor. Şartlara bağlı yasa ilkeyi örnekle verir. Yasa dolaylı olarak inekleri, develeri, tavukları ve atları da içerir. Eğer Kutsal Kitap akla gelebilecek her ihtimal için kesin bir yasa verseydi bunun için gereken yasa kitaplarını koyabilmek için koskocaman kütüphaneler gerekirdi. Prensibin temelini örnek hukuku oluşturur ama prensibin belli ki çok daha geniş bir uygulama alanı vardır.

## **Kural 8. Yasanın Lafzı ile Ruhu Arasındaki Farkı Gözden Kaçırmayın**

Yasayı harfi harfine yerine getirmekte çok dikkatli olmalarına karşın yasanın ruhuna sürekli karşı gelen Ferisiler’ in İncil’deki ününü hepimiz biliyoruz. Sept gününde fazla seyahat edemeyecekleri kuralını kendi “Sept günü yolculuklarını” akıllıca uzatarak bozan İsraililer hakkında fıkralar vardır. Hahamlar, Sept günü yolculuğunun kişinin evinden belirli bir uzaklığa kadar olabileceğini söylemişlerdi. Böylece bir yasaya kraldan ziyade kralcı bir şekilde bağlı kimse (yani “yasacı” da diyebiliriz buna) Sept gününde izin verileden daha uzak bir yere gitmek istediğinde hafta içinde yolculuk eden yolculara ya da dostlarına dış fırçasını ya da başka bir kişisel eşyasını birbirlerinden kilometrelerce uzaktaki kayaların altına koydurur ve yasacı böylece şimdi kişisel eşyasının bulunduğu her yerde teknik olarak yaşıyor olurdu. Sept gününde yolculuk etmek için bütün yapacağı, dış fırçalarını topla-ya toplaya bir “evinden” öbür “evine” gitmesiydi. Burada yasanın harfine itaat edilmiş ama yasanın ruhu ihlal edilmiştir.

İncil zamanlarında çeşitli türlerde şeriatçiler vardı. Bunlardan ilki ve en başta geleni Tanrı’nın koyduklarının ötesinde kurallar ve yasaklar koyan kişilerdi. İsa, hahamların geleneklerini Musa’nın Yasaları kadar otorite sahibi saydıklarından ötürü Ferisiler’i azarladı. İnsanların koyduğu yasaların tanrısal otorite taşıdıklarını söylemek, yasacılığın (şeriatçiliğin) en büyük türüdür. Ama tek türü bu değildir. Sept günü yolculuğu da, bir başka sık görülen türe örnektir. Ruha karşı gelirken harfe itaat etmek kişiyi teknik olarak doğru, ama gerçekte yoz yapar.

Yasanın çarpıtılmasının bir başka biçimi de, harfi görmezlikten gelirken yasanın ruhuna itaat etmeye çalışmaktır. Harfle ruh birbirlerinden ayrılmaz bir şekilde bağlantılıdır. “Yasacı”, ruhu; metne aldırmayan kişi de, lafzı yok eder.

İsa’nın Dağdaki Vaaz’de Musa’nın Yasalarını ele alışı yorumcular tarafından acıklı bir biçimde çarpıtılmıştır. Örneğin geçenlerde ünlü bir psikiyatristin İsa’nın ahlaksal öğretilerini sert bir şekilde eleştirdiği bir gazete yazısı okudum. İsa’nın bir ahlak öğretmeni olarak neden bu kadar yüksek görüldüğünü bir türlü

anlamadığını çünkü İsa'nın özellikle adam öldürme ve zina konularında ahlaksal bakımlardan çok saf olduğunu söylüyordu. Psikiyatrist. İsa'nın bu konulardaki sözlerini adam öldürmenin ciddiliğini öfkeyle ve zinanınkini şehvetle eşitlemek olarak yorumlamıştı. Öfkenin adam öldürmek kadar kötü bir şey olduğunu ya da şehvet dolu bir düşüncenin zina yapmak kadar kötü bir şey olduğunu düşünen herhangi bir öğretmenin ahlak anlayışı çarpılmıştır. Sözlerine adam öldürme ve zinanın etkilerinin öfke ya da şehvetten çok daha kötü olduğunu göstererek devam etti. Eğer birisi birisine kızmışsa bu zararlı olabilir. Ama kızgınlık adam öldürmeye kadar giderse bunun sonuçları çok daha büyük olacaktır. Öfke bir insanın hayatına son vermez, kansını dul ve çocuklarını babasız bırakmaz. Adam öldürme ise aynen bunu yapar. Eğer kafamda şehvetli bir düşünce varsa bu benim kendi kafamın temizliğini sorgulatabilir ama, bir kadını kocasına ihanet ettirip evliliğini yıkmamışımıdır. Ve psikiyatrist böylesi ahlaksal öğretilerin sorumlu yaşama ciddi bir zararı olduğunu söyleyerek analizine devam ediyordu.

Daha alt düşünce düzeyinde bulunan insanlar arasında da “Dağdaki Vaaz” hakkında aynı yanlış anlama yaygındır. Bazı insanlar, “Onun hakkında zaten kafamdan şehvet dolu düşünceler geçirdim, o zaman Tanrı'nın gözünde zaten zina işlemiş olduğumdan bari zinayı gerçekten işleyeyim,” derler. Bu İsa'nın söylediklerini çirkin bir şekilde çarpıtmakla kalmaz, şehvet suçunu zina günahının büyüklüğüyle birleştirir.

İsa'nın bu konularda ne söylediğine bakın ve Kendisini eleştirenlerin söylediği gibi saf olup olmadığına karar verin:

“Atalarımıza, ‘Adam öldürme. Öldüren, yargılanmayı hak edecek’ denildiğini duydunuz. Ama ben size diyorum ki, kardeşine karşı öfkelenen her kişi yargılanmayı hak edecek. Kim kardeşine aşağılayıcı bir söz söylerse, Yüksek Kurul'un yargısını hak edecek. Kim kardeşine ahmak derse, cehennem ateşini hak edecek,”

(İncil:Matta 5:21-22).

Ayrıca şuna da dikkat edin:

“‘Zina etme’ denildiğini duydunuz. Ama ben size diyorum ki, bir kadına bakıp onu arzulayan her adam, zaten yüreğinde o kadınla zina etmiştir,” (İncil:Matta 5:27-28).

İsa bu parçaların hiçbir yerinde öfkenin adam öldürmek ya da şehvetin zina etmek kadar kötü olduğunu söylemiyor. Söylediği, kişi adam öldürmez ama kardeşinden nefret eder ve ona hakaret ederse adam öldürme hakkındaki yasanın tümünü yerine getirmemiş olduğudur. İsa,, adam öldürmenin günah olduğunu ama nefret ve iftiranın da günah olduğunu söylemektedir.

İsa'nın öğretisindeki önemli nokta, yasanın harfinden daha geniş bir uygulama alanı olduğudur. Eğer birisini öldürürseniz, yasanın harfine karşı gelmiş olursunuz ama birisinden nefret ederseniz yasanın ruhuna karşı gelmiş olursunuz. “Öldüren yargıyı hak edecek., kardeşine karşı öfkelenen her kişi

yargılanmayı hak edecek,” der. Burada İsa’nın bütün söylediği hem adam öldürmenin, hem de öfkenin günah olduğudur. Yıkıcı sonuçlarının eşit olduğunu ya da her ikisinin de eşit biçimde iğrenç olduğunu söylememektedir. Birçoklarının anladığı gibi her ikisinin cezasının eşit olduğunu bile söylememektedir. Tabii, birisine aptal diyerek ona iftira atarsanız cehenneme gidecek kadar suçlu olduğunuzu söylüyor. Ancak bu sözler cehennemdeki bütün cezaların eşit olduğunu dile getirmez. Söylediği şey, iftiranın birisinin hayatını mahvedici gücü olan ciddi bir suç olduğundan cehennem cezasına layık olduğudur. İsa bütün günahların ciddiliğinin altını çizmektedir. Ama cehennemde her günahın cezası aynı mıdır? İsa böyle bir şey öğretmemektedir. İncil bizleri, “gazap günü için kendine karşı gazap biriktirmek” konusunda uyarır (İncil:Romalılar 2:5). Cehennemde günahkarların cezaları eşitse kişi nasıl “gazap biriktirebilir?” İsa, Tanrı’nın herkesi yaptığı işlere göre yargılayacağını söyler. Bazıları çok dayak yiyecek bazılarıysa az dayak yiyecektir (İncil:Luka 12:47-48). Söylenmek istenen bütün günahların cezasının aynı olacağı değil, bütün günahların cezalandırılacağıdır. Kutsal Kitap’ın adalet ilkesi kötülüklerin ve bunlara verilen cezaların dereceleri arasında bir ayrım yapar.

İsa zina konusunda, insan birisine şehvetle bakarsa onun “kalbinde” zina yapmış olduğunu söylemektedir. Söylenmek istenen şey, yasanın harfi yerine getirildiği halde yasanın ruhuna karşı gelindiğidir; günah sadece etkinliklerle sınırlı değildir. Tanrı yapılan hareketle olduğu kadar bireyin kalbiyle de ilgilenir. Ferisiler yasanın harfini yerine getirdiklerinden ötürü yasanın tümünü yerine getirdiklerini düşünerek kendilerini kandırıyorlar ve doğruluklarından ötürü gurur duyuyorlardı.

İsa’nın yasa hakkındaki öğretisi şu cümleyle özetlenebilir:

“Kutsal Yasa’yı ya da peygamberlerin sözlerini geçersiz kılmak için geldiğimi sanmayın. Ben geçersiz kılmaya değil, tamamlamaya geldim. Size doğrusunu söyleyeyim, gök ve yer ortadan kalkmadan, her şey gerçekleşmeden, Kutsal Yasa’dan ufacık bir harf ya da bir nokta bile eksilmeyecek. Bu nedenle, bu buyrukların en küçüklerinden birini kim çiğner ve başkalarına öyle yapmalarını öğretirse, Göklerin Egemenliğinde en küçük sayılacak. Ama bu buyrukları kim yerine getirir ve başkalarına öğretirse, Göklerin Egemenliğinde büyük sayılacak,” (İncil:Matta 5:17-18).

Bu parça, İsa’nın yasanın harfinin yerine getirilmesiyle ilgilendiğini açık bir biçimde öğretiyor. Sadece harf önemli olmakla kalmaz aynı zamanda “ufacık bir harf” ve “nokta” bile yerine getirilmeli ve öğretilmelidir. Ama İsa yasanın harfinin ötesindeki ruha olan ilgisini de göstermiştir. İsa ruhu harften üstün tutmaz ya da ruhu harfin yerine geçirmez, ruhu harfe ekler. Anahtar şudur, “Size şunu söyleyeyim: doğruluğunuz din bilginleriyle Ferisiler’inkini kal kat aşmadıkça, Göklerin Egemenliğine asla giremezsiniz!” (İncil:Matta 5:20). Ferisiler harfe dikkat ediyorlardı; Mesih İnanlıları’nınsa hem harfe, hem de ruha dikkat etmeleri gerekmektedir. İsa bunu Tanrı’nın Egemenliği’ne girmenin şartı olarak veriyor. Adam öldürme ve zina hakkındaki sözleri bu emri izler ve bu ilkeyi açıklar.



## Kural 9. Benzetmeleri Yorumlama Konusunda Dikkatli Olun

Kutsal Kitap'ta gördüğümüz bütün edebi türler içinde benzetmenin bazen en kolay anlaşılabilir ve yorumlanan tür olduğu düşünülür. İnsanlar genelde benzetmeleri temel alan vaazlardan hoşlanırlar. Benzetmeler yaşamdaki durumları temel alan somut öyküler olduklarından soyut kavramlardan daha kolay anlaşılır gibi görünürler. Ancak İncil bilgininin görüş açısından, yorum konusunda benzetmelerin kendilerine has zorlukları vardır.

Benzetmelerin ne gibi bir zorluğu vardır? Bu özlü öyküler neden sunulup açılmıyor? Bu soruların birkaç yanıtı vardır. Birincisi benzetmenin ilk olarak neyi kastederek anlatıldığının bilinmesi gerektiğidir. İsa'nın, benzetmeleri bir öğretim aracı olarak kullanmayı sevdiği belliydi. Ancak insanın kafasını karıştıran soru, benzetmeleri öğretilerini açıklamak için mi yoksa gizli tutmak için mi kullanmış olduğudur. Bu tartışma İsa'nın İncil. Markos 1:10-12'deki anlamı tam olarak anlaşılmayan sözlerini odak alır:

Onikilerle diğer izleyicileri İsa'yla yalnız kalınca, kendisinden benzetmelerin anlamını sordular. O da onlara şöyle dedi: "Tanrı'nın Egemenliğinin sırrı sizlere açıklandı, ama dışarıda olanlara her şey benzetmelerle anlatılır. Öyle ki, 'BAKIP BAKIP GÖRMESİNLER, DUYUP DUYUP ANLAMASINLAR DA, DÖNÜP BAĞIŞLANMASINLAR'"

İsa havarilerine İkinci Benzetmesi'nin ayrıntılı bir açıklamasını yaparak sözlerine devam eder. Benzetmelerin Tanrı'nın Egemenliğinin gizemleri kendilerine verilmemiş insanlar tarafından anlaşılabilir olması gerektiğini söylediğinde ne demek istemiştir? Bazı çevirmenler metinden o denli alınmışlardır ki sorundan uzak durmak için metnin sözlerini değiştirmişlerdir. Metni bu şekilde çarpıtmanın edebi bir nedeni yoktur. Diğerleri bu sözlerde İsrail halkının katılmış kalplerini cezalandırmasına ilişkin bir kinaye ve Tanrı'nın peygamber Yeşaya'ya verdiği görevin bir yankısını görürler. Yeşaya'nın tapınakta gördüğü ünlü görünümde (Tevrat:Yeşaya 6:8-13) Tanrı ona, "Kimi göndereyim ve bizim için kim gidecek? diyordu. Ve o da, "İşte, ben, beni gönder, dedim" diye anlatır. Tanrı, Yeşaya'nın sözlerine şöyle söyleyerek yanıt verdi:

Git ve bu kavme söyle,

"İşittikçe işitin fakat anlamayın;

Ve gördükçe görün fakat bilmeyin.

Bu kavmin yüreğini duygusuzlaştır,

Ve kulaklarını ağırlaştır,

Ve gözlerini kapa da,

Gözleriyle görmesinler,

Ve kulaklarıyla işitmesinler,

Ve yürekleriyle anlamasınlar

Ve tövbe edip şifa bulmasınlar.”

Burada Tanrı'nın yargısı, insanlara günahlarından ötürü “duygusuz yürekler” vermeyi içerir. Bu yaptıklarına karşılık verilen bir tür cezadır; insanlar Tanrı'yı dinlemek istemiyorlardı bu yüzden Tanrı onlardan Kendisinden işitebilme yeteneğini almıştı.

İsa sık sık, “Kulağı olan işitsin” sözlerini kullanır. İsa'nın bu sözü kullanma biçimi, sözlerini “işiten” herkesin onları O'nun istediği biçimde işitmediğini gösterir.

Eğer benzetmelerin kullanımını konusunda İsa'yı ciddiye alacaksak, içlerinde bir saklama ögesi bulunduğunu kabul etmeliyiz. Ama bunun anlamı bir benzetmenin tek amacının krallığın gizemlerini tövbe etmemiş kişilerden saklamak demek değildir. Bir benzetme bir bilmece değildir. Hiç olmazsa ona açık olan kişiler tarafından anlaşılması için anlatılmıştır. Ayrıca İsa'nın düşmanları da benzetmeleri epey anlamışlardı. Anladıkları kadarı kendilerini hiddetlendirmeye yetiyordu.

Benzetmelerin “saklanma” yönünü ele alırken aklımızda tutmamız gereken çok önemli bir etken vardır. Benzetmeler ilk olarak, İsa'nın çarmıha gerilmesi ve dirilişten önce yaşamış bir topluluğa bildirilmişlerdi. O zamanda yaşayan insanların elinde benzetmeleri yorumlamalarına yardımcı olması için zemin olarak İncil yoktu. Benzetmelerin çoğu Tanrı'nın krallığıyla ilgilidir. Benzetmelerin verildiği sırada İsa'yı dinleyenlerin kafalarında Tanrı'nın krallığının anlamı hakkında çok popüler olan yanlış kavramlar vardı. Bu yüzden benzetmeleri anlamak her zaman çok kolay bir iş değildi. Havariler bile İsa'dan daha ayrıntılı bir yorum istemek zorunda kalmışlardı.

Benzetmeleri yorumlamadaki bir başka sorun da benzetmenin mecazla olan ilişkisiyle ilgilidir. İsa İkinci Benzetmesi'ni yorumladığında bunu mecazi bir biçimde yapar. Bu da bizi her benzetmenin her ayrıntısının belirli bir “ruhsal” anlamı olduğunu varsaymaya götürebilir. Ama benzetmelere böyle bir yaklaşımda bulunursak sorunlar çıkacaktır. Bütün benzetmelerin mecaz olduğunu varsayarsak İsa'nın öğretilerinin büyük bir kargaşa haline geldiğini görürüz. Bazen benzetmelerin mecaz olarak yorumlanmaya uygun değildir. Özellikle vaaz verirken benzetmelerin ayrıntılarının alegorik anlamlarını özgürce aramaya çalışırken hayal gücümüzü kullanmak ilginç olabilir, ama fazla öğretici olmayacaktır.

Benzetmeleri ele almanın en güvenli ve belki de en doğru yolu, onlarda bir tek ana fikir aramaktır. Kural olarak, İncil çok açık bir biçimde benzetmelerin ayrıntılarının mecazı anlamları olduğunu ima etmedikçe benzetmeleri tam ayrıntılarıyla mecazmış gibi ele almaktan kesinlikle kaçınırım. Kaybolan Oğul gibi bazı benzetmelerin birden fazla şey söylemek istediği bellidir. Bazıları

genişletilmiş ayrıntılı benzetmelerdir; diğerleri kıyaslayan öykülerdir; diğerlerinde ahlaksal bir anlam olduğu bellidir. Benim “bir tek anlam” kuralım bile katı bir biçimde uygulanamaz. Benzetmeleri ele alırken temel kural dikkatli olmaktır. Birkaç yorum kitabına başvurmak çok yararlı ve genellikle de gerekli olacaktır.

## **Kural 10. Gelecekteki Olayları Bildiren Peygamberlikleri Yorumlarken Dikkatli Olun.**

Hem İncil’den, hem de Eski Antlaşma’dan geleceği bildiren peygamberliklerin yorumu Kutsal Kitap yorumunun en kötüye kullanılan biçimlerden biridir. Yorumlar, gelecekte gerçekleşecek olayları bildiren peygamberlikleri yok konumuna indirgeyen şüpheli olan “doğacı yöntem”den, her çağdaş olayda bir Kutsal Kitap peygamberliğinin “çok açık bir biçimde” yerine gelişini gören cılgın ve acayip yöntemlere kadar değişir.

Eleştirel yöntemlerin bir türü, bazen gelecekle ilgili bir bildiriye benzeyen her şeyin ve yerine gelmiş peygamberliğin metne daha sonra eklenmiş olduğu sayı üzerinde durmuşlardır. Sözsüz ifade olunan bu düşünce, gelecekle ilgili peygamberliklerin sonuçlarının doğru çıkmasının imkânsız olduğunu varsayar. Böylece görüldüğu her yerde geleceği bildiren peygamberliğin “gerçekleştikten” sonra metne eklendiğidir. Bu, tanrıbilimsel “kaçamaklı konuşmaktır” ve ciddiye alınmamalıdır. Sorun kelimenin klasik anlamıyla “önyargı”dır; metin keyfi ve nedensiz varsayımlarla “önceden hüküm giymiştir.”

Diğer yandan bazen muhafazakar düşünürler Kutsal Kitap peygamberliğindeki her ayrıntının harfi harfine yerine gelmesi gerektiğinde ısrar ederler ve sembolik bildiriler ya da daha geniş anlamları olan bildirilerin var olduğunu kabul etmezler.

İncil’in Eski Antlaşma peygamberliklerini nasıl ele aldığını incelersek bazı durumlarda (örneğin Mesih’in Beytlehem’de doğması gibi) harfin yerine gelmesi çağrısı yapıldığını ve (örneğin Malaki’nin İlyas’ın dönüşü hakkındaki peygamberliğinin yerine gelişi gibi) daha geniş bir anlamda gerçekleşmenin var olduğunu keşfederiz.

Peygamberlik sorununun karmaşıklığı hakkında azıcık bir bilgi edinmek için Malaki’nin peygamberliğini ve bunun İncil’de nasıl ele alındığını inceleyelim. Eski Antlaşma’nın son bölümünde aşağıdaki sözleri okuruz:

“RAB’bin büyük ve korkunç günü gelmeden önce size peygamber İlyas’ı göndereceğim. O babaların yüreklerini çocuklarına, çocukların yüreklerini babalarına döndürecektir. Öyle ki, ülkeye lanet yağdırıp yok etmeyeyim” (Tevrat:Zekerıya 4:5-6)

Eski Antlaşma İlyas’ın yeniden döneceğini önceden bildirerek biter. Bundan dört yüz yıl sonrasına kadar İsrail diyarında bir daha peygamberlik sesi duyulmaz.

Sonra birdenbire ortaya Vaftizci Yahya çıkar. Onun kimliği hakkında herkes fikir yürütmeye başlar. Yuhanna'nın Müjdesi'nde Yahudilerin Yahya'nın kim olduğunu öğrenmek için bir heyet yolladılar (İncil:Yuhanna 1:19-28). İlk önce, "Sen Mesih misin?" diye sordular. Yahya olumsuz yanıt verdi. Bir sonraki sorulan, "İlyas mısınız?"dı. Yahya'nın yanıtı şüphe bırakmayacak bir yanıtı, "Değilim."

Vaftizci Yahya'nın İlyas'la olan ilişkisi sorunu İsa'nın İncil. Markos 9: 12-13'de bu konuda söylediği sözlerde birleşmiştir:

O da onlara şöyle dedi: "Gerçekten de önce İlyas gelir ve her şeyi yeniden düzene koyar. Ama nasıl oluyor da İnsanoğlu'nun çok acı çekeceği ve hiçe sayılacağı yazılmıştır? Size şunu söyleyeyim, İlyas geldi bile, ve onun hakkında yazılmış olduğu gibi, ona yapmadıklarını bırakmadılar."

Yine İsa İncil:Matta 11:13-15'de şöyle der:

"Yahya'ya dek tüm peygamberlerle Kutsal Yasa, olacakları önceden bildirdiler. Eğer bunu kabul etmek isterseniz, gelecek olan İlyas odur. Kulağı olan, işitsin!"

Böylece Vaftizci Yahya'nın çok açık bir biçimde İlyas olmadığını söylediğini, İsa'nınsa onun İlyas olduğunu söylediğini görüyoruz. Ama İsa'nın bu sözleri nasıl söylediğine dikkat edin. İlk önce, "Eğer bunu kabul etmek isterseniz" diye söze başlayarak söylediklerine ağırlık kazandırmıştır şarta bağladı. Belli ki İsa'nın kafasında bizim bilmediğimiz bir şey vardı. Belki de bilmecenin yanıtı Yahya'nın doğumunun melek Cebrail tarafından şöyle bildirilmesinde bulunur: "İlyas 'in ruhu ve gücüyle Rab 'bin önünden gidecektir," (İncil:Luka 1:17).

Bilmece Yahya'nın İlyas'ın kendisinin yeni bir beden alarak ya da yeniden görünmesi olmadığı anlayarak çözülebilir. Ama belirli bir anlamda İlyas'tı, İlyas'm ruhu ve gücünde gelmişti. Bu, Yahya'nın inkârını olduğu kadar İsa'nın bu konudan gizemli bir şekilde söz edişini de açıklayabilir. Ancak önemli olan nokta İsa'nın Eski Antlaşma peygamberliğini ele alış biçimidir. Hiç olmazsa bu durumda İsa, peygamberliğin yerine gelişi konusuna bir serbestlik tanımış ve İlyas'la Vaftizci Yahya'nın aynı kişi oldukları hakkında ısrar etmemiştir.

Bütün peygamberlik biçimleri arasından anlaşılması en zor olanı apokaliptik türdür. Apokaliptik yazılar, bizim için bazen yorumlanmış, bazen de yorumlanmamış olan çok sayıda sembolik imajlar olarak nitelendirilir. Bu sınıfa giren belli başlı üç Kutsal Kitap kısmı Tevrat:Danyel, Tevrat:Hezekiyel ve İncil:Esinleme'dir. Danyel'deki semboller ve İncil'deki Esinleme'nin dramatikliği karşısında sersemlemek çok kolaydır. Bu simgeleri yorumlamakta önemli bir anahtar, bu simgelerin genel anlamını Kutsal Kitap'ın kendisinde aramaktır. Örneğin, İncil:Esinleme kitabında bulunan simgelerin çoğu Kutsal Kitap'ın başka yerlerinde, özellikle de Eski Antlaşma'da bulunur.

Peygamberlikleri yorumlamak öylesine karmaşık bir iş olabilir ki, izlenmesi için herhangi bir ayrıntılı formül vermek bu kitabın kapsamak istediği konuların çok ötesindedir. Okur, Kutsal Kitap'taki edebi türler arasından bu sınıfı özel olarak incelerse iyi olur. Burada da asıl önemli olan, yorum yaparken dikkatli olmaktır. Peygamberliğe çok büyük bir dikkat ve ciddi bir tutumla yaklaşmalıyız. Eğer böyle yaparsak peygamberlik içeren kitapları etüt etmenin sonuçları doyurucu olacaktır.

Yorum konusundaki bu pratik kurallar Kutsal Kitap'ta karşılaştığımız her teknik sorunu kapsamazlar. Bunlar etüdümüzde bize yardımcı olmak ve yol göstermek içindirler. Kutsal Kitap'ın her metnini anlamakta kusursuz bir başarıya erişmek için sihirli bir formül sunmazlar. Ama Kutsal Kitap'taki özel yorum sorunları sadece görmemize değil, aynı zamanda onları çözmemize de yardımcı olurlar. Bu temel ilkeleri uygularsak kendimizi uzun saatler sürece kafa karışıklığından kurtarabiliriz.

## 5. Kùltür ve Kutsal Kitap

Herman Melville, Redburn adlı romanını yazdığında denize ilk kez çıkan bir delikanlının öyküsünü anlatmıştı. İngiltere'ye gitmek üzere yola çıktığında Redburn'un babası, ona Liverpool' un çok eski bir haritasını vermişti. Redburn çetin bir yolculuktan sonra babasının haritasının kendisine şehirde yol göstereceğinden çok emin bir şekilde Liverpool'a girmiş. Ama haritanın kendisine bir yaran olmamış. O haritanın hazırlandığı zamandan beri çok fazla değışildikler olmuş. Yolunu bulmasına yardımcı olacak eski işaretler değışmiş, sokakların isimleri değışmiş ve insanların evleri yıkılmış.

Bazıları Redburn'un hikâyesinde Melville'in, eski Kutsal Kitap'ın kendisine hayatta yol göstermekte yetersizliğini özel olarak protesto etmesi olarak görürler. Hayal kırıklığından kaynaklanan aynı protesto, bugün birçok insan tarafından yapılmaktadır.

### Kùltürel Şartlanma ve Kutsal Kitap

Mesih İnanlı dünyada üzerinde çok tartışma yapılan konulardan biri de Kutsal Kitap' in kùltür tarafından şartlandırılması konusu ve bunun derecesidir. Kutsal Kitap sadece ilk yüzyıl İnanlıları için mi, yoksa bütün çağlardaki insanlar için mi yazılmıştı? Bu sorunun yanıtını ikinci seçeneğe göre vermekte acele edebiliriz ama acaba bunu hiç tereddütsüz söyleyebilir miyiz? Kutsal Kitap'ta kendi kùltürel ortamıyla sınırlı ve böylece uygulama alanı da kendi kùltürel ortamıyla sınırlı olan kısımlar var mıdır?

Kutsal Kitap' in cennetten paraşütle, cennetsel bir kalem tarafından böylesi tanrısal vahiyler için eşsiz benzersiz bir uygunluğa sahip tuhaf bir cennetsel dilde yazıldığını ya da Kutsal Kitap'ın Tanrı tarafından hemen hiçbir yerel adet, stil ya da perspektif dikkate alınmadan direkt olarak dikte edildiğini savunmuyorsak—ki hiç bir Hıristiyan Tanrı bilimcisi böyle kabul etmez—kùltür farkıyla yüz yüze gelmek zorunda kalacağız.<sup>16</sup> Bunu anlamı Kutsal Kitap'ın kendi gününün kùltürünü yansıttığıdır. Bunun üzerine sorulan soru, o zaman Kutsal Kitap'ın bugün bizim üzerimizde nasıl bir otorite sahibi olabileceğidir.

Altmışlı yıllarda kiliseler arasında çıkan bir tartışma kùltür sorununa iyi bir örnektir. 1967'de A.B.D.'deki United Presbyterian Kilisesi, Kutsal Kitap hakkında aşağıdaki sözleri içeren bir inanç bildirisini benimsedi:

Kutsal Ruh'un yönetimi altında verilen Kutsal Kitap ayetleri, yine de yazıldıkları yerler ve zamanların dili, düşünce biçimleri ve edebi akımlarıyla şartlanmış olan insanların sözleridir. O zamana ait yaşam, tarih ve dünya görüşlerini yansıtır. Bu yüzden İnanlılar topluluğu Kutsal Kitap'a edebi ve tarihsel bir anlayışla yaklaşmalıdır. Tanrı, sözünü değışik kùltürel durumlarda

söylemiş olduğundan, İnanlılar topluluğu Tanrı'nın Kutsal Kitap aracılığıyla değişen dünyaya ve her türlü insan kültürüne hitap etmeyi sürdüreceğinden emindir.

1967 İnanç Bildirisi'nin sözleri altmışlı yıllarda çok sayıda diyaloglar, tartışmalar ve

<sup>16</sup> Dikkat edin. Hıristiyanlık'taki Kutsal Kitap'a (Tevrat, Zebur, İnci!) bakış, İslamiyet'teki Kur'an 'ı Kerim'e bakıştan belirgin bir şekilde farklıdır. Hıristiyanlığa göre Kutsal Kitap Tanrı'nın esinlemesi ile dikte ettirilmiş veya cennetten indirilmiş değildir. Tanrı'nın esiniyle Kutsal Kitap değişik kişilerce yazılmış, tam güvenebileceğimiz bir eser ve ruhsal bir rehberdir.

çekişmelere neden olmuştur. Tanışmalar, inanç bildirisinin söylediği değil, söylemeden bıraktığı şeyleri merkez alırlar. Ne yazık ki, bildiri her cümleyi onun tam olarak ne söylemek istediğini bildirmeden bırakmıştı. Bundan imalar ve sonuçlar çıkartmak için büyük bir serbestlik kalmıştı. Bildiriyi sadece sözcüklerin tam olarak söylediklerine bakarak ele alırsak doktrini sağlam B. B. Warfield de, daha keyfi yorumlayan Rudolf Bultmann da bununla aynı fikirde olabilir. Kutsal Kitap'ta ne kadar otorite görüldüğü büyük ölçüde kişinin bildirideki şartlanmış sözcüğünü nasıl anladığına bağlıdır. Tartışmanın hala sürdüğü sırada Kutsal Kitap'ın antik kültür tarafından herhangi bir şekilde “şartlandırılmış” olduğunu düşünmek bazı muhafazakar düşünürlerin büyük bir sıkıntıya düşmelerine neden oldu. Bazı “keyfiorumcular,” Kutsal Kitap'ın kültür tarafından sadece “şartlanmış” değil, aynı zamanda “sınırlanmış” da olduğunu da söylüyorlardı.

Kültürün Kutsal Kitap'ı “şartlandırma” konusu ve derecesine ek olarak Kutsal Kitap'ın antik çağların, “dünya görüşleri, tarihi ve doğa düzenini yansıtmak” sorusu da vardır. Yansıtmak, Kutsal Kitap'ın modası geçmiş, yanlış yaşam görüşlerini, tarihi ve doğa düzeni gerçek diye öğrettiği midir? Bu kültürel perspektif, Kutsal Kitap'ın mesajının özünün bir parçası mıdır? Yoksa yansıtmak, doğal olaylarla ilgili dil gibi şeyleri görerek ve kültürler üstü bir mesajın verildiği kültürel bir ortamı görerek Kutsal Kitap'ın satırları arasındaki anlamını keşfedebileceğimiz anlamına mı gelir? Bu sorulara verdiğimiz yanıtlar Kutsal Kitap hakkındaki görüşümüz hakkında çok şeyi ortaya koyar. Yine, Kutsal Kitap'ın özü, onu yorumlama biçimimizi etkileyecektir. Buradaki nihai soru, Kutsal Kitap'ın uygunluğu ve otoritesi Kutsal Kitap'ın metnindeki değişen insansal yapılar ve görüşlerle ne derece sınırlı olduğudur.

Daha önce de gördüğümüz gibi, Kutsal Kitap metninin doğru bir yorumunu yapabilmek ve söylenilenle söylenilmek isteneni anlamak için Kutsal Kitap öğrencisi metnin dil (Eski Grekçe, İbranice, Aramice), stil, sözdizimi, tarihsel ve coğrafi çerçeve, yazar, kime hitaben yazıldığı ve edebi tür sorularıyla ilgilenmelidir. Bu tür analiz herhangi bir edebi eseri—hatta çağdaş eserleri—yorumlamakta bile gereklidir.

Kısaca, Filistin’de birinci yüzyılda var olan kültürü ne kadar iyi anlarsam söyleneni daha iyi anlamak benim için daha kolaylaşır. Ama Kutsal Kitap çok uzun bir zaman önce, bizimkinden çok farklı bir kültürel ortamda yazılmıştır ve birinci yüzyılla yirminci yüzyıl arasındaki büyük zaman uçurumu üzerinde bir köprü kurmak her zaman kolay bir şey değildir.

## **Kültürel Şartlanma ve Okur**

Sadece Kutsal Kitap’ın kendi kültürel ortamıyla şartlanmış olmakla kalmayıp benim de kendi kültürel ortamımla şartlanmış olduğumun bilincine vardığımda sorun daha da vahimleşir. Kutsal Kitap’ın ne söylediğini duyup anlamak benim için sık sık zor olan bir şeydir çünkü benim ona yaklaşımında da bir sürü Kutsal Kitap dışı varsayımlar vardır. Bu herhalde karşı karşıya olduğumuz en büyük “kültürel şartlanma” sorunudur. Hiçbirimiz çağımızın çocuğu olmaktan tamamen kaçamayız. Eminim ki, Mesih İnanlı düşünceyle hiçbir ilgisi olmayan ama kendi geçmişimden kafamı işgal eden düşüncelere sahibim ve bunları öğretmekteyim. Fikirlerimden hangilerinin Kutsal Kitap’la uyum içinde olmadığını bilseydim onları değiştirmeye çalışırdım. Ama kendi görüşlerimi ayıklayıp sınıflandırmak her zaman kolay bir şey değildir. Hepimiz aynı hatayı tekrar tekrar yapmaya yatkındır. Herkesin bilip de kendimizin bilmediği noktalarımız vardır.

Böyle noktalar sorununu, “kendin-yap” türünde bir müzik setini monte ederken anladım. Bu monte edilmemiş takımlardan birini satın aldım ve elektronik konusunda uzman olan bir dostumdan kurulmasına yardımcı olmasını istedim. Talimat kağıtlarını okurken içeriklerindeki iki yüzden fazla adımı izleyerek müzik setini birleştirdi. İşimiz bittiğinde aleti prize taktik ve arkamıza yaslanıp müziğin tadını çıkartmak üzere bekledik. Kulağımıza gelen müzik tam anlamıyla bu dünyanın dışındandı. Hatta yeryüzünde var olması akla gelebilecek seslerden çok, Venüs’ten gelen bir müziğe benziyordu! Çıkmakta olan tuhaf ve ahenksiz sesler kesin olarak bir yerlerde bir hata yaptığımızı bildiriyordu.

Uzun ve zahmetli bir biçimde yaptıklarımızı yeniden gözden geçirdik. Şemaları yeniden inceledik ve talimat maddelerini sekizden fazla kez okuduk. Hiçbir hata göremedik. Sonunda çaresizlik içinde rollerimizi değiştirmeye karar verdik. Bu kez arkadaşım talimatları okudu ve bu işte tamamen deneyimsiz olan ben tellerin bağlanma noktalarını kontrol ettim. 134’cü bağlantı noktasında hatayı budum. Ne olmuştu? Uzman arkadaşım ilk kez olarak tel bağlantılarında bir hata yapmıştı. Aynı hatayı sekiz kez daha tekrarlamıştı. Hatalı görüşünün onu kendi hatasına karşı tekrar tekrar kör etmesi büyük bir olasılıktı.

Bizler de sık sık Kutsal Kitap’a böyle yaklaşırız. Kutsal Kitap’ı eleştirmekteki gayretimizi Kutsal Kitap’ın bizi eleştirmesine izin vererek ölçülü bir hale getirmemiz gerekiyor: Tanrı sözüne getirdiğimiz görüşün gerçeğin bir çarpıtması olabileceğinin bilincinde olmalıyız.



Yirminci yüzyıldaki dinsizliğe dönük dünyasal kafa yapısının doğru Kutsal Kitap yorumu konusunda antik kültürün şartlandırması sorunundan çok daha zor bir engel oluşturduğuna eminim. Reformcular'ın yoruma tabula rasa ("beyaz sayfa" ya da önyargıları altında kalmadan tarafsızca) idealiyle yaklaşmayı arzulamalarının temel nedenlerinden biri de budur. Metnin objektif bir şekilde okunması için yorumcunun, gramatik-tarihsel yaklaşım aracılığıyla bütün gücüyle uğraşması beklenirdi. Sübjektif etkiler her zaman açık ve var olan bir çarpıtma tehlikesi oluştursalar da Kutsal Kitap öğrencisinin Kutsal Kitap'ın mesajını ona kendi önyargılarını katmadan dinleyerek ideali arayışında mümkün olan her tedbiri alması beklenirdi.

Son yıllarda Kutsal Kitap yorumundaki yeni yaklaşımlar kabul edilmek için birbirleriyle rekabet haline girmişlerdir. Bu yaklaşımların en önemlilerinden biri de "varoluşçu" veya daha önce (Bölüm 4, kural 2'de) söz ettiğimiz "kişisel yorum" yöntemidir. Varoluşçu yöntem yeni bir yorumla klasik yöntemden kesin olarak ayrılmıştır. Örneğin Bultmann, tabula rasa yaklaşımının sadece erişilmez olduğunu değil, aynı zamanda da istenmeyen bir yaklaşım olduğunu savunur: Kutsal Kitap bilim öncesi bir çağda yazıldığı ve büyük ölçüde ilk Mesih İnanlıları toplumunun yaşam biçiminin şekil verici etkisinin sonucu olduğundan, bizim için uygun olabilmesi için modernize edilmesi gerekir. Bultmann, bazı bilgileri daha metne yaklaşımadan önce edinmemiz gerektiğini söyler. Eğer çağdaş insanlar sorularına Kutsal Kitap'tan uygun yanıtlar alacaklarsa ilk önce Kutsal Kitap'a doğru sorularla yaklaşmalıdırlar. Bu sorular ancak insanın varoluşu konusunda doğru bir felsefi anlayışa sahip olmakla sağlanabilir. Ancak böylesi bir anlayış Kutsal Kitap'tan edinilmez, Kutsal Kitap'a yaklaşılmadan önce edinilmesi gerekir.

İşte böylece yirminci yüzyıl kafa yapısının, ilk yüzyıl metinlerini şartlandırıp bağlamış olduğu açıktır. (Bultmann kendi yaklaşım öncesi anlayışının Martin Heidegger'in varoluşçu ya da doğal olayların diliyle ilgilenen düşünce akımının geniş çerçevesi içinde olduğunu görmüştür.) Bunun net sonucu, kaçınılmaz bir şekilde kendi tarihinden soyut, sübjektif bir Kutsal Kitap'a doğru kaymakta olan bir yöntemdir. Burada birinci yüzyılın mesajı, yirminci yüzyılın kafa yapısı tarafından yutulmuş ve emilmiştir.

Kutsal Kitap yorumları bir yorum yöntemi üzerinde karar birliğine varsalar ve yorumun kendisi hakkında da görüş birliğine varsalar bile, hala metnin sunduğu uygulama, uygunluk ve mecburiyet sorularıyla başbaşayızdır. Kutsal Kitap'ın sadece bilim öncesi çağlardaki yazarların bir ürünü değil Tanrı tarafından esinlendirilmiş olduğu konusunda görüş birliğinde olsak da yine de uygulama sorularıyla başbaşayızdır. Kutsal Kitap'ın birinci yüzyıldaki Mesih İnanlıları'na buyurdukları bizim için de geçerli midir? Kutsal Kitap günümüzde bizim vicdanlarımızı hangi anlamda bağlar?

## İlke ve Adet

Günümüzde birçok çevrede konu, ilke ve adet konusudur. Kutsal Kitap'ın tümünün ilke Olduğunu ve bu yüzden de bütün çağlardaki bütün insanları bağlayıcı olduğu kararına ya da Kutsal Kitap'ın bütününe yerel adetler Olduğu ve kendi tarihsel çerçevesinin ötesinde bize hiçbir şekilde uymadığı sonucuna yarmadıkça, aradaki farkı ayırt etmek için bazı sınıflandırmalar ve ilkeler koyma zorunluluğu ortaya çıkar.

Soruna örnek vermek için Kutsal Kitap'taki her şeyi ilke olarak görüp hiçbir şeyin yerel adetlerin bir yansıması olarak görmedikçe neler olacağına bir bakalım. Eğer durum böyleyse o zaman Kutsal Kitap'a itaatkar olacaksak müjdeyi yaymada bazı radikal değişiklikler yapılmalıdır. İsa, "Yanınızda ne kese, ne torba, ne de çarık taşıyın. Yolda hiç kimseyle selamlaşmayın," der (İncil.Luka 10:4). Eğer bunu kültürler üstü bir ilke haline getirirsek o zaman Billy Graham'ın müjdeyi yalınayak bir şekilde bildirmeye başlamasının zamanı gelmiştir! Bu metnin söylemek istediğinin yalınayak müjde bildiriciliği konusunda daimi bir kural koymak olmadığı bellidir.

Ancak başka konular bu kadar açık değildir. Örneğin Mesih İnancılıları ayak yıkama ayini konusunda farklı fikirlere sahip olmaya devam etmekte. Bu, bütün çağlardaki İnancılı toplulukları için her zaman geçerli olan bir buyruk mudur yoksa alçakgönüllü hizmetkürhği örnekleyen yerel bir adet midir? Ayakkabı giyilen bir kültürde ilke aynı kalıp da, adet yok mu olmalıdır? Yoksa ayağa ne giyilirse giyilsin adet ilkeyle birlikte var olmayı sürdürmeli midir?

İkilemin karmaşıklıklarını görmek için, İncil:1.Korintliler 11 'deki ünlü baş örtme parçasını inceleyelim. Ayet kadın peygamberlik ettiğinde başını bir örtüyle örtmeli buyruğunu dile getirir. Bu buyruğu kendi kültürümüzde uygularken dört değişik seçenikle karşı karşıyayızdır:

1. Bu tamamen bir adettir. Parçanın tamamı, günümüze uygun olmayan bir kültürel âdeti yansıtır. Önu yerel geleneksel baş örtüsüydü; kadının başını örtmemesi yerel olarak kadının fahişe olduğunun bir işaretiydi. Kadının erkeğe boyun eğmesi İncil'in öğretisinin bütününe ışığı altında modası geçmiş bir Yahudi adettir. Bizler değişik bir kültürde yaşadığımızdan artık kadının başını bir örtüyle örtmesi gerekli değildir; artık kadının kafasını hiçbir şeyle örtmesi gerekli değildir; artık kadının erkeğin yanında ikinci dereceye konması gerekli değildir.

2. Bu tamamen bir ilkedir: Bu durumda parçadaki her şey kültürler üstü bir ilke olarak kabul edilir. Uygulama olarak bunun anlamı a) Kadının dua sırasında erkeğe boyun eğmesi gerektiği; b) Kadının başını örterek her zaman bu boyun eğiş işaretini vermesi gerektiği; c) Kadının tek uygun işaret olarak başını bir örtüyle kapatması gerektiğidir.

3. Kısmen ilke-kısmen adettir (A Seçeneği). Bu yaklaşımda parçanın bir kısmı ilke ve bu yüzden de bütün nesilleri bağlayan bir şey olarak, bir kısmı da artık insanları bağlamayan bir gelenek olarak kabul edilir Kadının erkeğe boyun eğmesi ilkesi kültürler üstüdür ama bunu dışavurma biçimi (baş örtmek gibi) geleneksel bir şeydir ve değişebilir.

4. Kısmen ilkedir (B seçeneği). Bu son seçenekte kadının boyun eğmesi ve bunu simgeleyen baş örtme sürekli bir şeydir. Başın neyle örtüldüğü kültürden kültüre değişebilir. Örtünün yerini bir eşarp ya da şapka alabilir.

Bu seçeneklerden hangisi Tanrı'yı en çok hoşnut edenidir? Sorunun nihai yanıtını benim bilmediğim kesin. Bu tür sorular genellikle çok karmaşıktırlar ve fazlasıyla basit çözümleri yoktur. Ancak açıkta olan bir şey varsa o da bu tür sorunları çözümlenemeye yardım etmesi için bazı pratik ilkelere ihtiyacımız olduğudur. Bu sorular aktif bir karar gerektiren bir türdedirler ve gelecekteki nesillerin çözümlenmesi için teolojik raflara kaldırılamazlar. Aşağıdaki pratik ilkelerin bize yardımcı olacaktır.

## Pratik İlkeler

1. Belli gelenek/eri görmek için Kutsal Kitap'ı kendiniz inceleyiniz. Kutsal Kitap ayetlerini yakından inceleyerek bunların belirli bir gelenek esnekliği kapsadıklarını görebiliriz. Örneğin Eski Antlaşma (Tevrat ve Zebur) kültüründen gelen Tanrı'nın verdiği ilkeler, İncil kültüründe yeniden dile getirilmişlerdir. Eski Antlaşma yasaları ve ilkelerinin İncil'de yeniden dile getirildiğini görerek ilkenin ortak özünü, yani Eski ve Yeni Antlaşma'da ortak olan adetlerin, kültürler ve sosyal gelenekler ötesi olduğunu görüyoruz. Aynı zamanda Musa'nın yasalarında verilen yiyecek yasaları gibi bazı Eski Antlaşma ilkelerinin İncil'de geçerliliğini yitirdiğini de görüyoruz. Bunun anlamı Eski Antlaşma'daki yiyeceklerle ilgili yasaların sadece Yahudi adetleriyle ilgili bir konu olduğu değildir. Ama Mesih'in çarmıhtaki kurbanı nedeniyle, açılmış olan yeni dönemle birlikte, Eski Antlaşma'daki bazı yasalar da artık zorunlu değildir. Tarihsel durumda bir farklılık görüyoruz. Dikkat etmemiz gereken nokta, ne Eski Antlaşma ilkelerinin tümünü İncil'e taşımak, ne de hiçbirini taşımamanın Kutsal Kitap tarafından haklı çıkarılabileceğidir.

Hangi kültürel gelenekler yeni bir kültürde uygulamaya yeterlidirler? Kültürel akıcılığın belli etkenlerinden biri dildir. Eski Antlaşma yasaları İbranice'den Grekçe'ye tercüme edilebilirlik taşıyordular. Bu konu, sözlü iletişimin değişken yapısı hakkında hiç olmazsa bir ipucu sağlar. Yani dil değişime açık bir kültürel yöndür; bunun anlamı Kutsal Kitap'ın içeriğinin dilbilimsel olarak çarpıtılabileceği değil, müjdenin Grekçe olduğu gibi İngilizce ya da Türkçe de bildirilebileceğidir.

İkinci olarak Eski Antlaşma'daki giyim kuşam biçimlerinin Tanrı'nın halkı için daimi bir biçimde belirlenmiş olmadığını görüyoruz İffet'et ve namus ilkeleri sürebilir ama yerel giyim tarzları değişebilir. Eski Antlaşma Tanrı'nın öngördüğü ve bütün çağlarda yaşayan bütün İnanlılar'ın giymesi gereken bir üniforma bildirmez. Para sistemleri gibi diğer normal kültürel farklılıkların değişime açık oldukları bellidir. Mesih İnanlıları'nın lira yerine dinar kullanma mecburiyetleri yoktur.

Giyim kuşam ve para konularında kültürün dışavurum biçimlerinin bu tür bir analizi nispeten basit olabilir ama kültürel kurumlar konulan daha zordur. Örnek olarak, kölelik konusu toplumsal itaatsizlikle ilgili çağdaş tartışmalarda olduğu kadar, evliliğin otoriter yapısını ele alan açık oturumlarda da sık sık kullanılmıştır. Pavlus, kadınları kocalarına boyun eğmeye çağırdığı çerçeve içinde köleleri de efendilerine boyun eğmeye çağırmaktadır. Bazıları, köleliğin sona erdirilmesinin tohumları İncil’de atıldığından, kadının erkeğe boyun eğmesinin tohumlarının da atıldığını söyleyip tartışır. Bu mantığa göre, her ikisi de kültürel olarak şartlanmış kurumsal yapıları temsil ederler.

Burada Kutsal Kitap’ ın “var olan yönetimler” gibi (İncil:Romalıları 13:1) var olan olarak sadece tanıdığı kurumlarla Kutsal Kitap’ın olumlu olarak kurduğu, onayladığı ve atadığı kurumlar arasında bir ayırım yapmaya dikkat etmeliyiz. Roma İmparatorluğu gibi var olan otorite yapılarına boyun eğme ilkesi Tanrı’nın bu yapılan onayladığını ima etmez, sadece alçakgönüllülüğe ve halkın hükümete itaat etmesine bir çağrıdır. Tanrı, Sezar’ı Mesih İmanlı meziyetlerine sahip bir örnek teşkil etmediğini bildiği halde, kendince bilinen bazı nedenlerden ötürü bir Sezar Avgustus olarak yükselmesine izin verebilir. Buna karşın evlilikteki yapılar ve otorite kalıpları, hem Eski ve hem de Yeni Antlaşma’daki olumlu bir kurum ve onayın çerçevesinde verilmişlerdir. Evde Kutsal Kitap’a göre olması gereken yapıyı kölelik sorusuyla aynı düzeye koymak ikisi arasındaki bir sürü farklılığı gözden saklamaktır. Böylece Kutsal Kitap yaratılışın iyi tasarımlarının bir aynası olması gereken yapılan atarken bir yandan da, kişiyi ezen kötü durumlarda Mesih İnanlısı’nın tutumunun nasıl olması gerektiği hakkında bir temel sunmaktadır.

2. Birinci yüzyılda Mesih İnanlıları’nın farklılıklarını kabul edin. Birinci yüzyıldaki kültürel durumu inceleyerek Kutsal Kitap’ ın içeriğini daha iyi anlamaya çalışmakla, İncil’i birinci yüzyıl kültürünün sadece bir yankısıymış gibi yorumlamak bambaşka şeylerdir. Böyle bir yorum yapmak, İnanlılar topluluğu birinci yüzyıldaki dünyayı karşısına aldığında yaşadığı ciddi çatışmayı göz ardı etmek olurdu. Mesih İnanlıları, taviz vermeye olan yatkınlıklarından ötürü aslanlara atılmıyorlardı!

Metne orada olmaması gereken kültürel düşünceleri katarsak metinde bazı çok ince esneklikler gerçekleşir. Örneğin, İncil’in mektupları yorumlayan birçok yorumcu Korint’teki baş örtme konusuyla ilgili olarak, bir fahişenin yerel işaretinin başını örtmeden gezmesi olduğunu söylemiştir. Bu yüzden, Pavlus’un kadınların başlarını örtmelerini istemesinin nedeninin Mesih İmanlı kadınların dışarıdan bakıldığında fahişe gibi görünmelerini önlemek için olduğunu söylerler.

Bu tür tahminlerin ne tür bir sakıncası vardır? Buradaki temel sorun edinebildiğimiz birinci yüzyıldaki Korint hakkındaki bilgimizin Pavlus’a kendisinin verdiklerine yabancı düşen bir mantık sağladığıdır. Kısaca böyle yaptığımızda elçiye söylemediği bir şeyi söyletmeyle kalmıyor, aynı zamanda söylediği sözleri de görmezlikten geliyoruz. Eğer Pavlus Korint’teki kadınlara sadece başlarını örtmelerini söyleyip böyle bir talimatın ne mantığa dayanarak verildiğini söylemeseydi bizim kendi kültürel bilgimizle bu mantığı bulmaya

çalışmakta çok haklı olabilirdik. Ancak burada Pavlus, Korint’li fahişelerin adetlerini değil, yaratılışı temel alan bir mantık sunmaktadır. Kültür hakkında bilgi edinme arzumuzun gerçekte söylenen şeyi görmemizi engellememesine dikkat etmeliyiz. Pavlus’un dile getirdiği nedeni kendi tahmin yürütmelerimizden doğan mantığımız yanında ikinci dereceye düşürmek elçiye iftira atmak ve doğru yorumdan yanlış yoruma kaymaktır.

3. Yaratılış kanunları kültür ötesi ilkenin göstergeleridir Kutsal Kitap ilkelerinden herhangi biri, yerel geleneklerin sınırlarının ötesine giderse bunlar yaratılıştan gelen nedenlerdir. Yaratılış kanunlarına dayandırma Tanrı’ nın insanla yaptığı bir antlaşmanın şartlarını yansıtır. Yaratılış yasaları insana bir İbrani olarak ya da bir Mesih İnanlısı olarak ya da bir Korint’li olarak verilmemişlerdi, kökleri insanın Tanrı’ya olan temel sorumluluğundadır. Yaratılış ilkelerini sadece yerel adetler olarak bir kenara itmek en kötü görecelileştirme biçimi ve tarihi Kutsal Kitap’ın içeriğinden çıkarıp atmaktır. Buna karşın tam bu noktada bazı bilginler Kutsal Kitap ilkelerini görecelileştirmişlerdir. Burada varoluşçu yöntemin en açık bir şekilde iş başında olduğunu görüyoruz.

Yaratılış kanunlarının önemine bir örnek vermek için İsa’nın boşanma konusunu ele alışını inceleyebiliriz. Ferisiler, herhangi bir nedenle boşanmanın yasal olup olmadığını sorarak İsa’yı sınadıklarında, İsa evlilik hakkındaki yaratılış yasasını aktararak yanıt verdi:

“Kutsal Yazıları okumadınız mı? Yaradan, ta başlangıçtan

insanları ‘ERKEK VE DİŞİ OLARAK YARATTI’ ve şöyle dedi:

‘Bu nedenle ADAM annesini babasını BIRAKACAK...? O halde

Tanrı’nın birleştirdiğini, insan ayırmasın,” (İncil:Matta 19:4-6).

Bu durumun perde arkasına bakarsak, Ferisiler’in sınamasının Şamma ve Hillel’in hahamsal ekolleri arasında büyük bir ayrıma neden olan bir konuda İsa’nın fikrini almayı içerdiğini görmek kolaydır. İsa tam olarak iki taraftan birini tutmak yerine evliliğin tipik modelinin nasıl olması gerektiğini göstermek için konuyu yaratılışa çekti. Musa’nın yasasının yaratılış yasasını değiştirmiş olduğunu kabul etti, ama halkın baskısına ya da zamanında yaşayan insanların kültürel görüşlerine teslim olarak bu örneği daha da zayıflatmayı reddetti. Buradan çıkarılacak sonuç, yaratılış yasalarının, daha sonra Kutsal Kitap’taki bir vahiy tarafından kesin olarak değiştirilmedikçe her zaman uygulanmaları gerektiğidir.

4. Yanıtın belirsiz olduğu yerlerde alçakgönüllülük ilkesini kullanın. Peki, Kutsal Kitap’ta var olan bir emri dikkatle inceledikten sonra onun bir ilke mi, yoksa bir adet mi olduğu konusunda hala bir karara varamazsak ne olacak? Onu şöyle, ya da böyle olarak ele almamız gerektiğini düşünüyor ama kesin karar veremiyorsak ne yapmalıyız? Kutsal Kitap’ın alçakgönüllülük ilkesi burada bize yararlı olabilir. Bu ilke çok basittir. Adet olması olası olan bir şeyi ilkeymiş gibi

ele alıp Tanrı'ya itaat etme görevimizde fazla dikkatli olmaktan suçlu olmak daha mı iyidir? Yoksa, ilke olması olası olan bir şeyi adetmiş gibi ele alıp Tanrı'nın üstün bir talebini insan geleneği düzeyine indirerek bu konuda dikkatsiz olmaktan suçlu olmak mı daha iyidir? Umarım yanıt apaçık ortadadır.

Eğer alçakgönüllülük ilkesi sözü edilen diğer ilkelerden soyutlanırsa doğru olmayan yasacılığa temel olduğu şeklinde yanlış anlaşılması çok kolaydır. Tanrı'nın özgür bırakmış olduğu Mesih İnanlıların'ın vicdanları için kanunlar çıkarmaya hakkımız yoktur. Kutsal Kitap'ın sessiz Olduğu bir konu mutlakmış gibi uygulanamaz. Bu ilke, güç ve Çetin metin yorumu işi inceden inceye yapıldığı halde yine de adet mi yoksa ilke oldukları belli olmayan Kutsal Kitap buyruklarına uygulanabilir.

Böyle ağır bir işi, işin kolayına kaçarak geçiştirmeye kalkarsak, adet ile ilke arasındaki fark belirsiz hale gelir. Bu alçakgönüllü ilke yalnız ve yalnız son çare olarak kullanılacak bir ilkedir ve ilk çare olarak kullanılırsa yıkıcı olur.

Kültürel şartlandırılma sorunu gerçek bir sorundur. Zaman, yer ve dil engelleri sık sık iletişimin zorluğuna neden olur. Yine de kültür engelleri bizleri inançsızlığa ya da Tanrı Sözü'nü anlamadığımızdan ötürü ümitsizliğe götürecek kadar şiddetli değildir. Kutsal Kitap'ın bütün değişik zamanlarda, yerlerde ve adetleri birbirinden farklı insanların en derin gereksinimlerine hitap etme yeteneği olduğunu göstermesi teselli edicidir Kültür engeli Tanrı sözünün gücünü yok edemez.

## **Bu Kitap beğendiniz mi?**

Daha fazla ücretsiz e-Kitaplar [Hristiyan Kitaplar.com](http://Hristiyan Kitaplar.com)'dan indirebilirsiniz.

R. C. Sproul yazar olarak beğendiniz mi? [Yazarın tüm kitaplar şuradan indirebilirsiniz.](#)

[Türkiye'de Kilise Adresleri](#)